

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
สำหรับเกษตรกรรายย่อย”

โดย รศ.ดร.ศิริพร กิริติการกุล

นำเสนอ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มิถุนายน 2561

สัญญาเลขที่ RDC6020002

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
สำหรับเกษตรกรรายย่อย”

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. รศ.ดร.ศิริพร กิริติการกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ การสร้างความเข้มแข็งระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำสำหรับเกษตรกรรายย่อย มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ 1.เพื่อประเมินความสามารถในการจัดระบบการผลิตของกลุ่มเกษตรกร ทั้ง 3 รูปแบบการเลี้ยง 2.เพื่อประเมินความสามารถของเครือข่ายในการเชื่อมโยงสู่การตลาดและการจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต 3.การประเมินความเข้มแข็งของเกษตรกรและเครือข่ายในการบริหารจัดการโซ่อุปทาน(Supply chain) และ 4.เพื่อประเมินผลกระทบของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสำนักงาน ได้ดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้า ทุก 6 เดือน การรายงานผลครั้งนี้ เป็นการรายงานผลการดำเนินงาน 6 เดือนที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 (ข้อที่ 1 2 และ 4 ได้รายงานผล ไปในรอบ 6 เดือนแรก และ 6 เดือนที่ 2) ผลการดำเนินงาน พบว่า

จากการสำรวจติดตามผลการดำเนินงานของโครงการย่อย ที่ได้รับการสนับสนุนโครงการในระยะที่ 4 เพื่อการขับเคลื่อน ระบบและกลไกของระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย และแนวทาง/โอกาสในการพัฒนาระบบด้วย โซ่อุปทานการผลิต(Supply chain)/โซ่คุณค่า(Value chain) ให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชนทั้งระบบ

เป้าหมายของโครงการ เพื่อการพัฒนาธุรกิจชุมชน การสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง เพื่อให้โครงการและเครือข่ายมีขีดความสามารถในการแข่งขันและยั่งยืนเชิงระบบ โครงการย่อยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อยอด โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระยะที่ 4 จำนวน 7 โครงการ (จาก 9 โครงการ) ใน 7 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน(นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับกลุ่ม จ.แม่ฮ่องสอน) แม่ฮ่องสอน แพร่ (นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับ กลุ่ม จ.น่าน) น่าน และเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

1. โครงการส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำของเกษตรกรรายย่อยจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน
2. โครงการ การพัฒนาศักยภาพการผลิต และตลาดไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี
- 3.โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำและระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล”
- 4.โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 5.โครงการ การศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประดู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.โครงการ แนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

7.โครงการ การบริหารจัดการเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดไก่ประจวบคีรีขันธ์แบบ Zero waste ของชุมชนแพะป่าห้วย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย แนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ทุกภาคส่วนการขับเคลื่อน ระบบการสร้างอาชีพ ด้วยห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่มูลค่า จึงอาศัยการตลาดเป็นตัวนำให้สอดคล้องกับแผนการผลิต พัฒนาสร้างเครือข่าย ด้านความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และตระหนักถึงการรู้คุณค่าการใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้เกิดความร่วมมือและสร้างเกษตรกรผู้นำในการพัฒนา เช่น ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน เป็นต้น) ผลผลิต และผลลัพธ์ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อสำนักประสานงาน ได้ร่วมกับโครงการย่อยต่างๆ ระดมความเห็น และสร้างการมีส่วนร่วม ดังแสดง ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ของโครงการระบบการสร้างอาชีพ ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เพื่อการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประจวบคีรีขันธ์แก่เกษตรกรรายย่อย ของโครงการย่อย ใน 8 จังหวัด ที่ดำเนินการวิจัยมา 3ระยะ และขับเคลื่อนมาเป็นระยะที่4(6 เดือนแรก)

ปัจจัย (Input)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Output)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcome)	
1. เงินงบประมาณ สกว. 2. นักวิจัย มากกว่า 30 คน/ เกษตรกร (200 ราย/ เครือข่าย 1,207 คน) 3. การลงทุนในความพร้อม 3 ระยะที่ผ่านมา - โรงฆ่าสัตว์ปีก 4 แห่ง - ตู้ฟักไข่ 26 ตู้ - ฟองพ่อแม่พันธุ์ 6,303 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสมต่างๆ	1. แผนการผลิตที่ ชัดเจนของแต่ละ โครงการ 2. ผลการดำเนินงาน/ ปัญหาที่พบ 3. ตลาดที่รองรับใน ปัจจุบันมาปรับใช้ 4. สร้าง/หา เครือข่าย ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย 5. เปิดรับข้อเสนอ โครงการใหม่ครบ Value Chain	1. ผลผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ลูกไก่/ไก่ ขุน) - พ่อแม่พันธุ์ 6,303 ตัว/ปี - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 270,000 ตัว/ปี - ลูกไก่ (ลูกผสม) 190,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 450,000 ตัว/ปี 2. ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน (15ศูนย์) 3. ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 6 ศูนย์ 4. แผนการตลาด/Brand ชุมชน (5แผน/ 5 Brand) 5. เครือข่ายการผลิต (5 เครือข่าย) 6. เครือข่ายการตลาด (5 เครือข่าย) 7. อื่น ๆ (ชุมชนต้นแบบ/ผู้นำ เกษตรกร)	1. การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (72,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) 2. การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ 800/5,500ตัว) (ลูกไก่พันธุ์ แท้/ลูกผสม 270,000/190,000ตัว ต่อปี) 3. การพึ่งพาตนเองของการ ผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่ น้อยกว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) 4. การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ ขุน)	1. ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” 2. ชุมชนมีอาชีพ จากรายได้เสริม/ รายได้หลักที่ ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง “อยู่ดี” 3. ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพ เกษตรกรรม “มี ภูมิคุ้มกัน”

ผลผลิต (Outputs) ของโครงการ ประกอบด้วย

ก.ผลผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ลูกไก่/ไก่ขุน) ปริมาณการเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ 6,303 ตัว/ปี ปริมาณ/กำลังการผลิต ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 270,000 ตัว/ปี และลูกไก่ (ลูกผสม) 190,000 ตัว/ปี เพื่อสร้างฐานการผลิตไก่ขุนออกสู่ตลาด ในการสร้างรายได้แก่เกษตรกร ประมาณการไก่ขุน 450,000 ตัว/ปี

ข.การพึ่งพาตนเองด้านสายพันธุ์ ด้วยการพัฒนา ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน จำนวน 15 ศูนย์ใน จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอนและเพชรบุรี

ค.การรู้คุณค่าทรัพยากรในพื้นที่และบูรณาการองค์ความรู้เทคโนโลยีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูปด้วยการพัฒนา ให้เกิดศูนย์ฟีดอาหารสัตว์ชุมชน จำนวน 6 ศูนย์ ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอนและเพชรบุรี

ง.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (5แผน/ 5 Brand)เพื่อขยายโอกาสทางการตลาด จากตลาดชุมชน ไปสู่ ตลาดModern tradeและตลาดเฉพาะ ทั้งในภาคเหนือและ กรุงเทพฯ

จ.การสร้างเสริมเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ด้วย โครงการย่อย ทั้ง 11 โครงการ(ในระยะที่ 3 คู่ ระยะที่ 4 จำนวน 7 โครงการ) ให้เกิดเครือข่ายการผลิต (5 เครือข่าย) และการตลาด (5 เครือข่าย)

ฉ.อื่น ๆ (ชุมชนต้นแบบ/ผู้นำเกษตรกร)

ผลลัพธ์ (Outcome)การประมาณการตามข้อเสนอโครงการของโครงการย่อย จะก่อให้เกิดการ เพิ่มขึ้นของรายได้เกษตรกรจากการจำหน่ายผลผลิต (3-5 %) (72,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) การพึ่งพาตนเอง ด้านสายพันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ 800/5,500ตัว) (ลูกไก่พันธุ์แท้/ลูกผสม 270,000/190,000ตัว ต่อปี)การพึ่งพา ตนเองของการผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่น้อยกว่า 30% ของการใช้อาหารรวม) การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพที่แข่งขันได้ ในตลาด ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป้าหมาย (ร้อยละ 20 ของ ผลผลิตไก่ขุน)

ภาพรวมการดำเนินโครงการของโครงการย่อยคาดว่าจะส่งมอบผลผลิตและผลลัพธ์ ด้วยโซ่ อุปทาน ด้วยต้นแบบธุรกิจชุมชน ซึ่งตลอดระยะเวลาการดำเนิน ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างกระบวนการ ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่งมอบผลผลิต และผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งผลผลิต และ ผลลัพธ์ระหว่างทาง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผลผลิต และผลลัพธ์ กล่าวคือ กิจกรรมตลอดโซ่อุปทาน เกิดการเชื่อมต่อ(Linkage) จากจุดเริ่มต้นโซ่การผลิต ที่สร้างทางเลือกการผลิต ผลักดันให้เกษตรกรลงทุน พัฒนาระบบ ปฏิทินการผลิตที่ได้มาตรฐานทั้งปริมาณ และคุณภาพ ไปสู่ระยะกลางของการลงทุนเพิ่ม สร้าง การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การร่วมลงทุนของกลุ่มเกษตรกร และองค์กรท้องถิ่น ผู้ประกอบการโรงฆ่า สัตว์ปีกชุมชน ที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนอง พฤติกรรมการบริโภคในตลาด Modern trade และซูเปอร์มาร์เก็ต และระยะยาวของผลลัพธ์ ของโครงการ นำไปสู่ ต้นแบบธุรกิจชุมชนที่เกษตรกรเป็นเจ้าของพึ่งพาตนเองได้ และสร้างเครือข่ายธุรกิจ เพื่อการบริหาร จัดการความเสี่ยง (Risk management) สะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ

(Process) ที่นำไปสู่ผลผลิต (Outputs) และเส้นทางผลลัพธ์ (Outcome mapping) ขับเคลื่อนให้กลไกของอาชีพ เป็นธุรกิจชุมชน รักษาความเข้มแข็ง ให้เกิดการเกื้อกูลกันอย่างสอดคล้องกับบริบทที่นำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainable) ดังภาพ ที่ 1

ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	กิจกรรม (Activity)	ผลผลิต (Outputs)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผลกระทบ (Impacts)
- เกษตรกร/เครือข่ายเกษตรกร - นักวิจัย - ทุนการผลิต	- การรวมกลุ่มเกษตรกร - การประชุม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ - แผนการผลิต/แผนการตลาด - การติดตามประเมินผล	- จำนวนเกษตรกรเพิ่มขึ้น - จำนวนเครือข่ายการผลิตและการตลาดเพิ่ม	- ครอบครองทรัพย์สิน/ความสามัคคีอยู่ภายใต้กรอบวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาธุรกิจ	- การตัดสินใจที่ดีขึ้นลงทุน - การเลือกบริโภคของผู้บริโภคตลาดใหม่

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์เชื่อมโยง (linkage) กระบวนการจุดเริ่มต้น ระยะกลางและระยะยาว เส้นทางผลลัพธ์ การเปลี่ยนแปลงโซ่อุปทานการผลิตไก่ประดู่หางดำ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการติดตามและธำรงรักษาพัฒนาการของต้นแบบธุรกิจด้วยโซ่อุปทาน

การพัฒนาระบบ กลไก ธุรกิจชุมชน (Community Business) จากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ) ที่สร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ยึดเป็นอาชีพให้แก่เกษตรกรรายย่อยและชุมชน มีลักษณะการบริหารจัดการที่เกิดจากการร่วมมือ (บางพื้นที่เกิดการร่วมลงทุนจากองค์กรท้องถิ่น) แต่ความยั่งยืน หรือการธำรงอยู่ของระบบ และกลไกธุรกิจชุมชน ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างให้ธุรกิจชุมชนต่างๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ (ในทุกห่วงโซ่อุปทาน) โดยแต่ละระดับควรมีการผลักดันเป็นนโยบายดังนี้

ในระดับชุมชน เกษตรกร/ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพึ่งพาตนเอง พัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงพื้นที่ให้เกษตรกร/ชุมชนพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะปัจจัยแห่งความสำเร็จในปัจจัยสำเร็จ 3 ประการ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้นำ (Mentors) เกษตรกรในพื้นที่ การรู้คุณค่า และการใช้ประโยชน์ทุนธรรมชาติ (พันธุ์ พืชอาหาร) และองค์ความรู้/เทคโนโลยี/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในแต่ละโซ่อุปทานในธุรกิจชุมชน ควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะ และทักษะ (Skill) การใช้ประโยชน์ การลงทุนในระบบการสนับสนุนต่างๆ(Facilities) ที่ได้รับการลงทุนจากแหล่งทุน/ร่วมทุน (เช่น โรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ครัวภัณฑ์อุปกรณ์ต่างๆ ร้านค้าชุมชน) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่ม Productivity และ Efficiency ทั้งด้านการผลิตและการตลาด

3. พัฒนาแนวทางการขยายเครือข่ายธุรกิจ (Network) ทั้งด้านการผลิต ให้ความสำคัญกับเครือข่ายชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ปริมาณ และคุณภาพผลผลิต) และสร้างความร่วมมือด้านการตลาดกับผู้ประกอบการ

ในระดับนโยบายประเทศ

1. พัฒนาหน่วยติดตามประเมินผล แก้ไขปัญหาร่วมกันโดยมีหน่วย หรือ โปรแกรม ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา/พี่เลี้ยง ทำงานร่วมกับหน่วยธุรกิจชุมชนเหล่านั้นให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่อง
2. เกิดทำงาน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในลักษณะ PPP (Public Private Partnership) ภายใต้การค้าที่เป็นธรรม (Fair trade) โดยการสร้างความเป็นเจ้าของ ฟังพาดตนเองให้แก่เกษตรกรและชุมชน ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม
3. การพัฒนาความร่วมมือธุรกิจชุมชนกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน คัดเลือกและขยายผลธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพ ส่งเสริมขยายผลเชื่อมโยงนโยบายภาครัฐ (เช่น ประชารัฐ เกษตรแปลงใหญ่) ทั้งนี้ ธุรกิจชุมชน กรณีใกล้พื้นเมือง (ประจวบคีรีขันธ์) อาจนับว่าเป็นต้นแบบธุรกิจหนึ่งที่น่าสนใจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แก้ไขความยากจน ในพื้นที่ชนบท และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ที่สนองตอบต่อยุทธศาสตร์ประเทศ (ประเทศไทย 4.0)

สัญญาเลขที่ RDC6020002

โครงการ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำสำหรับเกษตรกรรายย่อย” รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 3

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ

ชื่อผู้รับทุน: รศ.ดร.ศิริพร กิริติการกุล

โครงการเริ่มเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 30 มิถุนายน 2561 (18 เดือน)

รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 3 ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง 30 มิถุนายน 2561

หลักการและเหตุผล

สำนักงานสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ได้สนับสนุนการวิจัยในด้านไก่พื้นเมือง เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไก่พื้นเมืองให้มีศักยภาพและขีดความสามารถจะแข่งขันได้เชิงพาณิชย์ อาทิ สายพันธุ์ไก่พื้นเมืองที่เติบโตไว ไข่ดก คุณภาพเนื้อที่ดี ตอบสนองความต้องการของตลาด ความรู้ด้านพืชอาหารที่เกษตรกรจะมีทางเลือกในการพืชอาหารในท้องถิ่นเพื่อลดการใช้ อาหารสำเร็จรูป อันเป็นต้นทุนการผลิตสัตว์ที่สำคัญ การจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ทนความรู้จากการวิจัยเหล่านี้ ถูกนำไปสู่การใช้ประโยชน์ ที่มุ่งเน้นกระบวนการจัดการและเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการผลิตและพัฒนาระบบการเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ สร้างรูปแบบทางเลือกหรือแบบจำลองทางธุรกิจ(Business model) ที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจและศักยภาพของเกษตรกรรายย่อย และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ที่โครงการ "การบริหารจัดการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำสำหรับเกษตรกรรายย่อย" ส่งเสริมให้เกษตรกรกว่า 200 รายในพื้นที่การผลิต 8 จังหวัด (เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง แม่ฮ่องสอน และเพชรบุรี) อย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่ปี 2555 จนถึงปัจจุบัน การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาการผลิตและสร้างโอกาสทางการตลาดอย่างเป็นระบบ

สำนักประสานงานได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาระบบการสร้างอาชีพแก่เกษตรกร และประสานความร่วมมือกับโครงการย่อย เริ่มตั้งแต่การสร้างทางเลือกในการผลิตทางสอดคล้องกับปัจจัยแวดล้อมให้แก่เกษตรกร จำแนกรูปแบบหรือทางเลือกการผลิตเป็น 3 รูปแบบ (ประกอบด้วย การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์โดยให้แม่ไก่ฟักไข่และปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ การซื้อลูกไก่จากโรงฟักเพื่อการขุนขายเป็นรุ่นๆ และการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ และใช้เทคโนโลยีผู้ฟักช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลูกไก่)ตลอด 3 ระยะ ของการขับเคลื่อน เกิดผลสำเร็จในระดับการผลิต เกษตรกรและเครือข่ายมีศักยภาพในการพัฒนามาตรฐานการผลิต จากปัจจัย 4 ประการคือ การจัดการพันธุ์ การจัดการพืชอาหารธรรมชาติ การจัดการฟาร์มภายใต้ข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ และ การสร้างแผนการผลิต ที่เป็นระบบ จนทำให้ผลผลิตไก่พื้นเมืองขุน มีความสม่ำเสมอมีคุณภาพ ที่สามารถ

ขยายโอกาสทางการตลาดจากตลาดระดับล่างไปสู่ตลาดห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ต ด้วยการสร้างแบรนด์ของเกษตรกรและกลุ่มที่เป็นรูปธรรมร่วมกัน

การบริหารจัดการเชิงระบบ และการเชื่อมโยงของโครงการต่างๆ ที่เป็นระบบดังกล่าว จึงเป็นการบริหารจัดการด้วยโซ่อุปทาน(Supply Chain) ที่เริ่มตั้งแต่การผลิตสู่การแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างโอกาสทางการตลาดภายใต้การสร้างแบรนด์ของเกษตรกรเองเพื่อความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในทุกกระบวนการบริหารจัดการในแต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

1. การผลิตของเกษตรกร

เกษตรกรมีทางเลือกในการเลี้ยงไก่ภายใต้บริบทของพื้นที่และข้อจำกัดของครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่และแรงงาน จำแนกออกเป็น รูปแบบการเลี้ยง 3 รูปแบบ

1.1 รูปแบบการผลิตที่ 1 การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติเพื่อผลิตไก่ขุนfree range

1.2 รูปแบบการผลิตที่ 2 การซื้อลูกไก่มาทำการผลิตไก่ขุนในโรงเรือนปิด

1.3 รูปแบบการผลิตที่ 3 การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกไก่โดยใช้ตู้ฟักเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไก่

ขุน

2.การจัดการอาหารในพื้นที่ บนจุดแข็ง พืชอาหารท้องถิ่น ด้วยสูตรอาหารที่แตกต่างและ บนภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรกรรายใหม่ และชุมชนใกล้เคียง ด้วยการวิเคราะห์ความต้องการ และเงื่อนไขความอยู่รอดของเกษตรกร เมื่อโครงการถอนตัว

4.การดำรงอยู่ การอนุรักษ์ รักษาพันธุ์ การขยายฝูงพ่อแม่พันธุ์ และการรักษาฝูงพ่อแม่พันธุ์เพื่อป้องกันปัญหาเลือดชิด เกษตรกรบางรายที่เริ่มมีทักษะการผลิตพ่อแม่พันธุ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลูกไก่โดยนำตู้ฟักมาพัฒนาระบบการผลิต ควบคู่ไปกับการคำนึงถึงการผลิตที่มีมาตรฐาน (มาตรฐานฟาร์ม)

5.ด้านการตลาด เกษตรกรมีแผนการตลาดที่รองรับผลผลิตที่เป็นระบบ ตั้งแต่ใน(จำหน่ายผลผลิตไก่ขุนในตลาดชุมชน) แต่การบริหารความเสี่ยงด้านการผลิตในอนาคต เกษตรกรควรมีสักยภาพการผลิตและการตลาดเพื่อขยายโอกาสสู่ตลาดระดับกลางและบน

6.การพัฒนาโครงการนำร่องด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายใน3 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย กลุ่มไก่สดแช่แข็ง กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารตะวันตก (ไส้กรอกประเภทต่างๆ)กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารพื้นบ้าน(ไส้ อั่ว ไก่หนึ่งสมุนไพโร ไก่ย่าง) ด้วยการสร้างแบรนด์ ของกลุ่มเกษตรกรสำหรับกลุ่มที่มีศักยภาพการตลาด

สำนักประสานงานจึงยังมีความจำเป็นในการพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของการจัดการเชิงระบบที่เป็นรูปธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่เกษตรกร และเครือข่ายตลอดโซ่อุปทาน โดยด้านการ

ผลิตมุ่งเน้นการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน การควบคุมโรค การจัดการด้านอาหาร การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาในพื้นที่โดยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิต มีความสามารถในการจัดการด้านต้นทุนการผลิต ชีตความสามารถในการแข่งขันในการผลิต การควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิต ความสม่ำเสมอของผลผลิต มีความสามารถในการดูแลดำรงสายพันธุ์พื้นเมืองแท้ เกิดการขยายฟุ้งไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) ในชุมชน ให้มีความยั่งยืน และพึ่งพาตนเอง

สำนักประสานงาน ร่วมกับโครงการย่อยต่างๆ ควรทำการกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ วิเคราะห์ ติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงาน ด้วยตัวชี้วัดความความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองของโครงการเพื่อความอยู่รอดของเกษตรกร ด้วย 4 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

(1) ผลสำเร็จจากการผลิตไก่พื้นเมืองในรูปแบบการเลี้ยง ต่างๆ ด้วยมาตรฐานฟาร์มตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม

(2) ความสามารถในการขยายผลการผลิตสู่เกษตรกรรายใหม่ หรือชุมชนใกล้เคียง เกิดการรวมกลุ่มการผลิต และเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตแต่ละเครือข่ายเข้าด้วยกัน สร้างความเข้มแข็งในการผลิต

(3) ความสามารถในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ ในเรื่อง การลดการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากภายนอก มุ่งเน้นการใช้พืชวัตถุดิบในชุมชนเป็นสูตรอาหารเพื่อลดการใช้และลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูปโดยไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโต และอัตราการให้ผลผลิตของไก่พ่อแม่พันธุ์

(4) ความสามารถในการขยายโอกาสทางการตลาด รวมไปถึงแปรรูป และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมืองสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งตลาดในระดับชุมชน และขยายโอกาสไปสู่ตลาดระดับกลาง และระดับบน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดระบบการผลิตของกลุ่มเกษตรกร ทั้ง 3 รูปแบบการเลี้ยง
2. เพื่อประเมินความสามารถของเครือข่ายในการเชื่อมโยงสู่การตลาดและการจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต
3. การประเมินความเข้มแข็งของเกษตรกรและเครือข่ายในการบริหารจัดการโซ่อุปทาน(Supply chain) และ
4. เพื่อประเมินผลกระทบของกลุ่มเกษตรกร

ตรวจสอบเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

เกษตรกรที่มีเป้าหมายการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้เป็นอาชีพได้ ควรความรู้ในด้านการคัดเลือกพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ไก่พื้นเมือง การจัดการอาหารโดยเฉพาะอาหารที่เป็นพืชอาหารในท้องถิ่น เพื่อลดการพึ่งพาอาหาร

สำเร็จรูป รวมไปถึงการมีองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่จะบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการโรงเรือน และพื้นที่เลี้ยง การบริหารความเสี่ยง แก้ไขปัญหาโรคระบาด การสุขาภิบาลและการป้องกันโรค โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่แบบปล่อยตามธรรมชาติ ที่ได้มาตรฐาน โดยโรงเรือนเลี้ยงไก่ต้องอยู่ห่างจากบ้านพักอาศัยของเกษตรกร และเพื่อนบ้านพอสมควร โรงเรือนเป็นแบบง่าย ๆ ทำจากวัสดุในท้องถิ่นที่ทนทาน สำหรับกันแดด กันฝน มีอ่างน้ำยามาเชื้อโรค ตรงบริเวณประตูทางเข้า-ออก สำหรับจุ่มเท้า เพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าและออกจากพื้นที่เลี้ยงไก่ สามารถช่วยลดอัตราการตายเนื่องจากโรคระบาดในไก่ ลดการสูญเสียทำให้เกษตรกรมีประสิทธิภาพการผลิต ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีความสม่ำเสมอตามแผนการผลิต เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น (ปรีชา, มปป.) การขับเคลื่อนให้เกษตรกรรายย่อยในการผลิตที่เป็นมืออาชีพ มีการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งเป็นมาตรการที่ภาครัฐพยายามจะผลักดันให้ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์มีความปลอดภัยสู่ผู้บริโภค โดยเกณฑ์ของโครงการเนื้อสัตว์อนามัยได้ครอบคลุมในทุกกระบวนการของการผลิต ตั้งแต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การขนส่งสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ และสถานที่จำหน่าย (กรมปศุสัตว์, 2545) ขณะที่เกษตรกรที่เลี้ยงในรูปแบบฟาร์มขนาดเล็กในหลายจังหวัดในภาคเหนือที่ได้รับมาตรฐานฟาร์มในการเลี้ยงแบบธรรมชาติและการเลี้ยงแบบหลังบ้าน เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มได้ (อานวยและคณะ, 2550)

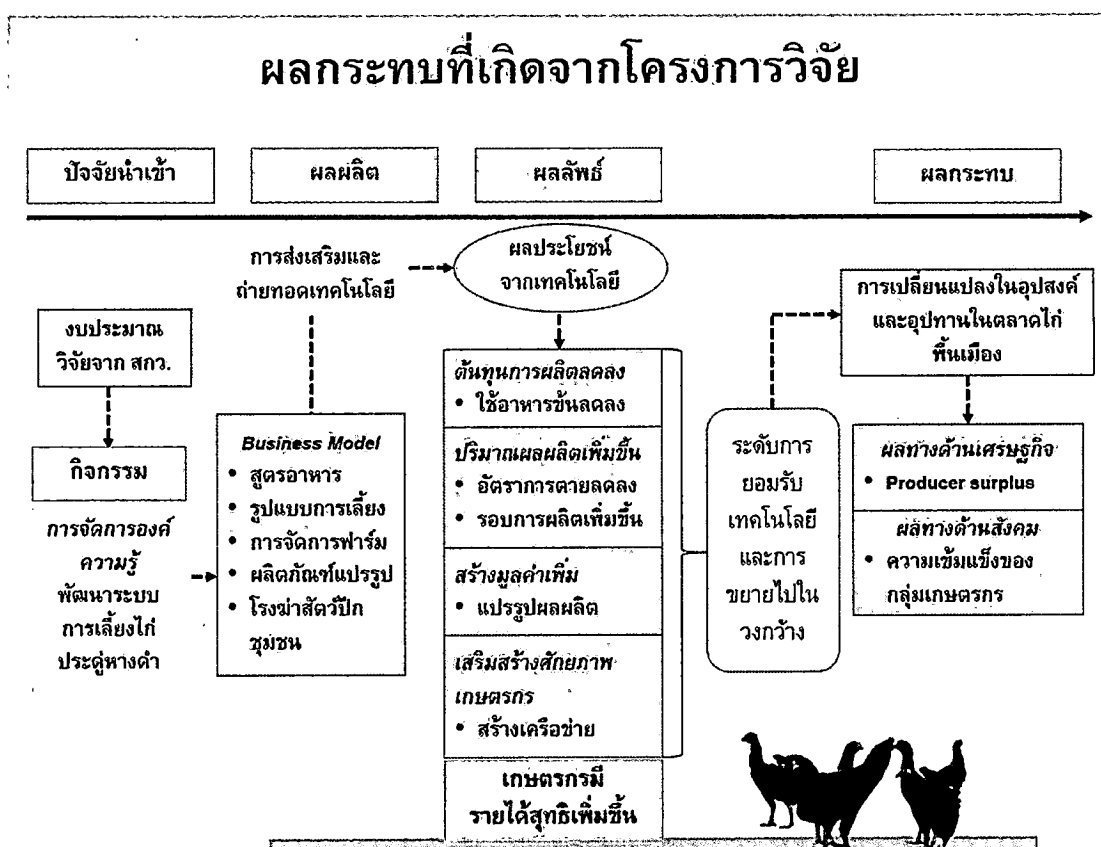
ในการผลิตไก่พื้นเมืองแล้วเกษตรกรที่จะยึดเป็นอาชีพควรมีแผนการผลิตที่ชัดเจน เกษตรกรต้องสามารถคาดการณ์ ผลผลิตล่วงหน้าได้ มีปริมาณผลผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และมีความต่อเนื่อง ภายใต้การวางแผนการผลิตและการวางแผนการตลาดเพื่อเลี้ยงไก่พื้นเมืองตามความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง จะต้องมีการวางแผนให้มีการผลิตไก่ทุกสัปดาห์ โดยเฉพาะการขยายโอกาสทางการตลาดสู่ตลาดระดับกลางและตลาดระดับบน ที่ยังมีDemand สำหรับผู้บริโภคที่ชื่นชอบคุณค่าของไก่พื้นเมืองจากรสชาติโภชนาการ ระบบการเลี้ยงที่ได้มาตรฐาน(ศิริพร กิริติการกุล, 2559) การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในอนาคตจะเป็นอาชีพของเกษตรกรได้ ถ้าหากเปลี่ยนระบบการผลิตจากเลี้ยงหลังบ้านเพื่อบริโภคในครัวเรือนเหลือบริโภคจึงจะขายเป็นระบบการเลี้ยงเพื่อการสร้างเป็นอาชีพ เกษตรกรต้องมีการวางแผนการผลิต และการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เกษตรกรจึงจะสามารถผลิตเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ (บัญญัติและมนต์ชัย, 2555)

การพัฒนาระบบการผลิตที่ดีมีคุณภาพ คุณค่าที่แตกต่างของไก่พื้นเมือง สร้างการยอมรับ และการรับรู้ จนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทำให้ปัจจุบันไก่พื้นเมืองออกสู่ตลาด เป็นสินค้าที่มีมาตรฐานรองรับ และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ไก่พื้นเมืองจึงมีศักยภาพใน การสร้างมูลค่าเพิ่มและโอกาสทางการตลาดในตลาดเฉพาะ(Niche market) เกษตรกรรายย่อย สามารถ สร้างอำนาจการผลิต อำนาจในการกำหนดราคา(Price setting) โดยการรวมกลุ่ม เพื่อรวบรวมผลผลิต เป็นกระบวนการบริหารจัดการโซ่อุปทาน(ศิริพร กิริติการกุลและคณะ, 2555) แม้ปัจจุบันอุปสรรคสำคัญของการขยายโอกาสทางการตลาดดังกล่าว คือ โรงฆ่ามาตรฐาน งบประมาณ

การลงทุนขนาดใหญ่ ที่ไม่สอดคล้องกับขนาดการผลิตของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร เพื่อการเชื่อมโยงโซ่อุปทานดังกล่าว จากเกษตรกร/ชุมชนไปสู่มือผู้บริโภค อาจจะเริ่มต้นจากการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชนที่ได้รับอนุญาต(พจส.) ที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การรับรองการปฏิบัติที่ดี (GMP) (ชุมพล และชาญชัย, 2555) ปัจจุบันโรงฆ่าสัตว์ปีกขนาดเล็กยังไม่สามารถพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GMP ได้ ในขณะเดียวกันโรงฆ่าที่ได้รับมาตรฐานเป็นโรงฆ่าสัตว์ปีกขนาดใหญ่ ขั้นตอนในการฆ่า จะต้องมีการควบคุมการเลี้ยงที่ได้มาตรฐานก่อน สำหรับโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชนนั้นกรมปศุสัตว์ได้มีข้อกำหนดหลายประการในการรับรองมาตรฐาน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งจะต้องอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน หรือโรงฆ่าสัตว์ปีกอื่น เพื่อป้องกันโรค สำหรับอาคารต้องสร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง มีน้ำสะอาดพอเพียงต่อการใช้ มีการทำความสะอาด การฆ่าเชื้อโรคในโรงเรือน (ที่ใช้ในการฆ่า) และอุปกรณ์ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ มีการกำจัดของเสีย ขยะ และสิ่งปฏิกูล รวมทั้งมีการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคจากภายนอกเข้าสู่โรงฆ่าด้วย เช่น มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อตรงทางเข้าประตูฟาร์มหรือ มีการฉีดน้ำยาฆ่าเชื้อรถที่เข้าออก (กรมปศุสัตว์, 2557; อำนวย และคณะ, 2552)

การพัฒนาต้นแบบธุรกิจชุมชน(Business model) ด้วยการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อยในการสร้างอาชีพด้วยการบริหารจัดการเชิงระบบตลอดโซ่อุปทาน(Supply chain) และนำคุณค่าที่ผู้บริโภคยินดีจ่ายสำหรับกระบวนการจัดการที่สร้างคุณค่าของผลผลิตที่แตกต่างกัน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ส่งมอบให้แก่ผู้บริโภคจึงเป็นเป้าหมายในการสร้างมูลค่าเพิ่มและผลตอบแทนที่เป็นธรรมทั้งแก่เกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นห่วงโซ่คุณค่า(Value chain) (ศิริพร กิริติการกุล, 2559)

การออกแบบการดำเนินการของสำนักประสานงานร่วมกับโครงการย่อย ก่อให้เกิดกระบวนการ (process) ที่นำไปสู่ความเข้มแข็งตลอดโซ่อุปทาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย สำนักประสานงาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. เกษตรกรมีการจัดการฟาร์มภายใต้ข้อกำหนดหลักของกรมปศุสัตว์ เพื่อการรับรองมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง
2. เกษตรกรสามารถสร้างเครือข่ายการผลิต และสามารถสร้างผลผลิตได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมายการวางแผนการตลาด จากผลผลิตสู่ตลาดเป้าหมาย ในพื้นที่ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตโครงการ
3. เพื่อพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ที่สามารถดำเนินอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อการฆ่า และชำแหละไก่พื้นเมือง ที่มีความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
4. เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เปอร์เซ็นต์ของเป้าหมาย

การดำเนินงานของสำนักประสานงานในชุดโครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อยที่เป็นระยะ 6 เดือนที่ 3 (เดือนที่ 13-18 ตามสัญญาโครงการ) แบ่งการรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการออกเป็น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

- กิจกรรมที่ 1 การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนโครงการในระยะที่ 4
- กิจกรรมที่ 2 การสำรวจ บันทึกข้อมูลเชิงระบบ ผลการดำเนินงาน และติดตามผลของโครงการย่อย
- กิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์แนวทาง/โอกาสในการพัฒนาระบบในภาพรวมของสำนักประสานงาน ด้วยโซ่อุปทานการผลิต(Supply chain)/โซ่คุณค่า(Value chain) ด้วยผลผลิต ผลลัพธ์เพื่อให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชนทั้งระบบ

รายละเอียดของสำนักประสานงาน มีดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนโครงการในระยะที่ 4

โครงการย่อยที่ได้รับการสนับสนุนโครงการในระยะที่ 4 (phase ที่ 4) (เริ่มสัญญา วันที่ 15 มกราคม 2561-วันที่ 14 มกราคม 2562) เพื่อการขับเคลื่อน ระบบและกลไกของระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย ทั้งนี้ โครงการต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุน ผู้ทรงคุณวุฒิและสำนักประสานงานได้ร่วมกัน ทำการประเมินโครงการที่จะขับเคลื่อนต่อ ด้วย เกณฑ์

- 1.ความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร (จำนวนสมาชิกเกษตรกร รายได้จากผลการดำเนินงานของกลุ่ม)
 - 2.ความพร้อมของหัวหน้าโครงการ/ทีมงานวิจัย ในการทำงานร่วมกับเกษตรกรและการสร้างเครือข่าย
 - 3.แนวทาง/โอกาสในการพัฒนาระบบด้วย โซ่อุปทานการผลิต(Supply chain)/โซ่คุณค่า(Value chain)
- ให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชนทั้งระบบ

เป้าหมายของโครงการ จากเกณฑ์การประเมินศักยภาพผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุน ได้ทำการประชุม ในการสร้างเป้าหมายของการพัฒนาธุรกิจชุมชน การสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำให้เกิดความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง เพื่อให้โครงการและเครือข่ายมีขีดความสามารถในการแข่งขันและยั่งยืนเชิงระบบ

โครงการย่อยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอด โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระยะที่ 4 จำนวน 7 โครงการ (จาก 9 โครงการ) ใน 7 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน(นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับ กลุ่ม จ.แม่ฮ่องสอน) แม่ฮ่องสอน แพร่ (นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับ กลุ่ม จ.น่าน) น่าน และเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

1. โครงการ ส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำของเกษตรกรรายย่อยจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน
2. โครงการ การพัฒนาศักยภาพการผลิต และตลาดไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

3.โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประจู่หางดำและระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล”

4.โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประจู่หางดำบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

5.โครงการ การศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประจู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.โครงการ แนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ประจู่หางดำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

7.โครงการ การบริหารจัดการเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดไก่ประจู่หางดำแบบ Zero waste ของชุมชนแพะป่าห้า

1.1 การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการวิจัย กระบวนการ(Process) ผลผลิต(Outputs) ผลลัพธ์(Outcome) ของโครงการย่อย ในระยะที่ 4

จากเป้าหมาย แนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ทุกภาคส่วน (ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย เกษตรกรผู้นำ) ในระยะที่ 4 เสนอให้การขับเคลื่อน ระบบการสร้างอาชีพ ด้วยห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าโดยมีการตลาดเป็นตัวนำ สอดคล้องกับแผนการผลิต พัฒนาสร้างเครือข่าย ด้านความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และตระหนักถึงการรู้คุณค่าการใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้เกิดความร่วมมือและสร้างเกษตรกรผู้นำในการพัฒนา เช่น ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน เป็นต้น)

ผลผลิต และผลลัพธ์ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อสำนักประสานงาน ได้ร่วมกับโครงการย่อยต่างๆ ระดมความเห็น และสร้างการมีส่วนร่วม ดังแสดง ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ของโครงการระบบการสร้างอาชีพ ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เพื่อการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย ของโครงการย่อย ใน 8 จังหวัด ที่ดำเนินการวิจัยมาแล้ว 3 ระยะ

ปัจจัย (Input)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		บท/ผลประโยชน์ (Impacts)
		ผลผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcome)	
เงินงบประมาณ สกว.25 ล้านบาท นักวิจัย มากกว่า 30 คน/เกษตรกร (218 ราย/ เครือข่าย 1,208 คน) การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะที่ผ่านมา โรงฆ่าสัตว์ปีก 4 แห่ง ตู้ฟักไข่ 16 ตู้ องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสมต่างๆ	-แผนการผลิต ของแต่ละ -เครือข่ายการ ผลิต 8 จังหวัด -ผลการ ดำเนินงาน ต้นแบบธุรกิจ ที่เป็นโซ่ อุปทาน -ตลาดที่ รองรับใน พื้นที่เป็นหลัก	ผลผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ลูกไก่/ไก่ ขุน) พ่อแม่พันธุ์ 4000 ตัว/ปี ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 100,000 ตัว/ ปี ลูกไก่ (ลูกผสม) 150,000 ตัว/ ปี ไก่ขุน 200,000-300,000 ตัว/ปี	การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการ จำหน่ายผลผลิต (3-5 %) (60,000 บาท/ครัวเรือน/ ปี) การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อแม่พันธุ์/แม่พันธุ์) (ลูกไก่พันธุ์แท้/ลูกผสม) การพึ่งพาตนเองของการ ผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่ น้อยกว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์	ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” ชุมชนมีอาชีพ จากรายได้เสริม/ รายได้หลักที่ ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง “อยู่ดี” ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพ เกษตรกรรม “มี ภูมิคุ้มกัน”

ที่มา สำนักประสานงานโครงการ,2559

2.ผลผลิต (Outputs) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการย่อย 7 โครงการ ในระยะที่ 4 ประกอบด้วย
 ก.ผลผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ลูกไก่/ไก่ขุน) ปริมาณการเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ 6,303 ตัว/ปี ปริมาณ/กำลังการผลิต
 ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 270,000 ตัว/ปี และลูกไก่ (ลูกผสม) 190,000 ตัว/ปี เพื่อสร้างฐานการผลิตไก่ขุนออกสู่ตลาด ใน
 การสร้างรายได้แก่เกษตรกร ประมาณการไก่ขุน 294,200 ตัว/ปี

ข.การพึ่งพาตนเองด้านสายพันธุ์ ด้วยการพัฒนา ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน จำนวน 15ศูนย์ใน
 จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอนและเพชรบุรี

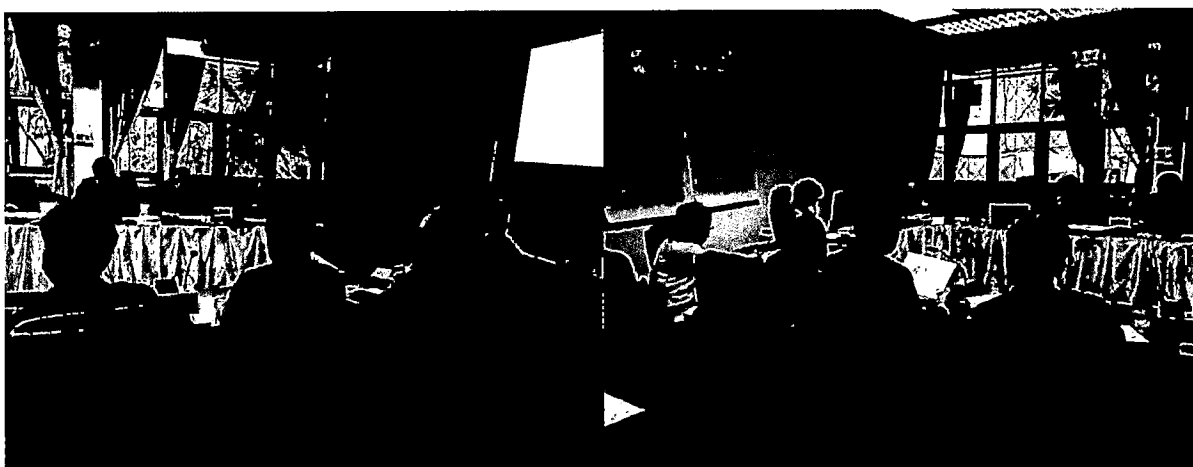
ค.การรู้คุณค่าทรัพยากรในพื้นที่และบูรณาการองค์ความรู้เทคโนโลยีกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการลด
 ต้นทุนอาหารสำเร็จรูปด้วยการพัฒนา ให้เกิดศูนย์ฟีดอาหารสัตว์ชุมชน จำนวน 6 ศูนย์ ในจังหวัดเชียงใหม่
 เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอนและเพชรบุรี

ง.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (5แผน/ 5 Brand)เพื่อขยายโอกาสทางการตลาด จากตลาดชุมชนไปสู่
 ตลาดModern tradeและตลาดเฉพาะ ทั้งในภาคเหนือและ กรุงเทพฯ

จ.การสร้างการแข่งขันของกลุ่มเกษตรกร ด้วย โครงการย่อย ทั้ง 11 โครงการ(ในระยะที่ 3 คู่ ระยะ
 ที่ 4) ให้เกิดเครือข่ายการผลิต (5 เครือข่าย) และการตลาด (5 เครือข่าย)

ฉ.อื่น ๆ (ชุมชนต้นแบบ/ผู้นำเกษตรกร)และผลลัพธ์ (Outcome)การประมาณการตามข้อเสนอ
 โครงการของโครงการย่อย ในระยะที่ 4

ภาพที่ 2 การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย เพื่อวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานใน 3 ระยะที่ผ่านมาและ แนวทางการขับเคลื่อนในระยะที่ 4 (ปี 2561-2562)

กิจกรรมที่ 2 การสำรวจ บันทึกข้อมูลเชิงระบบ ผลการดำเนินงาน และติดตามผลของโครงการย่อย

สำนักประสานงาน ได้ลงพื้นที่ เพื่อสำรวจ บันทึกข้อมูล และติดตามผลการดำเนินงาน ของโครงการย่อย ทั้ง 7 โครงการ (ที่ได้รับการอนุมัติโครงการตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2561) รายละเอียดในแต่ละโครงการ มีดังต่อไปนี้

1. โครงการ การส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำของเกษตรกรรายย่อยจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

กลุ่มเกษตรกรอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีจำนวนเกษตรกรในโครงการ 41 ราย ใน 3 ตำบล และมีเกษตรกรเครือข่ายกว่า 100 ราย เป้าหมาย และ ผลผลิตที่กำหนดไว้ในโครงการประกอบ ดังนี้

เป้าหมาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการผลิตและการตลาด เพื่อให้ต้นแบบธุรกิจชุมชน จากระบบการสร้างอาชีพที่มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และก่อให้เกิดความยั่งยืน

ตารางที่ 2 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ การส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน ของเกษตรกรรายย่อย อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย (ใน ระยะที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 850000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (41 ราย/ เครือข่าย 100 คน) ค.การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะ ที่ผ่านมา - โรงฆ่าสัตว์ปีก 1 แห่ง - ตู้ฟักไข่ 2 ตู้ (2,000 ฟอง) - ฟุ้งพ่อแม่พันธุ์ 225 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสม ต่างๆ	ก.การนำปัญหา มาทบทวนสร้าง ความเข้าใจและ การมีส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการดำเนินงาน และแนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 10,000 ตัว/ปี - ลูกไก่ (ลูกผสม) 20,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 24,200 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (2ศูนย์) ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่นๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (72,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อแม่พันธุ์/แม่พันธุ์ พันธุ์แท้/ลูกผสม)/ การพึ่งพาตนเองของการ ผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่ น้อยกว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) ค.การขยายโอกาสการตลาด การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพใน การตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ ขุน)	-ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” -ชุมชนมีอาชีพ จากรายได้เสริม/ รายได้หลักที่ ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพ เกษตรกรรม “มี ภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปลจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG6120006

ผลการสำรวจ ติดตามงานของสำนักประสานงาน ตามกระบวนการ(Process) ของโครงการย่อย แล้ว
ทำการสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่เป็นผลผลิตในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา

1.การนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทบทวน ทั้งนี้ นักวิจัยได้นำเป้าหมาย กระบวนการ หลักการข้อตกลงตามข้อเสนอโครงการที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเครือข่ายความร่วมมือกับโครงการย่อย มาสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม รับฟังความเห็น เพื่อระดมความเห็นในการวางแผนการดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ

สำนักประสานงานได้ร่วมประชุมกับนักวิจัย เกษตรกรผู้นำ เกษตรกรในโครงการ การสร้างความเข้าใจในวางแผนการดำเนินการ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 3 การร่วมประชุมสร้างความเข้าใจ รับฟังความเห็น ระดมความเห็นแนวทางการดำเนินการ ของนักวิจัย กลุ่มเกษตรกร อ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย และสำนักประสานงาน

การรับฟังสภาพปัญหาของกลุ่มเกษตรกร อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย ปัญหาของกลุ่มเกษตรกรสรุปได้ดังนี้

1.เกษตรกรยังเผชิญความเสี่ยงด้านการผลิต ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการพันธุ์และอาหาร เพื่อบรรลุแผนการผลิต

2.เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ บางรายมีปัญหาสุขภาพ /2 ราย ะลอการเลี้ยง แต่ มีเกษตรกรรุ่นใหม่สนใจเข้าร่วมกลุ่มและทำหน้าที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการลงทุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์

3.องค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร ในการตัดสินใจลงทุน(มีเครือข่ายเกษตรกรที่จะซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงขุน/ซึ่งเกษตรกรที่จะเลี้ยงขุนต่อ ต้องการความมั่นใจในแผนการตลาด และราคาไก่ขุน ที่จะรองรับผลผลิตในอนาคต)

4.ปฏิทินการผลิต ยังขาดระบบ และการบริหารจัดการที่ชัดเจน การแบ่งงานกันทำ ตามทักษะ เพื่อให้เกิดต้นแบบธุรกิจที่ชัดเจน(เกษตรกรอยากไปศึกษา กลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่นำไปสู่การปรับใช้)

5.เกษตรกรยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง จากการพึ่งพาพันธุ์จากภายนอก และมีการพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปสูงกว่า เป้าหมาย ยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการอาหารร่วมกัน(ในปีแรกๆ เคยรวมกลุ่มกันผสมอาหาร โดยใช้ พืชอาหารวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายในพื้นที่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง รำและปลายข้าว เป็นต้น)

6.เกษตรกรมีการขยายจำนวนเกษตรกร ฐานการผลิต เกษตรกรมีข้อกังวลใจ ที่มีต่อตลาดที่จะรองรับผลผลิต และราคาผลผลิต ที่จะต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management)

ผลการประชุม เกษตรกรนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทบทวนและ นำมาสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งนักวิจัย

2.การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาด และกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดในปี 2561 -2562

2.1 ด้านการผลิต

2.1.1 เกษตรกรและการแบ่งเกษตรกร ทำหน้าที่การผลิตร่วมกัน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

เกษตรกรผู้นำ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์(ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน) 3 รายในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำพันธุ์แท้ 2 ราย การเลี้ยงแม่พันธุ์โรดไอร์แลนด์เรดเพื่อผลิตลูกไก่(ลูกผสม) 1 ราย และเกษตรกรที่ทำหน้าที่ จัดการพืชอาหาร(ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน) 1 ราย

เกษตรกร(37 ราย)ที่เป็นสมาชิก/เกษตรกรเครือข่าย (ประมาณ 100 ราย) ที่นำลูกไก่ทั้งพันธุ์แท้และลูกผสม ไปทำการเลี้ยงขุนต่อ ด้วยการเลี้ยงในโรงเรือนแบบเลี้ยงปล่อยหากินตามธรรมชาติ และเลี้ยงในโรงเรือนกึ่งปิดกึ่งเปิด ขนาดการเลี้ยง 100-500 ตัวต่อรุ่น เพื่อสร้างเป็นปฏิทินการผลิต ไก่ขุนออกสู่ตลาด 1,500-2,000 ตัว/เดือน (ปริมาณผลผลิตไก่ขุน ปีละ 24,000 ตัว)

2.1.2 การลงทุน โครงการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต(พันธุ์ อาหาร และอุปกรณ์การเลี้ยงบางส่วน)แก่เกษตรกร ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ และ ขยายขนาดการเลี้ยงให้เกิดการพัฒนาขนาดการเลี้ยงที่เหมาะสม(Optimum scale) แต่เกษตรกรทุกรายยังเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการลงทุนหลักในกิจกรรมการผลิต ตามศักยภาพเงินทุนหมุนเวียนและแรงงานครัวเรือน

2.1.3 นักวิจัยและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มทักษะประสิทธิภาพการจัดการพันธุ์ อาหาร และมาตรฐานฟาร์ม

2.1.4 เพื่อให้เกษตรกรจะได้รับการติดตาม สนับสนุนให้ได้รับ การรับรองฟาร์มมาตรฐานภายใต้ข้อกำหนด ของกรมปศุสัตว์ ทั้งเกษตรกรผู้นำและเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

2.2 ด้านการตลาด

2.2.1 กลุ่มได้วางแผนการตลาดรองรับผลผลิต โดย กำหนดให้ร้อยละ80 มีตลาดชุมชนเป็นเป้าหมาย ร้อยละ20 ทำการแปรรูปเพื่อขยายโอกาส ทางการตลาดไปสู่ตลาด Modern trade และตลาดเฉพาะ

2.2.2 กลุ่มได้สร้างกลุ่มเกษตรกรที่มีคุณสมบัติ/ทักษะ เพื่อทำหน้าที่การตลาด ประสานงานกับเครือข่ายการตลาดกับโครงการย่อยและสร้างโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ

2.2.3 กำหนดแนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ที่มีศักยภาพ ทางการตลาด ประกอบด้วยไก่สดแช่แข็ง(ทั้งตัวและชำแหละ) เพื่อการใช้ประโยชน์โรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน(ที่ลงทุนไว้แล้ว แต่ยังใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า)

2.2.4 การสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน “กลุ่มเกษตรกรเวียงเชียงรุ้ง” เพื่อการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ในตลาดระดับชุมชน ในการเชื่อมโยงกับตลาดModern trade และตลาดเฉพาะ จะใช้แบรนด์. ส่วนรวม ซึ่งในขณะนี้ ใช้แบรนด์”นิลลำนนา” ร่วมกับโครงการย่อยอื่นๆ

3. ผลการดำเนินงานและ แนวทางการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้โครงการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน
จากการลงพื้นที่สำรวจและติดตามงานในรอบ 6 เดือนของโครงการ ผลการดำเนินงานของโครงการ ประกอบด้วย

3.1 ผลการดำเนินการตามแผนงานที่พิจารณาตามตัวชี้วัด (ในตาราง ที่ 1) (ภาคผนวก ที่ 1)

3.1.1 จากแผนการผลิต

ก.กลุ่มเกษตรกรผู้นำ 3 ราย มีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ รวม 230 ตัว แยกเป็นแม่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ 130 ตัว แม่โรด 100 ตัว พ่อประดู่หางดำพันธุ์แท้ 32 ตัว พ่อแม่พันธุ์ที่นำมาเลี้ยงมีอายุ 5 เดือน เริ่มให้ไข่ ในเดือนเมษ. 2561 ผลการดำเนินงานของผู้นำทั้ง 3 ราย สรุปได้ดังต่อไปนี้

นายสุรพงศ์ มณีวรรณ เลี้ยงแม่พันธุ์ (32ตัวให้ไข่แล้ว 76ตัว ให้ไข่ และเข้าตู้ฟักได้ในเดือน พ.ค) พ่อพันธุ์ 17 ตัว เกษตรกรรายนี้ ประสบปัญหาที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพของตู้ฟักยังต่ำ ปฏิทิน ปริมาณลูกไก่/การผลิต ไม่สม่ำเสมอ แนวทางการแก้ไข

1.การเก็บไข่ก่อนเข้าตู้ฟัก ควร เก็บในที่ไม่มีแสงสว่างมากเกินไป มีความชื้นมากพอ และไม่ร้อน นักวิจัยแนะนำให้สร้างพื้นที่ การเก็บรักษาและ อุปกรณ์ส่องไข่ ในบริเวณที่ง่ายต่อการปฏิบัติงาน

2.การบันทึกข้อมูล ผลผลิตไข่ไก่ ไข่แตกแล้วการให้อาหารพ่อแม่พันธุ์แยกตามเล้า

3.การรมควัน ไข่ไก่และตู้ฟักไข่เป็นประจำ เมื่อนำไข่เข้าตู้ฟักทุกสัปดาห์

4.การกกลูกไก่ ที่ออกจากตู้ฟัก

5.การสรุปปัญหาและผลผลิตลูกไก่ เพื่อหาแนวทางแก้ไข ที่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง

ภาพที่ 4 การแนะนำการจดบันทึกข้อมูล ผลผลิตไข่ไก่ ไข่แตกแล้วการให้อาหารพ่อแม่พันธุ์แยกตาม การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ (นายสุรพงศ์ มณีวรรณ)

นายประสงค์ อุ่นดีบ ทำการเลี้ยงแม่ไก่ไข่ เพื่อผลิตลูกไก่(ลูกผสม) ประสบปัญหาที่สำคัญ คือ เปอร์เซ็นต์ไข่มีเชื้อต่ำ ซึ่งรวบรวมจากข้อปฏิทินการเข้าตู้ฟักทั้ง การจัดการฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ประสบปัญหาที่ยังไม่ได้มาตรฐาน มีกลิ่น กระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน นักวิจัยและเกษตรกร มีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1.แยกแม่ที่ไม่แข็งแรงออก ให้เหลือฝูง50ตัว ที่จะผสมกับพ่อพันธุ์ 7ตัว (ในเดือนถัดมาได้เปลี่ยนแม่พันธุ์ใหม่ทั้งหมด เป็นแม่โรดไอร์แลนด์เรด 100 ตัว)

2.แม่พันธุ์ควรคัดออก เพื่อเลี้ยงเพื่อเก็บไข่จำหน่ายประมาณ 40 ตัว

3.หลังสงครามด่ทำการย้ายฟาร์ม ไปที่ใหม่เพื่อวางระบบการจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐาน

4.เปลี่ยนแม่พันธุ์ชุดใหม่ โดยซื้อแม่โรดพันธุ์แท้ (จาก เกษตรกร อำเภอปาย จ.แม่ฮ่องสอน) จำนวน150 ตัวเพื่อทดแทนฝูงแม่ไก่ไข่เดิม

5.ระบบการบันทึกบัญชีข้อมูลสถิติ/ตัวเลขเกี่ยวข้องกับต้นทุน ผลผลิตจาก การจัดการฟาร์ม ประกอบด้วย จำนวนแม่ จำนวนไข่ไก่ จำนวนไข่แตกแยกตามเล้า ให้เป็นประจำวัน เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและแก้ไขปัญหาคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ การจัดการตู้ฟักไข่

6.การรมควันไข่ไก่และตู้ฟักไข่ เพื่อการฆ่าเชื้อ อย่างสม่ำเสมอ

ภาพที่ 5 การบันทึกบัญชี ข้อมูลเบื้องต้น จำนวนแม่ จำนวนไข่ไก่ จำนวนไข่แตกแยกตามเล้า จำนวนลูกไก่ฟัก ออก เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและแก้ไขปัญหาการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ การจัดการตู้ฟักไข่ (นายประสงค์ อุ่นดีบ)

นายเกรียงศักดิ์ ยุทธโท ซึ่งเกษตรกรทำหน้าที่เป็นศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน เพื่อทำการผลิตลูกไก่ พันธุ์แท้ เนื่องจากเป็นเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงและยังขาดประสบการณ์ แต่มีความมุ่งมั่นมีความพร้อมในการลงทุน และเรียนรู้ ปัจจุบันพื้นที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีการจัดการพื้นที่ที่ดี มีน้ำและการออกแบบพื้นที่ที่สามารถปรับเข้าสู่มาตรฐานการจัดการฟาร์มที่ดี ได้ เนื่องจากเป็นฟาร์มใหม่ และลงทุนใหม่ ทั้งหมด สรุปการเตรียมการได้ ดังนี้

1. เลี้ยงแม่พันธุ์ 30 ตัว (อายุ 6 เดือน เริ่มให้ไข่ ฟองแรก นำไข่เข้าตู้ฟัก ได้ตั้งแต่ เดือน พ.ค. 2561) พ่อพันธุ์ 6 ตัว สัดส่วน 5:1 ตัว พ่อแม่พันธุ์มีลักษณะตรงตามพันธุ์กรรม สามารถเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่ดี
2. ใช้ตู้ฟัก ขนาด 360 ฟอง รองรับการเลี้ยงแม่พันธุ์ 30 ตัว
3. การก่อสร้างโรงเรือน เพื่อการจัดการตู้ฟัก ซึ่งปัจจุบันกำลังก่อสร้างโรงเรือน เพื่อเป็นพื้นที่ตั้งตู้ฟักไข่ และพื้นที่เก็บไข่ไก่ โรงเรือนเป็นโรงเรือนใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน(บ้านดินฉาบด้วยดินเหนียว) เพื่อลดอุณหภูมิพื้นที่ ที่จะเก็บไข่ไก่ และอุปกรณ์การส่งไข่
4. การบันทึกข้อมูล การให้อาหาร การเก็บไข่ ปริมาณไข่ไก่ ที่จะสามารถนำเข้าตู้ฟักได้ในแต่ละสัปดาห์

ภาพที่ 6 การวางแผนโรงเรือนเพื่อเป็นโรงเรือนการเก็บไข่ไก่การฟักไข่ และการส่งไข่ของนายเกรียงศักดิ์ ยุทธโท

สรุป การติดตามงานศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชนทั้ง 3 ศูนย์

ก. เกษตรกรผู้นำ 3 ราย มีการลงทุนตู้ฟักไข่ 2 ตู้ ขนาด 800/1000 ฟอง) สำหรับเกษตรกรผู้นำ ที่เริ่มเลี้ยง 30แม่ ยังไม่มีตู้ฟัก นำไข่ไก่ไปฝากฟักไว้กับเกษตรกรผู้นำอีกรายที่อยู่ใกล้เคียง ลูกไก่ที่ได้รับเริ่มให้ผลผลิตตั้งแต่ เดือนเมษ.2561 และจำหน่ายให้แก่เกษตรกรภายในกลุ่ม

ข. เกษตรกรที่ทำหน้าที่ในการผลิตไก่ขุน ในระยะเริ่มต้น โครงการในปี 2561 ทำปฏิทินการผลิตแก่ เกษตรกรประมาณ 15 ราย ให้ทำการผลิตไก่ขุน 150-500 ตัว/รุ่น โดยการซื้อลูกไก่อายุ 1 วันจากเครือข่าย เกษตรกรภาคเหนือ/จากจังหวัดขอนแก่น

ค. เกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (จำนวน 2 ราย) ทำการผสมอาหาร 3 ประเภท คือ การ ทำพืชอาหารหมักจุลินทรีย์ (หยวกกล้วย/มันสำปะหลัง) เพื่อผสมกับอาหารสำเร็จรูป เพื่อใช้เลี้ยงไก่รุ่นและไก่ ขุน การผลิตอาหารโดยการผสมหัวอาหารกับวัตถุดิบอาหารในพื้นที่ (รำ ปลายข้าว ข้าวโพดป่นและมันสำปะ หลังป่น) และการใช้วัสดุเหลือใช้จากอุตสาหกรรมเกษตร เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพดป่น ในการผสมอาหารใช้ เลี้ยงเสริม และการใช้หญ้าเนเปียร์สับละเอียด เลี้ยงเสริมให้ไก่กินเป็นต้น

ง. เกษตรกรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่ขุน ซื้อลูกไก่มาทำการเลี้ยง 200-500 ตัว/รุ่น ผลผลิตนำมาสู่การตลาด ชุมชน การสร้างแบรนด์ การแปรรูปรูปเพื่อการทดสอบผลิตภัณฑ์ 2 กลุ่ม ในการขยายโอกาสการตลาด

จ. การทำให้เกิดปฏิทินการผลิตที่สม่ำเสมอ เป็นระบบ ยังต้องมีการปรับและแก้ไขระบบ ให้มี ประสิทธิภาพ และเกิดความร่วมมือกันระหว่าง เกษตรกรผู้นำและเกษตรกรเครือข่ายเพื่อเกิดการทำธุรกิจ ที่แบ่ง หน้าที่ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและประโยชน์ร่วมกัน

3.1.2 ด้านการตลาด

ก. ผลผลิตไก่ขุน เกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการตลาดรองรับ โดยแบ่งเป็นตลาดระดับชุมชน จำหน่าย ไก่มีชีวิต ประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตไก่ขุนของกลุ่ม ให้แก่เครือข่ายผู้ประกอบการ โดยการตั้งจุดจำหน่ายไก่มี ชีวิตที่กลุ่มจะกำหนดราคาขายร่วมกัน (เฉลี่ย 100 บาท/กก.) ร้อยละ 20 ของผลผลิตกลุ่มจะทำการแปรรูป ในโรง ฆ่าสัตว์ปีกของชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ (ไก่สดแช่แข็ง/ไก่สดชำแหละ ไก่ย่าง/อื่นๆ) เพื่อทำการตลาดในห้างแม่ค โคร สาขาแม่สายและสาขาอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย และบางส่วน ร่วมเป็นเครือข่ายกับโครงการย่อย เพื่อ ขยายโอกาสในการสร้างแบรนด์ร่วมกับสำนักประสานงานและโครงการย่อยอื่นๆ ในจังหวัดภาคเหนือและ กรุงเทพฯ

ข. การสร้างการรับรู้ การประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านจำหน่ายปลีกไก่สด ร่วมกับหน่วยงาน ต่างๆ และการจำหน่ายในระบบ online ของกลุ่มเกษตรกรเวียงเชียงรุ้ง

ค.การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางสื่อสารมวลชน ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งโครงการได้รับโอกาส จากการสนับสนุนของสำนักงานสนับสนุนการวิจัย(สกว.) พาผู้สื่อข่าว สถานโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สายเกษตรมาทำข่าวเผยแพร่ กิจกรรมที่ครบวงจรของเกษตรกรในการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำที่สามารถเป็นต้นแบบการสร้างอาชีพแก่เกษตรกรรายย่อยที่สนใจ

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้โครงการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

3.2.1 สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรสร้างการมีส่วนร่วม และนำผลลัพธ์การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ขยายผลไปสู่เกษตรกรในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง โดยการผลักดันไปสู่ นโยบายภาครัฐ เช่นการสร้างอาชีพปศุสัตว์ เกษตรแปลงใหญ่

3.2.2 การสร้างและพัฒนาศักยภาพ ความสำเร็จของกลุ่มให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ในปัจจัยการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อแผนการผลิตและต้นทุนการผลิต คือศูนย์คัดเลือกพันธุ์ไก่ประดู่หางดำของชุมชน และศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน

3.2.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือผู้ประกอบการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่การตลาดในจังหวัดเชียงราย กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร ภัตตาคาร โรงแรม ที่ต้องการไก่พื้นเมืองเป็นวัตถุดิบ การปรุงอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่น ผู้ประกอบการขายปลีกขายส่งไก่สดแช่แข็ง ในจังหวัดเชียงราย

3.2.4 แนวทางการสร้างตลาดในพื้นที่ เพื่อรองรับผลผลิตไก่ขุน ที่จะมีการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรวางแผนการตลาดรองรับแยกออกเป็น การมีผู้แช่แข็ง จำหน่ายไก่สดชำแหละ /ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน การสร้างเครือข่ายกับเชิงจำหน่ายไก่สด ในตลาดชุมชน (ประมาณไม่ร้อยละร้อยละ50ของผลผลิตไก่ขุนทั้งหมด) การสร้างเครือข่ายฝากขายผลิตภัณฑ์ กับร้านค้าชุมชน และภัตตาคารชั้นนำภายในจังหวัด เช่น ร้านนันทวัน ร้านค้าวัดร่องขุน ท่าน้ำภูแล ยูนาน ร้านอาหารลือเล่ ลีลาวดี ฯลฯ ซึ่งสำนักประสานงาน ได้ประสานทำหนังสือในนาม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับกรมปศุสัตว์ และ สกว. ขอความอนุเคราะห์สนับสนุน ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรรายย่อยทั้งนี้ โครงการจะมีการเตรียมการป้าประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ข้อมูลการตลาดแก่ผู้บริโภคได้รับรู้คุณค่าที่แตกต่าง ของไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ)ที่อร่อย ปลอดภัย มีโภชนาการสูง

2. โครงการ การพัฒนาศักยภาพการผลิต และตลาดไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) ในพื้นที่จังหวัด

เพชรบุรี

กลุ่มเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ดำเนินการใน4 ตำบล(หนองเขื่อน เขากะปุก น้ำซับ และบ้านลาด) ในอำเภอชะอำ อำเภอแก่งกระจาน มีจำนวนเกษตรกรในโครงการ 47 ราย และเกษตรกรเครือข่ายกว่า 100 ราย โดยโครงการได้รวมโครงการย่อย ในปีี่ 1และ2 เข้าเป็นเครือข่ายการผลิตและการตลาด สร้างความเข้มแข็ง

ให้แก่เกษตรกรที่เกษตรกรจะเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินงานจากความต้องการที่แท้จริง บนฐานทรัพยากรและความพร้อมในพื้นที่ สำหรับเป้าหมาย และ ผลผลิตที่กำหนดไว้ในโครงการประกอบ ดังนี้

เป้าหมาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการผลิตและการตลาด เพื่อให้ต้นแบบระบบการสร้างอาชีพมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และความยั่งยืน

ตารางที่ 3 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โครงการ การพัฒนาศักยภาพการผลิต และตลาดไก่พื้นเมือง (ประคูลู่หางดำ) ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี (ในระยะ ที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 850000 บาท ข.นักวิจัย 6 คน/ เกษตรกร (47 ราย/ เครือข่าย 100 คน) ค.การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะ ที่ผ่านมา -ตู้ฟักไข่ 2 ตู้(2,000 ฟอง) -ฝูงพ่อแม่พันธุ์ 455 ตัว -องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสมต่างๆ	ก.การนำปัญหา ทบทวนสร้างความ เข้าใจและการมี ส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการ ดำเนินงานและ แนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 15,000 ตัว/ปี - ลูกไก่ (ลูกผสม) 15,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 27,500 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (4ศูนย์) ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (62,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้/ลูกผสม)/ การพึ่งพาตนเองของการ ผลิตอาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่ น้อยกว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) ค.การขยายโอกาสการตลาด การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพใน การตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ ขุน)	-ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” -ชุมชนมีอาชีพจาก รายได้เสริม/รายได้ หลักที่ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพเกษตรกรรม “มีภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปลจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG 6120015

ผลการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงานของสำนักประสานงาน ตามกระบวนการ(Process)ของโครงการ ตามตัวชี้วัดที่เป็นผลผลิตในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา

1.การนำปัญหามาทบทวนสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ระหว่างนักวิจัย เกษตรกรซึ่งได้นำเป้าหมาย กระบวนการ หลักการข้อตกลงตามข้อเสนอโครงการ ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเครือข่ายความร่วมมือกับโครงการย่อย มาสร้างความเข้าใจ รับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อระดมความเห็นในการวางแผนการดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ในขั้นตอนนี้ สำนักประสานงานได้ร่วมประชุมกับนักวิจัย เกษตรกรผู้นำ เกษตรกรในโครงการ การสร้างความเข้าใจใน วางแผนการดำเนินการ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการให้ความรู้จากนักวิชาการที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการย่อยต่างๆ ประกอบด้วย นสพ.สุพล ปานพาน (กลุ่มเกษตรกร อ. เวียงเชียงรุ้ง จ. เชียงราย) คุณณรงค์ วีรารักษ์ (กลุ่มเกษตรกร อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน) อ.ดร.ภาคภูมิ เสาวภาคย์ (อาจารย์จากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำ เทคโนโลยีที่เป็นชุดการจัดการตู้ฟัก การจัดการอาหารไก่พื้นเมือง และมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง ภายใต้ข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์

ภาพที่ 7 นักวิจัยและนักวิชาการให้ความรู้ในด้านการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำ แก่ เกษตรกร

การรับฟังสภาพปัญหาของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี จากการดำเนินการที่ผ่านมาในระยะที่ 1-3 ปัญหาของกลุ่มเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรมีความต้องการเข้าร่วมโครงการมากขึ้น แต่ยังมีกังวลจากการเผชิญความเสี่ยง 3 ส่วน ในการผลิต (การเข้าถึงพันธุ์ไก่พื้นเมืองที่ดี การจัดการอาหาร และมาตรฐานฟาร์ม)

2. ขาดองค์ความรู้ใน พืชอาหารและอาหาร ที่สอดคล้องกับการผลิตและความต้องการของเกษตรกร เพื่อ บรรลุแผนการผลิต

2. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในระบบและกลไก สำคัญในการร่วมกันพัฒนารูปแบบการเลี้ยง อย่างเป็นระบบ

3. เกษตรกรหลายรายประสบปัญหาการขาดทุน ในรอบการผลิตที่ผ่านมา เลิกเลี้ยงและหันไปประกอบ อาชีพเกษตรกรรมอื่นๆ แต่มีเกษตรกรรุ่นใหม่ สนใจเข้ามาร่วมกลุ่มและทำหน้าที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการลงทุน เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์

4. ขาดองค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร ใน การตัดสินใจลงทุน

5. มีเครือข่ายเกษตรกรที่รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมให้รวมกลุ่มสร้างอาชีพ ขาดการ วางระบบ ที่ชัดเจน

6. สำหรับเกษตรกรรายใหม่ที่สนใจจะซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงขุน ยังขาดความมั่นใจ ต้องการความมั่นใจใน แผนการตลาด และราคาไก่ขุน ที่จะรองรับผลผลิตในอนาคต

7. ปฏิทินการผลิต ยังขาดระบบ และการบริหารจัดการที่ชัดเจน การแบ่งงานกันทำ ตามทักษะ เพื่อให้เกิด ต้นแบบธุรกิจที่ชัดเจน(เกษตรกรอยากไปศึกษา กลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่ นำไปสู่การปรับใช้)

8. เกษตรกรยังประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูง จากการพึ่งพาพันธุ์จากภายนอก และมีการพึ่งพาอาหาร สำเร็จรูปสูงกว่า เป้าหมาย ยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อจัดการอาหารร่วมกัน(ในปีแรกๆ เคยรวมกลุ่มกันผสม อาหาร โดยใช้ พืชอาหารวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายในพื้นที่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง รำและปลายข้าว เป็นต้น)

9. แม้มียุทธศาสตร์หลายหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนหลายหน่วยงาน แต่ยังขาดการทำงานเชิงบูรณาการเชิง พื้นที่ หน่วยงานในระดับจังหวัด ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขาด การส่งเสริม ที่มีทิศทาง

ผลการประชุม เกษตรกรนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทบทวนและ นำมาสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งนักวิจัย

2.การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี (เช่น ปศุสัตว์จังหวัด องค์การส่วนท้องถิ่น สภาเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี) รวมทั้งสำนักประสานงาน นักวิจัยในโครงการย่อยอื่น เข้าร่วมประชุม ระดมความเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกร พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนกำหนด การผลิตและการตลาด

2.1แผนการผลิต

2.1.1 เกษตรกรและการแบ่งเกษตรกร ทำหน้าที่การผลิตร่วมกัน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

เกษตรกรผู้นำ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์(ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน) 4 รายในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ประดู่พันธุ์แท้ 3 ราย เลี้ยงแม่พันธุ์โรดไอร์แลนด์เรดเพื่อผลิตลูกไก่(ลูกผสม) 1 ราย และเกษตรกรที่ทำหน้าที่ จัดการพืชอาหาร(ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน) 1 ราย

เกษตรกร(47 ราย)ที่เป็นสมาชิก/เกษตรกรเครือข่าย (ประมาณ 100 ราย) ที่นำลูกไก่ทั้งพันธุ์แท้และลูกผสม ไปทำการเลี้ยงขุนต่อ ด้วยการเลี้ยง ในโรงเรือนแบบเลี้ยงปล่อยหากินตามธรรมชาติ และเลี้ยงในโรงเรือนกึ่งปิดกึ่งเปิด ขนาดการเลี้ยง 100-300 ตัวต่อรุ่น สร้างเป็นปฏิทินการผลิต ไก่ขุนออกสู่ตลาด 1000-2000 ตัว/เดือน (ปริมาณผลผลิตไก่ขุน ปีละ 30,000 ตัว)

2.1.2 การลงทุน โครงการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต(พันธุ์ อาหาร และอุปกรณ์การเลี้ยงบางส่วน) แก่เกษตรกร ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ และ ปรับขนาดการเลี้ยงให้เกิดการพัฒนาขนาดการเลี้ยงที่เหมาะสม (Optimum scale) แต่เกษตรกรทุกรายยังต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการลงทุนหลัก วางแผนการผลิต ตามศักยภาพเงินทุนหมุนเวียน ปัจจัยการผลิต ที่เป็นพืชอาหาร และแรงงานครัวเรือน เพื่อไม่เพิ่มภาระแก่ครัวเรือน ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรทุกราย เป็นเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ยึดกิจกรรมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเป็นอาชีพเสริม

2.1.3 นักวิจัย ให้การสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการเพิ่มทักษะการจัดการพันธุ์ การจัดการอาหาร พืชอาหาร และสูตรอาหารไก่พื้นเมืองด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดให้เกษตรกรทุกรายมีการจัดการฟาร์ม ที่ได้มาตรฐานฟาร์ม

2.1.4 เพื่อให้เกษตรกรจะได้รับการติดตาม สนับสนุนให้ได้รับ การรับรองฟาร์มมาตรฐานภายใต้ข้อกำหนด ของกรมปศุสัตว์ ทั้งเกษตรกรผู้นำและเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

2.1.5 นักวิจัยในโครงการ ให้การสนับสนุนและเน้นย้ำให้เกษตรกรมีระบบการบันทึกบัญชีฟาร์ม ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัจจัยการผลิต ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ และการตลาด เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิต การตลาดและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

2.2 แผนการตลาด

จากการวิเคราะห์ปัญหาการตลาดในพื้นที่ กลุ่มมีความเห็นว่า การดำเนินการที่ผ่านมายังไม่ประสบปัญหาด้านการตลาด แต่เพื่อให้เกิดการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการตลาด จึงวางแผนการตลาดไว้ ดังนี้

2.2.1 กลุ่มวางแผนการตลาดที่รองรับผลผลิต โดย กำหนดให้ ร้อยละ 90 มีตลาดชุมชนเป็นเป้าหมาย ร้อยละ 10 ทำการแปรรูปเพื่อขยายโอกาสทางการตลาดไปสู่ตลาดตลาดเฉพาะใน กทม.

2.2.2 กลุ่มได้ สร้างกลุ่มเกษตรกรที่ทำหน้าที่การตลาด เพื่อเป็นฝ่ายการตลาด ได้ประสานงานกับเครือข่ายการตลาดกับโครงการย่อยและสร้างโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ

2.2.3 กำหนดแนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพทางการตลาด ร่วมกับวิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ตอบยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบุรี

3. ผลการดำเนินงานและ แนวทางการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้โครงการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

จากการลงพื้นที่สำรวจ รวบรวมข้อมูลและติดตามผลการดำเนินงานในรอบ 6 เดือนของโครงการ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ของโครงการประกอบด้วย

3.1 ผลการดำเนินการตามแผนงาน (ในตาราง ที่ 2)

1 แผนการผลิต

ก.กลุ่มเกษตรกรผู้นำ 4 ราย มีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ รวม 450 แม่ แยกเป็นแม่ประจำพันธุ์แท้ 350 ตัว แม่โรด 100 ตัว พ่อพันธุ์ประจำฝูงห่างคำพันธุ์แท้ 90 ตัว พ่อแม่พันธุ์ที่นำมาเลี้ยงมีอายุ 3-5 เดือน เริ่มให้ไข่ในเดือน พ.ค. 2561 ผลการดำเนินงานผู้นำเกษตรกร ทั้ง 4 ราย สรุปได้ดังต่อไปนี้

ข.เกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (จำนวน 2 ราย) ทำการผสมอาหาร 3 ประเภท คือ การทำพืชอาหารหมักจุลินทรีย์ (หยวกกล้วย/มันสำปะหลัง) เพื่อผสมกับอาหารสำเร็จรูป เพื่อใช้เลี้ยงไก่รุ่นและไก่ขุน การผลิตอาหารโดยการผสมหัวอาหารกับวัตถุดิบอาหารในพื้นที่ (รำ ปลายข้าว ข้าวโพดป่นและมันสำปะหลังป่น) และการใช้วัสดุเหลือใช้จากอุตสาหกรรมเกษตร เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพดป่น ในการผสมอาหารใช้เลี้ยงเสริม และการใช้หญ้าเนเปียร์สับละเอียด เลี้ยงเสริมให้ไก่กินเป็นต้น

ผลการดำเนินงานของเกษตรกรผู้นำ จากการเตรียมความพร้อม การจัดตั้งศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ (พันธุ์แท้) ประจำฝูง

จากความต้องการที่ทุกภาคส่วน อยากเห็น ความสำเร็จจากโครงการฯ แนวทางการพัฒนาโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกัน ทุกภาคส่วน เห็นว่า องค์ประกอบ ระบบการสร้างอาชีพของเกษตรกร ในปีนี้ ที่

จะเกิดความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง ที่สำคัญ ด้านการผลิตประกอบด้วย ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ จากการสำรวจความพร้อม ของฟาร์มเกษตรกร ผู้นำ ทั้ง 4 ราย พบว่า

2.1.นายสำรอง แดงพลับ (เลี้ยง แม่พันธุ์ 100 ตัว พ่อ15-20 ตัว) ปัจจุบันแม่พันธุ์ที่เลี้ยงยังต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 34 ตัว พ่อพันธุ์ 7 ตัว แต่มีตู้ฟักไข่อัตโนมัติ ขนาด 1000 ฟอง 1 ตู้(พร้อมตู้เกิด)

2.2.นายอเนก (เลี้ยง แม่พันธุ์ 100 ตัว พ่อ15-20 ตัว) ปัจจุบันมีแม่พันธุ์ที่เลี้ยงยังต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 35 ตัว พ่อพันธุ์ 7 ตัว

2.3.นายสมศักดิ์ นรสิงห์ (เลี้ยง แม่พันธุ์ 100 ตัว พ่อ15-20 ตัว) ปัจจุบันแม่พันธุ์ที่เลี้ยงยังต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 35 ตัว พ่อพันธุ์ 7 ตัวมีตู้ฟักไข่อัตโนมัติ ขนาด 1000 ฟอง 1 ตู้(พร้อมตู้เกิด)

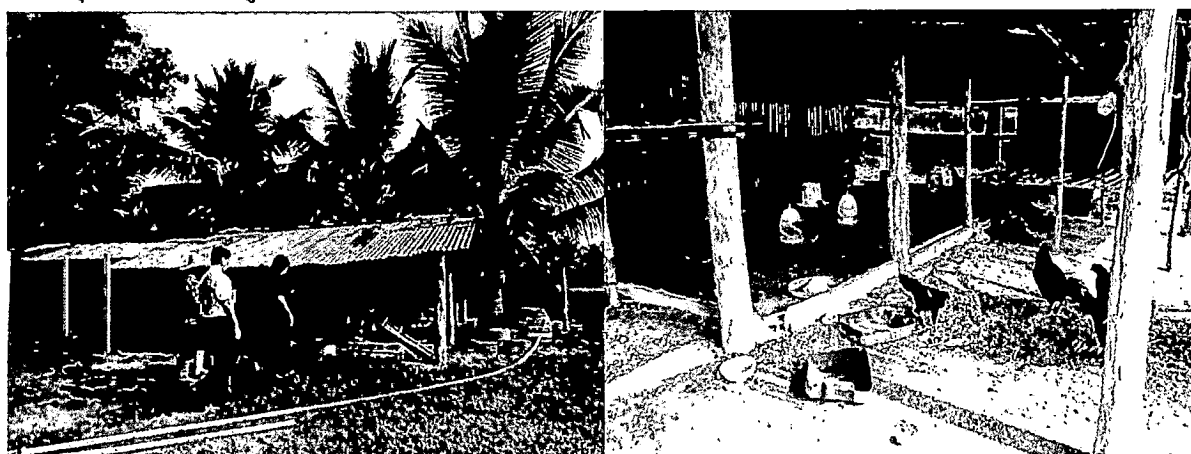
2.4.นายเจ็ก (เลี้ยงแม่พันธุ์ 100 ตัว พ่อ15-20 ตัว)ปัจจุบันมีแม่พันธุ์ที่เลี้ยงยังต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 45 ตัว พ่อพันธุ์ 10 ตัว

หมายเหตุ น.สพ.ธีระยุทธ หัวหน้าโครงการ กำลังประสานเครือข่ายเกษตรกรที่ผลิต พันธุ์ เพื่อเพิ่มพ่อแม่พันธุ์ให้ครบ ตามเป้าหมาย ในเดือนก.ค. 2561

แนวทางการพัฒนาระบบ/การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้นำเกษตรกร ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน

จากการสำรวจและติดตามงาน ทั้ง 3 ครั้ง เกษตรกรและนักวิจัยได้มีการประชุม ระดมความเห็นร่วมกันว่า เกษตรกรผู้นำ ควรมีการเตรียมเพื่อให้เกิดปฏิทินการผลิต ที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1.การเพิ่มจำนวนพ่อแม่พันธุ์ ประคู่ทางดำพันธุ์แท้(ตามเป้าหมาย) จากแหล่งผลิต ที่น่าเชื่อถือ ให้ เกิดความคุ้มค่าในการใช้ตู้ฟักไข่ คาด ว่า จะครบภายใน การติดตามงานครั้งถัดไป

ภาพที่ 8 การจัดการฟาร์ม และจัดการพ่อแม่พันธุ์ (นายอเนก กันธิยะ)

ภาพที่ 9 การจัดฟาร์มและ การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ (นายสำรอง แดงพลับ)

ภาพที่ 10 การจัดการฟาร์มและการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ (นายสมศักดิ์ นรสิงห์)

ภาพที่ 11 การจัดการฟาร์มและการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ (นาย แจ็ค)

3.2. ตู้พักและการจัดการตู้พัก ของเกษตรกรผู้นำ ทั้ง 4 ราย (ปัจจุบัน มี 3 ตู้ อ.ประสงค์ คาดว่าจะประกอบตู้พัก ขนาด 1000 ฟอง เสร็จภายใน ก.ค .61) เกษตรกรได้มีการฝึกอบรมทักษะ การทำความสะอาด/การคัดเลือกไข่ที่สมบูรณ์ เข้าสู่ตู้พัก การรมไข่และเทคนิคการwarm ตู้พักไข่ก่อนการใช้งาน

ภาพที่ 12 อ.ประสงค์ สาธิตเทคนิค นักวิจัยในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการจัดการตู้พัก และการรมควันไข่ เพื่อฆ่าเชื้อด้วยด่างทับทิมและฟอร์มาดิไฮย ให้แก่เกษตรกรในโครงการ

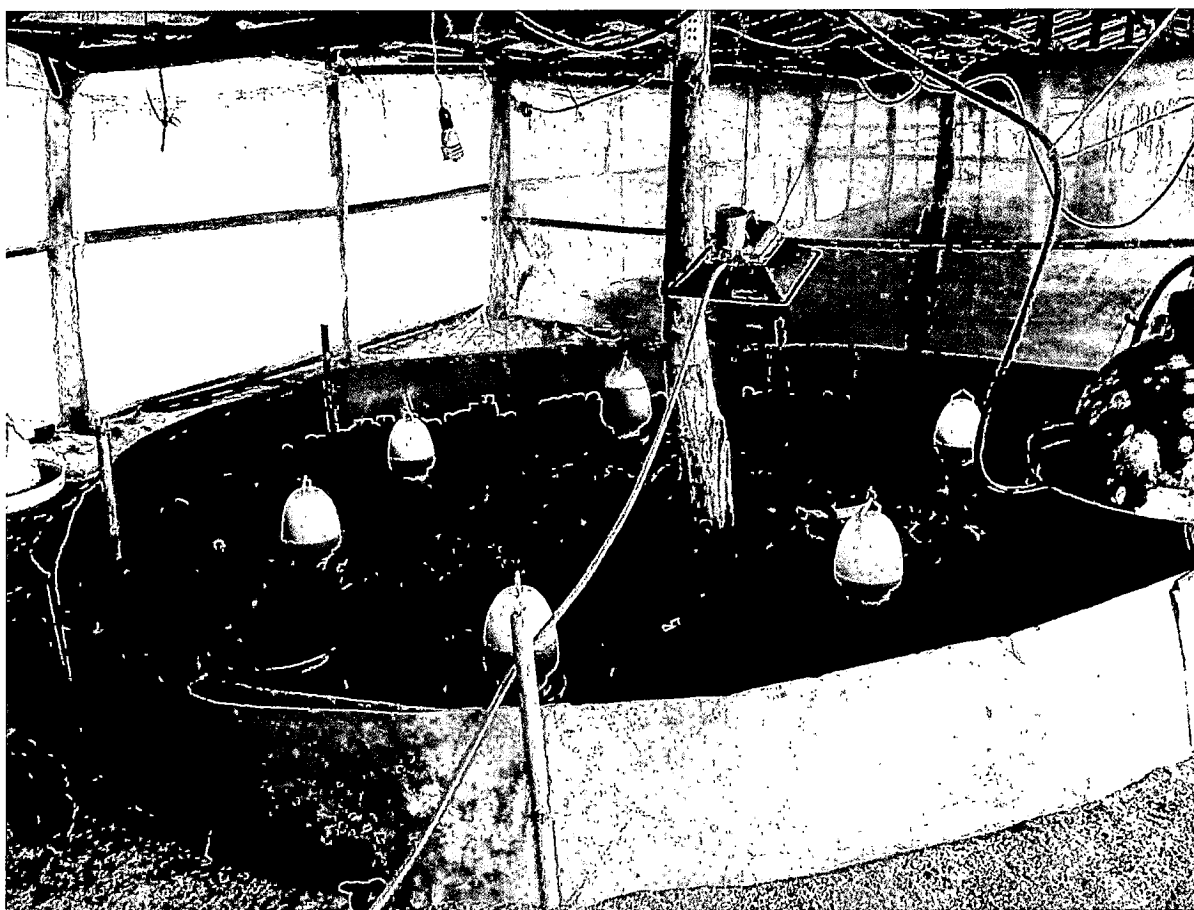
3.3 ห้องเก็บไข่ ควรเป็นห้องที่อุณหภูมิไม่สูง ไม่ถูกแสงสว่างมากเกินไป การระบายอากาศ มีความชื้นเพียงพอ เกษตรกรผู้นำเห็นด้วยที่จะประยุกต์ใช้การก่อกำแพงด้วยดินเหนียว(บ้านดิน) เป็นผนัง 3 ด้าน สำหรับใช้เป็นห้องเก็บไข่

3.4.อุปกรณ์การส่องไข่ ที่สามารถส่องไข่ ครั้งละ 1 ถาด ซึ่งอุปกรณ์นี้ควรอยู่ใกล้ ตู้ฟักไข่เพื่อสะดวกในการส่องไข่ในเวลากลางวัน

3.5.การบันทึกบัญชี(จำนวนพ่อแม่พันธุ์ แยกเป็นเล้าๆ จำนวนไข่ที่เก็บได้ ปริมาณอาหาร ที่ใช้ จำนวนไข่นุบ/แตก ในแต่ละวัน) เพื่อการวิเคราะห์ต้นทุน ประสิทธิภาพการผลิตของศูนย์ฯ ซึ่งเกษตรกรที่ทำหน้าที่ศูนย์ฯ คัดเลือกพันธุ์

ภาพที่ 13 แบบฟอร์มสมุดบันทึกบัญชีฟาร์มพ่อแม่พันธุ์เพื่อการบันทึก จำนวนพ่อแม่พันธุ์ จำนวนไข่/จำนวนไข่ที่ไม่สมบูรณ์ จำนวนอาหาร ที่ใช้ในแต่ละวัน จำนวนลูกไก่ เพื่อการวิเคราะห์ อัตราเกิด ประสิทธิภาพตู้ฟักไข่ ต้นทุน/ปัญหาการผลิตลูกไก่ ของเกษตรกรผู้นำ ที่ทำหน้าที่ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน

3.6.เครื่องกกลูกไก่(แบบแก๊ส) พร้อมแผ่นสังกะสี ล้อมลูกไก่ เพื่อให้ลูกไก่ มีความแข็งแรง เกษตรกรที่ทำหน้าที่ผลิตลูกไก่ จะมีการเตรียม อุปกรณ์ ในการกก ให้พร้อม และจะทำการฝึกเทคนิคการกกลูกไก่/การทำวัคซีน ก่อนจะจำหน่ายให้เกษตรกรเครือข่าย

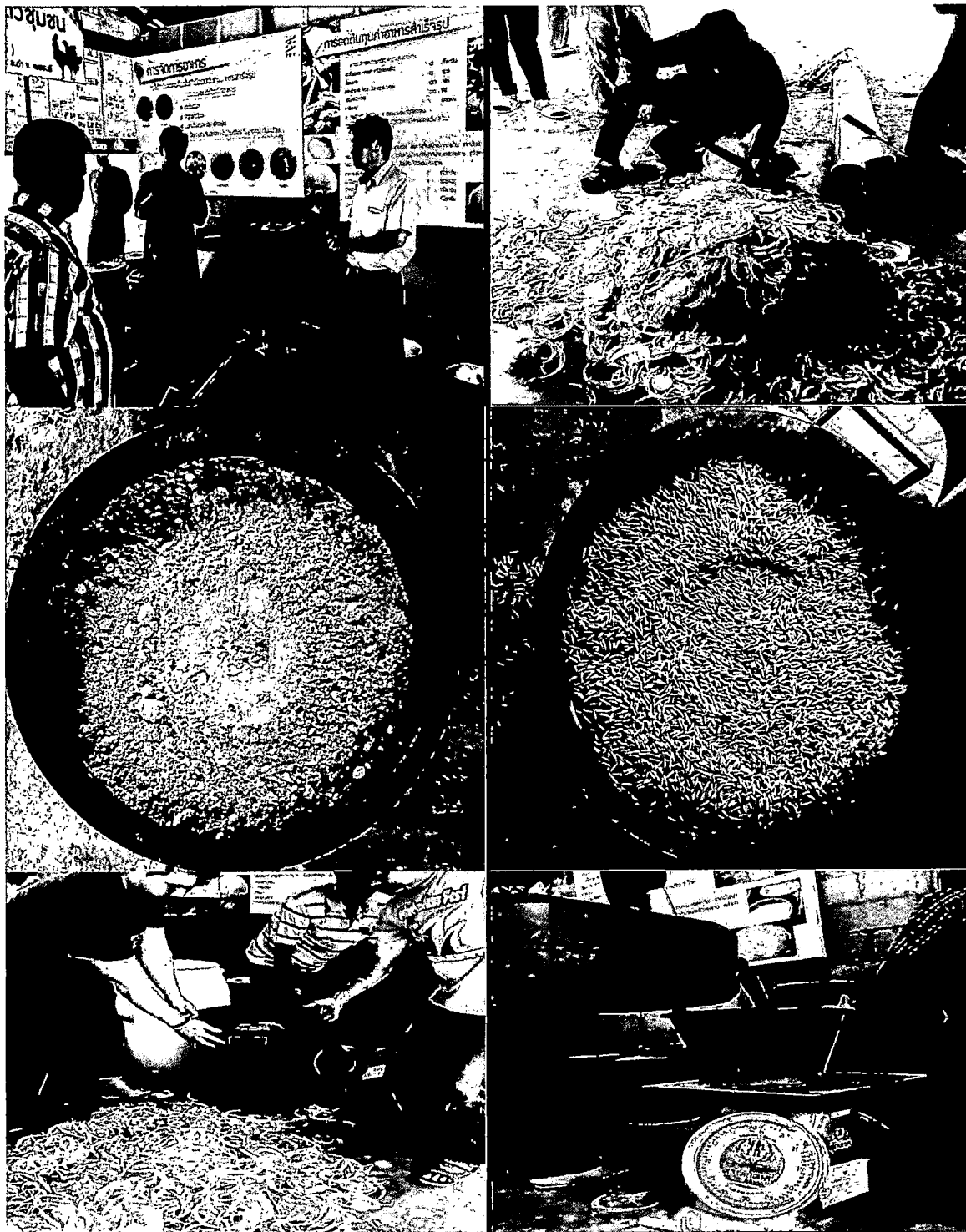

ภาพที่ 14 การกกลูกไก่ ด้วยแก๊ส ของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี

3.7.จำนวนเกษตรกรที่จะเป็นเครือข่าย รับลูกไก่ไปทำการผลิตไก่ขุน(เพื่อสร้างปฏิทินการเลี้ยงไก่ขุน) ซึ่งจะเป็นเครือข่ายของศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ทั้ง 4 แห่ง สำหรับสร้างปฏิทินการผลิตไก่ขุนซึ่งจะมีเกษตรกรเครือข่าย 12 ราย/กลุ่ม

การพัฒนาศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (นายสำรอง แดงพลับ)

เกษตรกรผู้นำ(นายสำรอง แดงพลับ)เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ปี 2558 เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่ชุมชนให้การยอมรับในการเป็นเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ นักปฏิบัติที่เป็นต้นแบบเกษตรผสมผสานที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงปลูกพืชหมุนเวียนเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ 30 ไร่ นำพืชอาหารที่มีคุณภาพในการเป็นอาหารไก่พื้นเมือง บูรณาการทักษะและภูมิปัญญาของการจัดการอาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์หมักจุลินทรีย์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงสุกร ไก่พื้นเมือง

ภาพที่ 15 การอบรมให้ความรู้เรื่องการทำอาหารหมักจากพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ (หยวกกล้วย/มันสำปะหลัง)

ภาพที่ 16 เกษตรรวมกลุ่มกัน ฝึกปฏิบัติการทำอาหารหมักจุลินทรีย์ ด้วยพืชอาหารในพื้นที่(มันสำปะหลัง ข้าวโพดและหยวกกล้วย) เพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป

3. ด้านการตลาด จากการวางแผนการตลาดเพื่อรองรับผลผลิต เกษตรกรและนักวิจัยได้ร่วมกัน กำหนดแผนการตลาด ผลการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

ก. ผลผลิตไก่ขุน ได้รับการวางแผนการตลาดรองรับ โดยแบ่งเป็นตลาดระดับชุมชน จำหน่ายไก่มีชีวิต ประมาณร้อยละ 90 ของผลผลิตไก่ขุน ให้แก่เครือข่ายผู้ประกอบการ และการตั้งจุดจำหน่ายไก่มีชีวิตที่กลุ่มจะ กำหนดราคาขายร่วมกัน (เฉลี่ย 100 บาท/กก.) ร้อยละ 10 ของผลผลิตกลุ่มจะทำการแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ (ไก่สดแช่แข็ง/ไก่สดชำแหละ ไก่ย่าง/อื่นๆ) เพื่อทำการตลาดกับวิสาหกิจของจังหวัดเพชรบุรี ร่วมเป็นเครือข่ายกับ โครงการย่อย เพื่อขยายโอกาสในการสร้างแบรนด์ร่วมกับสำนักประสานงานและโครงการย่อยอื่นๆ ใน กรุงเทพฯ

ข. การสร้างการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ไก่สดชำแหละกับเครือข่ายร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านจำหน่ายปลีกไก่สด ร่วมกับหน่วยงาน ต่างๆของจังหวัดเพชรบุรี

ค. การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา และสภาเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดเพื่อร่วมกิจกรรมการตลาด การประชาสัมพันธ์ ต่างๆ ที่มีหลายหน่วยงานให้การ สนับสนุนผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรรายย่อย

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้โครงการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

3.2.1 สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรสร้างการมีส่วนร่วม และนำผลลัพธ์การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการสร้าง อาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ขยายผลไปสู่เกษตรกรในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง โดยการผลักดันไปสู่ นโยบายภาครัฐ เช่นการสร้างอาชีพคู่สัตว์ เกษตรแปลงใหญ่

3.2.2 การสร้างและพัฒนาศักยภาพ ความสำเร็จของกลุ่มให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ในปัจจัยการผลิตที่ ส่งผลต่อแผนการผลิตและต้นทุนการผลิต คือศูนย์คัดเลือกพันธุ์ไก่ประดู่หางดำของชุมชน และศูนย์อาหารสัตว์ ชุมชน

3.2.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือผู้ประกอบการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่การตลาดในจังหวัดเชียงราย กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร ภัตตาคาร โรงแรม ที่ต้องการไก่พื้นเมืองเป็นวัตถุดิบ การปรุงอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่น ผู้ประกอบการขายปลีกขายส่งไก่สดแช่แข็ง ในจังหวัดเพชรบุรี

3.2.4 แนวทางการสร้างตลาดในพื้นที่ เพื่อรองรับผลผลิตไก่ขุน ที่จะมีการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรวางแผนการตลาดรองรับแยกออกเป็น การมีตู้แช่แข็ง จำหน่ายไก่สดชำแหละ /ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน การสร้างเครือข่ายกับเจียงจำหน่ายไก่สด ในตลาดชุมชน (ประมาณไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของผลผลิตไก่ขุน) การสร้างเครือข่ายฝากขายผลิตภัณฑ์ กับร้านค้าชุมชน และภัตตาคารชั้นนำภายในจังหวัด โครงการจะมีการเตรียมการป้ายประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ข้อมูลการตลาดแก่ผู้บริโภคได้รับรู้คุณค่าที่แตกต่าง ของไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ)ที่อร่อย ปลอดภัย มีโภชนาการสูง

3.แนวทางการสร้างความร่วมมือของเกษตรกรและเกษตรกรเครือข่าย ในการใช้ประโยชน์พันธุ์ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน

จากการระดมความเห็น ในประเด็นถึงความต้องการของชุมชนในการพัฒนาระบบการสร้างอาชีพ จากไก่ประดู่หางดำ ให้เป็นธุรกิจชุมชนในมุมมอง ของกลุ่มเกษตรกรที่มาจาก 4 ตำบล สรุป ได้ดังนี้

1.1 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของทุกภาคส่วนที่จะต้องช่วยกัน พัฒนาตามความพร้อม และความสามารถของแต่ละคน

1.2.อยากเห็นความสำเร็จ เหมือนชุมชนอื่นๆ ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ เกิดการสร้างอาชีพ ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการตลาด

1.3.คนในชุมชน มีการลด ละ เลิก อบายมุข มีอาชีพ ที่มีความสุข ชุมชนเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน

1.4.ชุมชนเป็นแหล่งผลิตไก่พื้นเมืองที่สมบูรณ์ มีชื่อเสียง กระจายพันธุ์ที่ดี ในราคาที่เป็นธรรม แก่เพื่อเกษตรกรและชุมชนเกษตรกรรม

1.5.กลุ่มเกษตรกร/ชุมชน ที่มีผู้นำที่เก่ง เข้มแข็ง สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

1.6.ชุมชนมีการบริหารจัดการความเสี่ยง เรื่องโรคระบาด ที่รุนแรงเพิ่มขึ้น วัคซีนที่ได้รับจาก ภาครัฐ ไม่มีเมื่อเกิดโรคระบาด

1.7.สิ่งที่เกษตรกรไม่เข้มแข็งและไปไม่รอด คือการตลาด อยากเห็น/อยากให้เกิดตลาด ที่ เกษตรกรเป็นเจ้าของ และช่วยเหลือเกษตรกรได้ ด้านราคา การรับซื้อที่เป็นธรรม

1.8.ความพร้อมด้านอาหาร การใช้พืชอาหารในพื้นที่ในการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการ ใช้อาหารสำเร็จรูป(เพชรบุรีเป็นแหล่งพืชอาหาร และปลาป่น ในราคาที่ได้เปรียบในต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำกว่า)

1.9.แผนการตลาด ที่จะช่วยให้เกษตรกรปรับตัว มีความพร้อม สร้างแผนการผลิตที่สอดคล้องกับการตลาด (ความต้องการเป็นฤดูกาล แก้ไขปัญหา ผลผลิตล้นตลาดในบางฤดู)

1.10.ชุมชนเป็นต้นแบบการสร้างอาชีพการสร้างไก่อู่ประดู่หางดำ(เนื่องจากเกษตรกรมีความสนใจ ใจรักในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง) ให้สามารถขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ

ภาพที่ 17 การประชุม ระดมความเห็นของนักวิจัย เกษตรกรผู้นำ เกษตรกรเครือข่าย และผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือของเกษตรกร จ.เพชรบุรี

3.โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำและระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล”

โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำและระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล” มีพื้นที่ดำเนินการใน 4 ตำบลของอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านที่ขยายจำนวนสมาชิกจาก 20 รายในปีแรกเป็น 41 รายในปี 2561 และมีจำนวนเกษตรกรเครือข่ายขยายไปในหลายอำเภอของจังหวัดน่าน จากการเชื่อมโยงโครงการ กับโครงการภาครัฐ(เกษตรแปลงใหญ่) เพื่อนำต้นแบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีศักยภาพในพื้นที่ ที่จะไปทดแทน การปลูกพืชเชิงเดี่ยว(ข้าวโพด ที่หลายภาคส่วนให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของ จังหวัดและของภาคเหนือตอนบน)

ภาพที่ 18 การประชุมเพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายโครงการ การรับฟังปัญหาและการสร้างการมีส่วนร่วมของนักวิจัย เกษตรกรและสำนักประสานงาน

จากความสำเร็จของโครงการที่นำไปสู่ต้นแบบธุรกิจชุมชนของการรวมกลุ่มเกษตรกร อำเภอทุ่งช้าง เกิดการบริหารจัดการธุรกิจตั้งแต่ต้นน้ำสู่ผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ ที่กระบวนการผลิตเกษตรแบบผสมผสาน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เป็นปัจจัยการผลิต ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมและเป็นมิตรสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ และระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล” (ในระยะที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 1,000,000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (41 ราย/ เครือข่าย 210 คน) ค.การลงทุนในความ พร้อม 3 ระยะที่ผ่านมา - โรงฆ่าสัตว์ปีก 1 แห่ง - ตู้ฟักไข่ 2 ตู้(1,800 ฟอง) - ฟุ้งพ่อแม่พันธุ์ 250 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสมต่างๆ	ก.การนำปัญหา มาทบทวนสร้างความ เข้าใจและการมี ส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการ ดำเนินงานและ แนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 50,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 46,200 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (2 ศูนย์) ศูนย์ฟีดอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (60,000 บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้)/การพึ่งพา ตนเองของการผลิตอาหารที่ ใช้เลี้ยง (ไม่น้อยกว่า 30% ของการใช้อาหารรวม) ค.การขยายโอกาสการตลาด การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพใน การตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ ขุน)	-ชุมชนมีความมั่นคง ทางด้านอาหาร “กิน ดี” -ชุมชนมีอาชีพจาก รายได้เสริม/รายได้ หลักที่ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกรราย ย่อยมีการรวมกลุ่ม สร้างความมั่นคงใน อาชีพเกษตรกรรม “มีภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปรูปจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG6120011

ผลการสำรวจ ติดตามงานของสำนักประสานงาน ตามกระบวนการ(Process) ของโครงการย่อย แล้ว
ทำการสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่เป็นผลผลิตในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา

1.การนำปัญหามาทบทวนสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม นักวิจัย ได้นำเป้าหมาย กระบวนการ
หลักการข้อตกลงตามข้อเสนอโครงการ ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และเครือข่ายความร่วมมือกับ
โครงการย่อย มาสร้างความเข้าใจ รับฟังความเห็น เพื่อระดมความเห็นในการวางแผนการดำเนินการวิจัยเพื่อให้
บรรลุเป้าหมายของโครงการ

การรับฟังสภาพปัญหาของกลุ่มเกษตรกร อำเภอทุ่งช้าง จ.น่าน ปัญหาของกลุ่มเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

1.เกษตรกรยังเผชิญความเสี่ยงด้านการผลิต ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการพันธุ์และอาหารเพื่อบรรลุ
แผนการผลิต ต้องซื้อลูกไก่ จากจังหวัดเชียงใหม่ อ่อนแอจากการขนส่งระยะทางไกล และไม่สม่ำเสมอใน
จำนวน เวลาการนำเข้าลูกไก่(เนื่องจากได้รับไม่ตรงOrder) ลูกไก่แคะแกรน

2.เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เป็นผู้หญิง แต่ มีเกษตรกรรุ่นใหม่ สนใจเข้าร่วมกลุ่ม

3.องค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร ในการ
ตัดสินใจลงทุน(มีเครือข่ายเกษตรกรที่จะซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงขุน/ซึ่งเกษตรกรที่จะเลี้ยงขุนต่อ ต้องการความมั่นใจ
ในแผนการตลาด และราคาไก่ขุน ที่จะรองรับผลผลิตในอนาคต)

4.ปฏิทินการผลิต(เดือนละประมาณ 1200 ตัว) ยังขาดระบบ และการบริหารจัดการที่ชัดเจน การแบ่ง
งานกันทำ ตามทักษะ เพื่อให้เกิดต้นแบบธุรกิจที่ชัดเจน(เกษตรกรอยากไปศึกษา กลุ่มเกษตรกรที่ประสบ
ผลสำเร็จ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่นำไปสู่การปรับใช้)

5.เกษตรกรยังประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูง จากการพึ่งพาพันธุ์จากภายนอก และมีการพึ่งพาอาหาร
สำเร็จรูปสูงกว่า เป้าหมาย ยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อจัดการอาหารร่วมกัน(ในปีแรกๆ เคยรวมกลุ่มกันผสม
อาหาร โดยใช้ ฟีชอาหารวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายในพื้นที่ เช่นข้าวโพด มันสำปะหลัง รำและปลายข้าว เป็นต้น)

6.การจัดการฟาร์ม ของเกษตรกรบางรายยังไม่ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผลผลิตไก่ขุนได้รับความมั่นใจให้แก่
ผู้บริโภคด้านความปลอดภัยด้านอาหาร(Food safety)

7.การจัดการฟีดอาหารในพื้นที่ยัง เกษตรกรยังมีความต้องการองค์ความรู้ในการจัดอาหาร เนื่องจาก
อำเภอทุ่งช้าง อยู่ห่างไกลการพึ่งพาอาหารสำเร็จรูป มีราคาสูง เป็นต้นทุนสำคัญในการผลิตไก่พื้นเมือง เกษตรกร
จึงต้องรู้จักใช้ทรัพยากรฟีดอาหารในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์

8.เกษตรกรมีความกังวลต่อการผลิตที่อาจจะมีความเสี่ยงด้านตลาด ที่จะรองรับผลผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่ม
ขึ้นมาความต้องการตลาด

ผลการประชุม เกษตรกรนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทบทวนและ นำมาสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งนักวิจัย

2.การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาด และกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดในปี 2561 -2562

2.1ด้านการผลิต

2.1.1 เกษตรกรและการแบ่งเกษตรกร ทำหน้าที่การผลิตร่วมกัน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

เกษตรกรผู้นำ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์(ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน) 2 รายในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ประดู่พันธุ์แท้ และเกษตรกรที่ทำหน้าที่ จัดการพืชอาหาร(ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน) 1 ราย

เกษตรกร(41 ราย)ที่เป็นสมาชิก/เกษตรกรเครือข่าย (ประมาณ 200 ราย) ที่นำลูกไก่ทั้งพันธุ์แท้และลูกผสม ไปทำการเลี้ยงขุนต่อ ด้วยการเลี้ยง ในโรงเรือนแบบเลี้ยงปล่อยหากินตามธรรมชาติ และเลี้ยงในโรงเรือนกึ่งปิดกึ่งเปิด ขนาดการเลี้ยง 100-200 ตัวต่อรุ่น สร้างเป็นปฏิทินการผลิต ไก่ขุนออกสู่ตลาด 2000-3000 ตัว/เดือน (ปริมาณผลผลิตไก่ขุน ปีละ 50000 ตัว)

2.1.2 การลงทุน โครงการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต(พันธุ์ อาหาร และอุปกรณ์การเลี้ยงบางส่วน)แก่เกษตรกร ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ และ ขยายขนาดการเลี้ยงให้เกิดการพัฒนาขนาดการเลี้ยงที่เหมาะสม(Optimum scale) แต่เกษตรกรทุกรายยังเป็นเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการลงทุน ตามศักยภาพเงินทุน หมุนเวียนและแรงงานครัวเรือน

2.1.3 นักวิจัย ให้การสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการเพิ่มทักษะการจัดการพันธุ์ อาหาร และมาตรฐานฟาร์ม

2.1.4 เพื่อให้เกษตรกรจะได้รับการติดตาม สนับสนุนให้ได้รับ การรับรองฟาร์มมาตรฐานภายใต้ข้อกำหนด ของกรมปศุสัตว์ ทั้งเกษตรกรผู้นำและเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

2.2 ด้านการตลาด

2.2.1 กลุ่มวางแผนการตลาดที่รองรับผลผลิต โดย กำหนดให้ ร้อยละ 80 มีตลาดชุมชนเป็นเป้าหมาย ร้อยละ20 ทำการแปรรูปเพื่อขยายโอกาส ทางการตลาดไปสู่ตลาด Modern trade และตลาดเฉพาะ

2.2.2 กลุ่มได้ สร้างกลุ่มเกษตรกรที่ทำหน้าที่การตลาด เพื่อเป็นฝ่ายการตลาด ได้ประสานงานกับเครือข่ายการตลาดกับโครงการย่อยและสร้างโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ

2.2.3 กำหนดแนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ที่มีศักยภาพ ทางการตลาด ประกอบด้วยไก่สดแช่แข็ง(ทั้งตัวและชำแหละ) เพื่อการใช้ประโยชน์โรงฆ่าสัตว์ปีชุมชน(ที่ลงทุนไว้แล้ว แต่ยังใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า)

2.2.4 การสร้างแบรนด์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน “กลุ่มเกษตรกรทุ่งช้าง” เพื่อการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ในตลาดระดับชุมชน ในการเชื่อมโยงกับตลาด Modern trade และตลาดเฉพาะ จะใช้แบรนด์ ส่วนรวม

3. ผลการดำเนินงานและ แนวทางการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้โครงการมีความเข้มแข็งและยั่งยืน
จากการลงพื้นที่สำรวจและติดตามงานในรอบ 6 เดือนของโครงการ ผลการดำเนินงานของโครงการ ประกอบด้วย

3.1 ผลการดำเนินการตามแผนงานที่พิจารณาตามตัวชี้วัด (ในตารางที่ 3)

3.1.1 จากแผนการผลิต

ก.กลุ่มเกษตรกรผู้นำ 2 ราย มีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ รวม 200 แม่ เป็นแม่ประจำพันธุ์แท้ พ่อประจำพันธุ์แท้ 32 ตัว พ่อแม่พันธุ์ที่นำมาเลี้ยงมีอายุ 5 เดือน เริ่มให้ไข่ ในเดือนเมษ.2561 ผู้นำทั้ง 2 ราย สรุปได้ดังต่อไปนี้

นางพรทิพย์ เลี้ยงแม่พันธุ์ (100 ตัวให้ไข่แล้วทั้ง 100 ตัว ให้ไข่แล้ว และเข้าตู้ฟักได้ทุกเดือน) พ่อพันธุ์ 15 ตัว เกษตรกรรายนี้ ประสบปัญหาที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพของตู้ฟักยังต่ำ ปฏิทิน ปริมาณลูกไก่/การผลิต ไม่สม่ำเสมอ แนวทางการแก้ไข

1 การเก็บไข่ก่อนเข้าตู้ฟัก ควร เก็บในที่ไม่มีแสงสว่างมากเกินไป มีความชื้นมากพอ และไม่ร้อน นักวิจัยแนะนำให้สร้างพื้นที่ การเก็บรักษาและ อุปกรณ์ส่องไข่ ในบริเวณที่ง่ายต่อการปฏิบัติงาน

2 การบันทึกข้อมูล ผลผลิตไข่ไก่ ไข่แตกแล้วการให้อาหารพ่อแม่พันธุ์แยกตามเล้า

3 การรรมควัน ไข่ไก่และตู้ฟักไข่เป็นประจำเมื่อนำไข่เข้าตู้ฟักทุกสัปดาห์

4การกกลูกไก่ ที่ออกจากตู้ฟัก

5.การสรุปปัญหาและผลผลิตลูกไก่ เพื่อหาแนวทางแก้ไข ที่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง

นายสถิตย์ ต้นชูชีพ เลี้ยงแม่พันธุ์ (100 ตัวให้ไข่แล้วทั้ง 100 ตัว ให้ไข่แล้ว และเข้าตู้ฟักได้ทุกเดือน) พ่อพันธุ์ 15 ตัว เกษตรกรรายนี้ ประสบปัญหาที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพของตู้ฟักยังต่ำ ปฏิทิน ปริมาณลูกไก่/การผลิต ไม่สม่ำเสมอ แนวทางการแก้ไข

1. การเก็บ ไข่ก่อนเข้าตู้ฟัก ควร เก็บในที่ไม่มีแสงสว่างมากเกินไป มีความชื้นมากพอ และไม่ร้อน นักวิจัยแนะนำให้สร้างพื้นที่ การเก็บรักษาและ อุปกรณ์ส่องไข่ ในบริเวณที่ง่ายต่อการปฏิบัติงาน

2. การบันทึกข้อมูลยังไม่เป็นระบบ ผลผลิตไข่ไก่ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาไข่แตกแล้ว ร้อยละ 2-3 ขาดการบันทึกการให้อาหารพ่อแม่พันธุ์แยกตามเล้า

3. ยังไม่มีการรรมควัน ไข่ไก่และตู้ฟักไข่เป็นประจำเมื่อนำไข่เข้าตู้ฟักทุกสัปดาห์

4.การกกลูกไก่ ที่ออกจากตู้ฟัก (ใช้ระบบการกกแบบแก๊ส)

5.การสรุปปัญหาและผลผลิตลูกไก่ เพื่อหาแนวทางแก้ไข ที่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง

ภาพที่ 19 การติดตามการพัฒนาศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน (นายสฤติย์ ตันชูชีพ)

ความสำเร็จของการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อย อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ความสำเร็จของการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อย อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 20 รายเมื่อปี 2555เมื่อ 7ปีที่แล้วได้ ความสำเร็จจากการได้รับรางวัลกลุ่มเกษตรกรสร้างอาชีพจากกลุ่มปศุสัตว์ ระดับชาติ ปี 2561 กลุ่มเกษตรกรทุ่งสร้างจึงนอกจากจะเป็นต้นแบบการสร้างอาชีพ จากการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ซึ่งกลุ่มเกษตรกรรวมตัวกันดำเนินเป็นธุรกิจ(Business model)ได้ครบวงจร เริ่มตั้งแต่ระบบการผลิตไก่ประดู่หางดำ ที่พึ่งพาตนเอง ด้านสายพันธุ์ มีศูนย์คัดเลือกพ่อแม่ไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ เพื่อผลิตลูกไก่จำหน่ายไก่สมาชิก ที่ปัจจุบันขยายจำนวนเป็น47 ราย ในอำเภอทุ่งช้างและเกษตรกรในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดน่าน ให้สามารถเข้าถึงสายพันธุ์ในราคาที่เป็นธรรม มีการจัดการฟีดอาหารสัตว์ในพื้นที่ มีระบบการเลี้ยงที่ได้มาตรฐานไก่พื้นเมือง ภายใต้ข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค กลุ่มเกษตรกรยังได้มีการร่วมทุนในการพัฒนาและสร้างโรงฆ่าสัตว์ปศุชุมชน เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ เกิดการขายโอกาส สร้างแบรนด์ ให้แก่ผลิตภัณฑ์

ไก่อู่ประดู่หางดำเกษตรกรกรอำเภอทุ่งช้าง สร้างรายได้ที่สม่ำเสมอ และขยายโอกาสทางการตลาดจากตลาดชุมชน ไปสู่ ตลาดห้างสรรพสินค้าและภัตตาคาร

ภาพที่ 20 การบรรยายต้นแบบกลุ่มเกษตรกรระดับชาติ จากวิสาหกิจบ้าน ผู้มาตรฐานสากล ด้านเทคโนโลยีเกษตร ทันสมัย (Smart Farming) ผศ. น.สพ. ดร.สุวิทย์ โชติฉินนันท น.สพ.สมบัติ ศุภประภากร และ น.สพ. ชัยโรจน์ โพธิ์เจริญ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์ ร่วมกับคณะสัตว แพทย์ วิทยาลัยนานาชาตินวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ สภา หอการค้า จังหวัดน่าน รวมพลังการขับเคลื่อนการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ)เชื่อมโยง ยุทธศาสตร์เกษตรกรแปลงใหญ่ของรัฐบาล สร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรที่สนใจ จัดการฝึกอบรม เสริมสร้างองค์ความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้ได้มาตรฐานซึ่งส่วนใหญ่มีการจัดการฟาร์มอาหารในระบบเกษตร อินทรีย์ยังได้รับองค์ความรู้ในการพัฒนาเข้าสู่ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ที่จะสามารถสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อ ผู้บริโภคที่รักสุขภาพในตลาดเฉพาะในราคาที่เป็นธรรมของ Fair Trade การขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรของจังหวัด น่านให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเอง จังหวัดน่านจะผลักดันให้ไก่อู่ประดู่หางดำเป็นสัตว์เศรษฐกิจให้ได้มาตรฐานสากล สินค้าผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย เพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้เกษตรกร 200 รายจาก 8 อำเภอ (อ.ทุ่งช้าง อ.ปัว อ.บ้านหลวง อ.น่าน้อย อ.ภูเพียง อ.แม่จริม อ.เวียงสา และ อ.เมืองน่าน) ภายใต้โครงการเกษตรแปลงใหญ่ ปศุสัตว์ (ไก่พื้นเมือง) มีเป้าหมายการผลิตไก่พื้นเมืองขุน ในระบบอินทรีย์และระบบปลอดภัย ปีละกว่า 150,000 ตัว เพื่อรองรับการบริโภค การการท่องเที่ยวของจังหวัด

ภาพที่ 21 การอบรมไ้พื้นเมือง สัตว์เศรษฐกิจ จากวิทยาวบ้านสู่มาตรฐานสากล ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส่น่าน

พร้อมกันนี้ ที่ประชุม ยังจัดเวทีเสวนา เพื่อระดมความคิด สร้างความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน พัฒนาการผลิตแปรรูปโดยพาณิชย์จังหวัดช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างแบรนด์สร้างตลาด ไปสู่ห้างสรรพสินค้า Modern trade ที่จะนำจุดแข็งของเกษตรกรที่สามารถกระจายตลาดในท้องถิ่นของจังหวัดน่าน และจังหวัดภาคเหนือ กลุ่มเกษตรกรจังหวัดน่านจึงเป็นต้นแบบกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งใช้ตลาดนำการผลิต การเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ ด้านการท่องเที่ยว สภาพการค้า/ผู้ประกอบการ เซฟ มืออาชีพ เล็งเห็นว่า จุดขายที่น่าสนใจของการประชาสัมพันธ์ ให้แก่นักท่องเที่ยว “มาน่านต้องมาทานเมนูจากไก่ประดู่จึงจะมาถึงเมืองน่าน” ซึ่งต้องการการประชาสัมพันธ์จากจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสรรค์เมนูจากวัตถุดิบจากไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ ตอบสนองรสนิยมผู้บริโภคท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดน่านจะสร้างการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย นักท่องเที่ยว/ผู้ประกอบการโรงแรม โดยจัดกิจกรรมชิมเมนูอาหาร เสริมกิจกรรมเที่ยวน่าน อิ่มเอมธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชนน่าอยู่ อาหารอร่อย ของดีเมืองน่าน ด้วยวัตถุดิบธรรมชาติปลอดภัยโดยชุมชนจากไก่พื้นเมือง ให้เป็นผลิตภัณฑ์แนะนำหนึ่ง

ภาพที่ 22 ผลิตภัณฑ์จากไก่ประดู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

กลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งของ จังหวัดน่านเป็นต้นแบบระบบการสร้างอาชีพ จากโก๋พื้นเมือง ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเทคโนโลยีทันสมัยได้มาตรฐาน ตอบโจทย์ความต้องการตลาด ที่สามารถนำไปขยายผลแก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่มีรายได้ที่มั่นคง

4.โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำบ้านหลวง อำเภोजอมทองจังหวัดเชียงใหม่ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่เริ่มต้นจากสมาชิก 17 รายเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันมีความเข้มแข็งจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นเป็น 24 ราย เกษตรกรเครือข่ายจากชุมชนอื่น 41 ราย ในการดำเนินงานในระยะที่ 4 ซึ่งกลุ่มมีความเข้มแข็ง สามารถประสบผลสำเร็จโดยการนำการขายตัวของตลาด มาวางแผนการผลิต และพึ่งพาตนเอง สร้างธุรกิจชุมชนที่เข้มแข็งตั้งแต่ การผลิตต้นน้ำ การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนเพิ่ม ขยายปริมาณธุรกิจ และโอกาสทางการตลาดไปสู่ห้างModern trade ทั่วประเทศและตลาดเฉพาะในกรุงเทพฯ

ภาพที่ 23 การประชุมกลุ่มเกษตรกร นักวิจัย และสำนักประสานงาน ประชุมทำความเข้าใจเป้าหมายโครงการ การรับฟังปัญหา และการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

การรับฟังสภาพปัญหาของกลุ่มเกษตรกร ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

จากการดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหาของกลุ่มเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

- 1.เกษตรกรมีการขยายขนาดการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย(เพิ่มจำนวนเล้า จาก 1 เล้าเป็น 2 เล้า ฯลฯ 1,000-1,200 ตัว)ปริมาณธุรกิจ ที่เพิ่มขึ้น แต่ยั้งต้องเผชิญความเสี่ยงด้านการผลิต การเข้าถึงพันธุ์ไก่พื้นเมืองที่ดี / ในราคาที่เป็นธรรม

2.ขาดองค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์ หากจะทำการผลิตพ่อแม่พันธุ์และลูกไก่(พันธุ์แท้) รวมทั้งการจัดการพืชอาหารและอาหาร ที่สอดคล้องกับการผลิตและความต้องการของเกษตรกร เพื่อบรรลุมแผนการผลิต

2.เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในระบบและกลไก สำคัญในการร่วมกันพัฒนารูปแบบการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ที่จะต้องมีความมาตรฐานและแผนการผลิตที่เป็นระบบ

3.เกษตรกรผู้นำ ที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ลงทุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ยังประสบปัญหาเงินทุน จำเป็นต้องกู้ยืมแหล่งทุน ไม่มั่นใจในความคุ้มค่าการลงทุนในอนาคต 3-5 ปี

4.องค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์ สำหรับไก่พื้นเมือง ที่จะเป็นต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองด้านพันธุ์ ที่ต้องมีแผนการลงทุนที่แม่นยำ(Precision agriculture)การผลิตลูกไก่/สร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกรผู้นำในการตัดสินใจลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสี่ยงจากการระบาดของโรคสัตว์ปีกที่รุนแรงและมีความถี่มากขึ้น

5.มีเครือข่ายเกษตรกรที่รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริม ผลักดันให้รวมกลุ่มแต่ขาดการวางระบบเมื่อเปรียบเทียบกับ การลงทุนในเกษตรพันธะสัญญา

6.สำหรับเกษตรกรรายใหม่ที่สนใจจะซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงขุน ต้องสร้างแผนการผลิตอย่างมีส่วนร่วม รับผิดชอบ หากเกิดการผิดสัญญา หรือเงื่อนไขของกลุ่ม(ต้องการความมั่นใจในแผนการตลาด และราคาไก่ขุน ที่จะรองรับผลผลิตในอนาคต)

7.ในอดีต ปฏิทินการผลิต ยังขาดระบบ และการบริหารจัดการที่ชัดเจนเนื่องจากการพึ่งพาลูกไก่จากแหล่งผลิต นอกชุมชน

8. เกษตรกรยังประสบปัญหาด้านทุนการผลิตสูง จากการพึ่งพาพันธุ์จากภายนอก และมีการพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปสูงกว่า เป้าหมาย ยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการอาหารร่วมกัน(ในปีแรกๆ เคยรวมกลุ่มกันผสมอาหาร โดยใช้ พืชอาหารวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายในพื้นที่ เช่นข้าวโพด มันสำปะหลัง รำและปลายข้าว เป็นต้น)

9. แม้มีหลายหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนหลายหน่วยงาน แต่ยังขาดการทำงานเชิงบูรณาการเชิงพื้นที่ หน่วยงานในระดับจังหวัด ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขาดการส่งเสริม ที่มีทิศทาง

10 กลุ่มมีศักยภาพในการแปรรูป เนื่องจากการมีฐานการผลิตที่ใหญ่พอ ปริมาณผลผลิตมีคุณภาพ กลุ่มจึงต้องการการสนับสนุนการลงทุน/องค์ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ที่นำไปสู่การสร้างBrand ของชุมชน

ผลการประชุม เกษตรกรนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทบทวนและ นำมาสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งนักวิจัย

2.การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี เช่น ปศุสัตว์จังหวัด องค์กรส่วนท้องถิ่น สภาเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสำนัก

ประสานงาน ได้เชิญนักวิจัยในโครงการย่อยอื่น เข้าร่วมประชุม ระดมความเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกร ได้ร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาด และกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาด

2.1 ด้านการผลิต

2.1.1 เกษตรกรและการแบ่งเกษตรกร ทำหน้าที่การผลิตร่วมกัน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

เกษตรกรผู้นำ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์(ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน) 1 รายในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ประดู่พันธุ์แท้ และเกษตรกรที่ทำหน้าที่ จัดการพืชอาหาร(ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน) 1 ราย

เกษตรกร(24 ราย)ที่เป็นสมาชิก/เกษตรกรเครือข่าย (ประมาณ 40 ราย) ที่นำลูกไก่พันธุ์แท้ ไปทำการเลี้ยงขุนต่อ ด้วยการเลี้ยง ในโรงเรือนกึ่งปิดกึ่งเปิด ขนาดการเลี้ยง 1000-1200 ตัวต่อรุ่น สร้างเป็นปฏิทินการผลิตไก่ขุนออกสู่ตลาด ทุกสัปดาห์ /หรือ 15,000-20,000 ตัว/เดือน (ปริมาณผลผลิตไก่ขุน ปีละ 150,000 ตัว)

2.1.2 การลงทุน โครงการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต(พันธุ์ อาหาร และอุปกรณ์การเลี้ยงบางส่วน) แก่เกษตรกร ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ และ ปรับขนาดการเลี้ยงให้เกิดการพัฒนาขนาดการเลี้ยงที่เหมาะสม (Optimum scale) แต่เกษตรกรทุกรายยังต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการลงทุนหลัก วางแผนการผลิต ตามศักยภาพเงินทุนหมุนเวียน ปัจจัยการผลิต ที่เป็นพืชอาหาร และแรงงานครัวเรือน เพื่อไม่เพิ่มภาระแก่ครัวเรือน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรทุกราย เป็นเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ยึดกิจกรรมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเป็นอาชีพเสริม

2.1.3 นักวิจัย ให้การสนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการเพิ่มทักษะการจัดการพันธุ์ การจัดการอาหาร พืชอาหาร และสูตรอาหารไก่พื้นเมืองด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดให้เกษตรกรทุกรายมีการจัดการฟาร์ม ที่ได้มาตรฐานฟาร์ม

2.1.4 เพื่อให้เกษตรกรผู้นำและเกษตรกรที่ร่วม โครงการจะได้รับการติดตามการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่กระบวนการรับรองฟาร์มมาตรฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมืองภายใต้ข้อกำหนด ของกรมปศุสัตว์

2.1.5 นักวิจัยและนักวิชาการ วางระบบการบันทึกบัญชีฟาร์ม เพื่อบรรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัจจัยการผลิต ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้ และการตลาด เพื่อใช้ประโยชน์ในปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การตลาดและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

2.2 ด้านการตลาด

จากการวิเคราะห์ปัญหาการตลาดในพื้นที่ กลุ่มเกษตรกรมีความเห็นว่า จากการดำเนินการที่ผ่านมายังไม่ประสบปัญหาด้านการตลาด แต่เพื่อบริหารความเสี่ยงด้านตลาดในอนาคต รองรับผลผลิตที่มีแนวโน้มขยายตัวสูง จึงวางแผนการตลาดไว้สอดคล้องกับความต้องการตลาดที่แท้จริง ดังนี้

2.2.1 กลุ่มวางแผนการตลาดที่รองรับผลผลิต โดย กำหนดให้ ร้อยละ50 มีตลาดชุมชนเป็นเป้าหมาย ร้อยละ10 ทำการแปรรูปเพื่อขยายโอกาส ทางการตลาดไปสู่ตลาดตลาดเฉพาะ

2.2.2 กลุ่มได้ สร้างกลุ่มเกษตรกรที่ทำหน้าที่การตลาด เพื่อเป็นฝ่ายการตลาด ได้ประสานงานกับเครือข่ายการตลาดกับโครงการย่อยและสร้างโอกาสทางการตลาดใหม่ๆ

2.2.3 กำหนดแนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีศักยภาพ ทางการตลาด ร่วมกับวิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ตอบยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่และประเทศ

ตารางที่ 5 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โครงการการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (ในระยะที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 1,000,000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (26 ราย/ เครือข่าย 40 คน) ค.การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะ ที่ผ่านมา - ตู้ฟักไข่ 8 ตู้ (8,000 ฟอง) - ฝูงพ่อแม่พันธุ์ 550 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสม ต่างๆ	ก.การนำปัญหา ทบทวนสร้างความ เข้าใจและการมี ส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ จัดเจน ค.ผลการ ดำเนินงานและ แนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์/ ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 120,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 100,000 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (1 ศูนย์) ศูนย์พืชอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร ทำหน้าที่ศูนย์ คัดเลือกพันธุ์ชุมชน 1 ราย)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (80,000 – 120,000บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้)/การพึ่งพา ตนเองของการผลิตอาหารที่ ใช้เลี้ยง (ไม่น้อยกว่า 30% ของการใช้อาหารรวม) ค.การขยายโอกาสการตลาด การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพใน การตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 50 ของผลผลิตไก่ ขุน)	-ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” -ชุมชนมีอาชีพจาก รายได้เสริม/รายได้ หลักที่ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพเกษตรกรรม “มีภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปลงจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG6120012

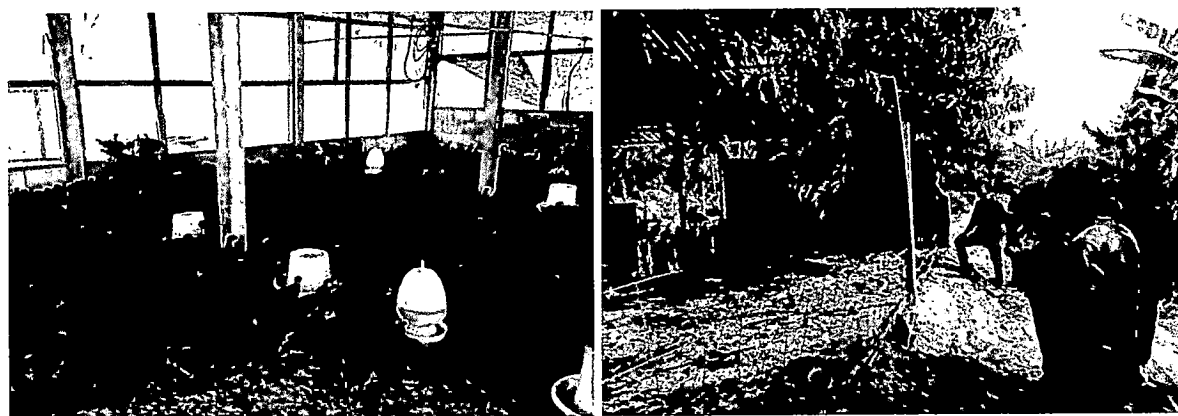
สำนักประสานงาน ได้ผลการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงาน ตามกระบวนการ (Process) ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นผลผลิตในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

นักวิชาการ จากประเทศภูฏาน ซึ่งมีหลักสูตร ฝึกอบรม กับ มหาวิทยาลัยแม่โจ้เข้าร่วมศึกษาดูงาน เกษตรกรกลุ่ม อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับ ทีมเกษตรกรกลุ่มอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 24 การติดตามข้อมูล ผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งการเปิดพื้นที่ให้ศึกษาดูงานของนักศึกษาจากประเทศ ภูฏาน โดยสำนักประสานงาน นักวิจัย และ หัวหน้าโครงการอำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเป็นอาชีพหลัก มีโรงเรือน เลี้ยงหมุนเวียน ออกตลาด ทุกเดือน 15,000-20,000 ตัว/เดือน รายได้เฉลี่ย 30,000 บาท/ราย/เดือน

ภาพที่ 25 การจัดการฟาร์ม/โรงเรือนเลี้ยงไก่ขุน และไก่พ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำพันธุ์แท้ ณ ฟาร์ม เกษตรกร (นายนิติ เทียงจันตา)

เกษตรกร กลุ่มนี้ 26 ราย มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง จากการมีศูนย์ ผลิตลูกไก่เอง พันธุ์แท้ 850 แม่ แม่ ไรต์ 450 ตัว ผลิตลูกไก่ 2,500-3,000 ตัว/สัปดาห์ กลุ่มมีกำลังการผลิตไก่ขุน ไม่ต่ำกว่า 125,000 ตัว/ปี ตัวฟัก 8 ตัว (ขนาด 1,000 ฟอง) ตัวเกิด 4 ตัว

1. เกษตรผู้นำที่ทำการผลิตลูกไก่ มีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพการผลิตในอัตราที่สูง มีปฏิทินการผลิตที่เป็นระบบ

2. เครือข่ายการผลิตไก่ขุน เกษตรกร 26 ราย การเลี้ยงในโรงเรือนกึ่งเปิดกึ่งปิดให้อาหารสำเร็จรูปให้เสริมหญ้าเนเปียร์ เกิดปฏิทินการผลิต ที่มีไก่ขุนป้อนตลาด ทุกสัปดาห์

3. ผลผลิตไก่ขุน ได้คัดเลือก ไก่สาวที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์กรรมจำหน่ายเป็นพ่อแม่พันธุ์ให้เกษตรกรเครือข่าย ในราคาที่เป็นธรรม

ภาพที่ 26 ตู้ฟักไข่อัตโนมัติทั้งหมด 8 ตู้ ขนาด 1000 ฟอง

การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์(แท้) 2 ระบบ เลี้ยงปล่อย 800 แม่ และ กรงตับผสมเทียม 300แม่ กำลังการผลิต ลูกไก่(แท้) 2000ตัว/สัปดาห์

ภาพที่ 27 โรงเรือนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ มี 2 ระบบ เลี้ยงแบบปล่อย และ กรงตับเพื่อการผสมเทียม

ผลการดำเนินการด้านการตลาด

1 ผลผลิตไก่ขุนมีชีวิต กลุ่มรับซื้อจากสมาชิกในราคา กก.ละ 85 บาทเพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไก่สดชำแหละและไก่สดแช่แข็ง

2.ผลิตภัณฑ์ ทำการตลาดในพื้นที่ โดยมีจุดจำหน่าย ใน กว่า 10 จุด(ในตู้แช่แข็ง)และทำการตลาดในตลาดModern trade ทั่วประเทศ และ กทม.ได้ปริมาณร้อยละ 50ของผลผลิตไก่ขุน

3.กลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นไก่ย่าง ซึ่งมีศักยภาพทางการตลาด มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายจำหน่ายในราคาตัวละ140 บาท(800 กรัม/ตัว)

4.การขยายโอกาสทางการตลาด กลุ่มได้สร้างสื่อประชาสัมพันธ์และจัดทำ Road map สร้างการรับรู้แก่กลุ่มลูกค้า ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

ภาพที่28 การร่วมออกบูทเพื่อการประชาสัมพันธ์และจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มเกษตรกรจอนทอง ในงาน Lanna Expo จังหวัดเชียงใหม่

5.โครงการ การศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประจักษ์ทางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการ การศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประจักษ์ทางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องที่รวมเกษตรกรในโครงการย่อยอำเภอมะปาย จ.แม่ฮ่องสอนและอำเภอลำปาง จ.แม่ฮ่องสอน(เดิมเป็น 2 โครงการย่อย) สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรทั้ง 2 อำเภอ และเครือข่ายเกษตรกรอ.พร้าว จ.เชียงใหม่(โครงการย่อย ในปีแรก) เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการผลิตและการตลาด ด้วยกัน ด้วยการแบ่งหน้าที่ของเกษตรกรผู้นำ ทั้ง 2 อำเภอเป็นศูนย์กลางเลือกพันธุ์ชุมชน(4 ศูนย์) และศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งด้านการพึ่งพาตนเองด้านสายพันธุ์และอาหาร จากการเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล ต้นทุนการขนส่งปัจจัยการผลิต(Logistic costs) ที่อาจส่งผลต่อโครงสร้างต้นทุนและปฏิทินการผลิต ของกลุ่มอย่างเป็นระบบร่วมกัน

ภาพที่ 29 สำนักประสานงาน นักวิจัย และเกษตรกร ปรึกษาหารือร่วมกันประชุมแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดโครงการ

การรับฟังสภาพปัญหาของกลุ่มเกษตรกร อำเภอปาย/อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการร่วมประชุมทำความเข้าใจเป้าหมายโครงการ เกษตรกร นักวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการทบทวนปัญหาการดำเนินการ 3 ระยะที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรมีความมั่นใจในภาวะผู้นำ องค์ความรู้ของหัวหน้าโครงการ/นักวิจัยที่ให้การสนับสนุนดูแลใกล้ชิด แต่เกษตรกรยังมีความกังวลต่อการเผชิญความเสี่ยงด้านการผลิต(การจัดการพันธุ์และอาหาร การระบาดของโรค)

2. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายเดิมที่เริ่มต้นโครงการ การขยายตัวของเกษตรกรไปสู่ชุมชน/เกษตรกรรายใหม่มีจำนวนจำกัด แต่มีเกษตรกรรุ่นใหม่ สนใจเข้าร่วมกลุ่ม

3. องค์ความรู้ในการจัดการพันธุ์เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง เนื่องจาก แม่ฮ่องสอนมีความเสียเปรียบด้าน Logistics ต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร

4 ในการตัดสินใจลงทุน(มีเครือข่ายเกษตรกรที่จะซื้อลูกไก่ไปเลี้ยงขุน/ซึ่งเกษตรกรที่จะเลี้ยงขุนต่อ ต้องการความมั่นใจในแผนการตลาด และราคาไก่ขุน ที่จะรองรับผลผลิตในอนาคต)

5. ปฏิทินการผลิต(เดือนละประมาณ 1200 ตัว) ยังขาดระบบ และการบริหารจัดการที่แต่ละเกษตรกรมีความมุ่งมั่นในการสร้างต้นแบบธุรกิจที่นำไปสู่การขยายผลได้จริง

6.เกษตรกรยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง การพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปสูงกว่า เป้าหมาย ยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อการจัดการอาหารร่วมกัน(ในปีแรกๆ เคยรวมกลุ่มกันผสมอาหาร โดยใช้ พืชอาหารวัตถุดิบที่มีคุณภาพภายในพื้นที่ เช่นข้าวโพด มันสำปะหลัง รำและปลายข้าว เป็นต้น)

6.การจัดการฟาร์ม ของเกษตรกรบางรายยังไม่ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผลผลิตไก่ขุนได้รับความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคด้านความปลอดภัยด้านอาหาร(Food safety)

7.การจัดการพืชอาหารในพื้นที่ยัง เกษตรกรยังมีความต้องการองค์ความรู้ในการจัดการอาหาร อยู่ห่างไกล การพึ่งพาอาหารสำเร็จรูป มีราคาสูง เป็นต้นทุนสำคัญในการผลิตไก่พื้นเมือง เกษตรกรจึงต้องรู้จักใช้ทรัพยากรพืชอาหารในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์

8.เกษตรกรมีโอกาสด้านการตลาดสูง โดยเฉพาะตลาดไก่มีชีวิต ที่ชนเผ่าต่างๆ ในจังหวัดมีกิจกรรมประเพณีที่ต้องการใช้ไก่พื้นเมือง ที่มีลักษณะขน แข็งดำ แต่ผลผลิตไม่เป็นระบบทั้งปี เนื่องจากบางฤดูกาลผลผลิตน้อย แต่ในช่วงฤดูฝน(กย-ตค.)ผลผลิตมักล้นตลาด

9.เศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอนพึ่งพาการท่องเที่ยว ผลผลิตยังขาดการประชาสัมพันธ์ไปสู่หน่วยงานของจังหวัด เพื่อให้ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นจุดขายให้แก่การบริการอาหารให้นักท่องเที่ยว

นักวิจัย ได้นำข้อมูลสภาพปัญหา และความต้องการของเกษตรกร/ชุมชนมาร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย แผนการผลิตแผนการตลาด ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ดังในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โครงการการศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประดู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอปาย และอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ในระยที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 860,000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (10 ราย/ เครือข่าย 20 คน) ค.การลงทุนในความ พร้อม 3 ระยะที่ผ่านมา -โรงฆ่าสัตว์ปีก 1 แห่ง (200ตัว/วัน) -ตู้ฟักไข่ 3 ตู้(5,800 ฟอง:4000/1000/800 ฟอง) -ฝูงพ่อแม่พันธุ์ 680 ตัว (แม่โรด250 ตัวแม่ประดู่ 320 ตัว)พ่อประดู่ 110 ตัว -ตลาดสีเขียวชุมชน 1 แห่ง -องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่เหมาะสม ต่างๆ	ก.การนำปัญหา มาทบทวนสร้างความ เข้าใจและการมีส่วน ร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการดำเนินงาน และแนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์ /ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 32,000 ตัว/ปี - ลูกไก่(ลูกผสม44,600 ตัว/ปี) - ไก่ขุน 75,000 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (3 ศูนย์) ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร ทำหน้าที่ศูนย์ คัดเลือกพันธุ์ชุมชน 3 ราย)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (60,000 – 80,000บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้านสาย พันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้)/การพึ่งพา ตนเองของการผลิตอาหารที่ ใช้เลี้ยง (ไม่น้อยกว่า 30% ของการใช้อาหารรวม) ค.การขยายโอกาสการตลาด การเพิ่มขึ้นของมูลค่า/ ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพใน การตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ ขุน)	-ชุมชนมีความ มั่นคงทางด้าน อาหาร “กินดี” -ชุมชนมีอาชีพ จากรายได้เสริม/ รายได้หลักที่ ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกร รายย่อยมีการ รวมกลุ่ม สร้าง ความมั่นคงใน อาชีพ เกษตรกรรม “มี ภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปรูปจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG 6120014

สำนักประสานงานได้ลงพื้นที่เพื่อการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ติดตามงานของโครงการตามกระบวนการ (Process) แล้วทำการสรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ที่เป็นผลผลิตในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา

การติดตามงานโครงการการศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบผลิตและการตลาดไก่ประดู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร บ้านแม่ปิง ต.แม่ฮี้ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน บ้านทุ่งยาว อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน ดำเนินกิจกรรมตามแผน กิจกรรมด้านการผลิต การตลาด เป้าหมายโครงการ เพื่อการพัฒนาเกษตรกร ในโครงการ จำนวน 9 ราย ประกอบด้วย คุณเกษร คุณธงชัย คุณสร้อย คุณจิรา ลุงพล คุณอานนท์ คุณจรัส คุณต่าย คุณสุพจน์/คุณเสริม เกษตรกรเครือข่ายรับลูกไก่ไปขุนต่อ 3-4 ราย เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อพัฒนาด้านการผลิต ในการเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ ผลิตลูกไก่(พันธุ์แท้และลูกผสม วางแผนปฏิทินการผลิตประจำปี เพื่อการผลิต ไก่ขุน ประมาณ 45000-50000 ตัว/ปี(บางส่วนนำเข้าลูกไก่จากนอกพื้นที่เพื่อเสริมในระบบการผลิต) ความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเอง ในการผลิตอย่างเป็นระบบ เกษตรกรจึงร่วมกันในการวางระบบการผลิต พัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชนจำนวน 3 ศูนย์ และศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน จำนวน 1 ศูนย์

ภาพที่ 30 การประชุมหารือนักวิจัย เกษตรกรอำเภอปายและอำเภอแม่ฮ่องสอน ร่วมกับสำนักประสานงาน

ในการกำหนดกิจกรรมของโครงการ เกษตรกรทำการแบ่งกิจกรรมการผลิตของเกษตรกร ดังนี้

- 1.เกษตรกรผู้นำผลิตลูกไก่ (เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์,แม่พันธุ์) 3 ราย

1.1 คุณธงชัย/ คุณอานนท์ จำนวนแม่พันธุ์ประดู่พันธุ์แท้ รายละเอียด 60 แม่ พ่อพันธุ์ 10 ตัว (แม่โรคโอดแลนด์ เรด 20 ตัว) เพื่อผลิตลูกผสม รวม แม่พันธุ์ 120 ตัว (ต่ำกว่าเป้าหมาย 80 ตัว เนื่องจากมีการคัดแม่พันธุ์ที่ไม่มีลักษณะการเป็นแม่ที่ดีออก และกำลังจะจัดเตรียมมาเพิ่มฝูงในเดือน กค.2561)

1.2 คุณจรัส มีพันธุ์แท้ 120 ตัว (จาก อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่) และโรค 240 ตัว ต่ำกว่าเป้าหมาย 20 ตัว
รวมศักยภาพในการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ของกลุ่ม จำนวนแม่พันธุ์รวม 570 ตัว (ประดู่หางดำ พันธุ์แท้ 320 ตัว โรค/เซียงไฮ้ 250 ตัว ประเมินการกำลังการผลิต ลูกไก่ 50 ตัว/ปี แยกเป็น ลูกไก่พันธุ์แท้ จำนวน 11,200 ตัว/ปี และลูกผสม 44,600 ตัว/

ประมาณการลูกไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ (แม่ประดู่หางดำมีอัตราการไข่ไข่ 60*100-110 ฟอง/แม่/ปี* อัตราเกิด 70 เปอร์เซ็นต์) 31,200 ตัว/ปี

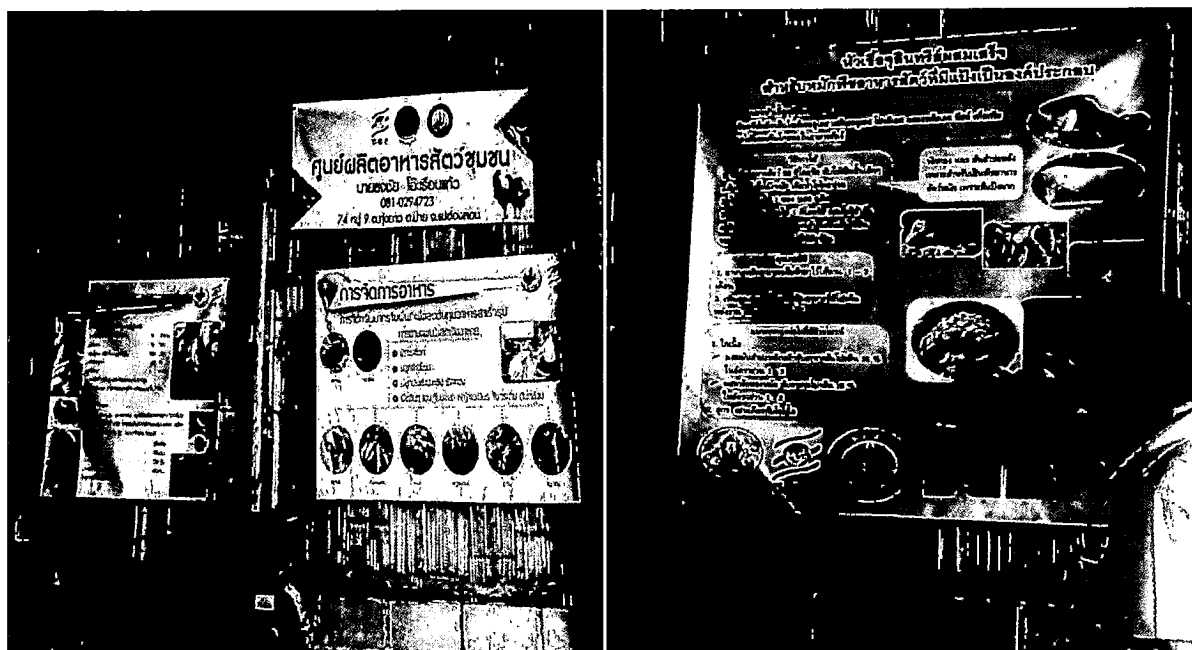
ประมาณการลูกไก่พันธุ์ผสม (แม่โรค/เซียงไฮ้ 290 * 220 ฟอง/แม่/ปี* อัตราเกิด 70 เปอร์เซ็นต์) 44,600 ตัว/ปี รวมกำลังการผลิตลูกไก่ 55,860 ตัว/ปี เพื่อกระจายให้เกษตรกรในโครงการและเกษตรกรเครือข่าย ไปทำการผลิตไก่ขุน ต่อไป

ภาพที่ 31 ฟาร์มไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ ของเกษตรกร (นายธงชัยและนายอานนท์)

2. ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน มีเป้าหมายในการนำพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ประกอบด้วย พืชโภชนาการสูง/ใช้ในสูตรอาหารในสัดส่วนสูง (มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปลายข้าว รำ) พืชโภชนาการต่ำ/ใช้ในสูตรอาหารในสัดส่วนไม่สูง (ต้นกล้วย ใบปอสา ใบกระถิน หญ้าเนเปียร์) ต้นกล้วย ซึ่งเป็นพืชอาหารในพื้นที่ มาเป็นอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป ใน 2 ลักษณะ คือ การผสมอาหารสัตว์โดยการผสมกับหัวอาหารสัตว์ และการทำพืชอาหารหมักจุลินทรีย์ ผสมกับการใช้อาหารสำเร็จรูป ซึ่งการใช้พืชอาหาร ในพื้นที่เป็นการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ เกษตรกรต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ในการจัดการอาหารในการเจริญเติบโตของไก่พ่อแม่พันธุ์ ไก่ขุน

เกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน 3 ราย (คุณอานนท์ คุณธงชัย คุณเกสร)

ภาพที่ 32 โรงเรือนเพื่อการเก็บฟืชอาหารสัตว์ ผสมอาหาร สูตรอาหาร ของเกษตรกร (นายธงชัย)

กิจกรรมการติดตามการพัฒนา ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกไก่ (พันธุ์แท้และลูกผสม) ของเกษตรกรผู้นำทั้ง 3 ราย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. นาย ธงชัย มีโรงเรือนสำหรับผสมอาหาร/สูตรอาหาร เพื่อใช้ในกลุ่ม บ้านทุ่งยาว อำเภอบาง

สูตรอาหาร ของกลุ่มเกษตรกร เป้าหมายลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป ด้วยพืชอาหารท้องถิ่น

- การใช้อาหารหมักจุลินทรีย์/การใช้เชื้อราขาว ผสมกับ รำ ปลายข้าว ข้าวโพด ช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันแก่สัตว์

- สูตรอาหาร ไก่ในการเลี้ยง แบ่งเป็น อาหารไก่ขุน (Protein ร้อยละ 13-14) สำหรับอาหารเลี้ยงไก่ขุน

เกษตรกรสามารถใช้พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ เพื่อการผลิตอาหารใช้เอง และใช้ร่วมกับหัวอาหารสัตว์ - ต้นทุนอาหารเฉลี่ย 12.5บาท/กก. ส่วนการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ เกษตรกรยังมีความจำเป็นในการใช้อาหารไก่ไข่(ต้นทุน 15-16 บาท /กก.) ในการรักษา อัตราการไข่ไข่และความสมบูรณ์ ของพ่อแม่พันธุ์ ตลอดจนเปอร์เซ็นต์ไข่มีเชื้อเพื่อการรักษาอัตราการเกิดของตัวฟัก

ภาพที่ 33 โรงเรือนสำหรับผสมอาหาร/สูตรอาหาร เพื่อใช้ในกลุ่ม บ้านทุ่งยาว อำเภอลำปาง (นายธงชัย)

การติดตาม ศูนย์คัดเลือกและศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (นาย ธงชัย) ควรมีการปรับปรุง ดังนี้

1. ภายในโรงเรือน ปรับพื้นที่ จัดเตรียมรัง สำหรับแม่ไก่ ให้เพียงพอ 30-40 รัง
2. การจัดการป้องกันโรคในบริเวณฟาร์มและการเข้าออกของฟาร์ม (ที่จุ่มเท้า)
3. ยังขาดตู้ฟักไข่ เพื่อรองรับไข่ไก่ที่พร้อมเข้าตู้ฟัก (ณ เดือน พ.ค 2561)
4. มีการเตรียมการโรงเรือนสำหรับขุนไก่ และกกลูกไก่ (กำลังก่อสร้าง)

ภาพที่ 34 การจัดการโรงเรือนพ่อแม่พันธุ์(นาย ธงชัย)

การจัดการฟาร์มไก่ขุน(นางพวงสร้อย สมานทรัพย์ บ้านเวียงเหนือ อ.ลำปาง)

เกษตรกรมีการวางระบบการเลี้ยงแบบหมุนเวียน 2 โรงเรือน นำลูกไก่อายุ 1 วันมาทำการกก เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ทำการผลิตไก่ขุน สร้างรายได้ 1.5 เดือน ขนาดการเลี้ยง รุ่นละ 500-800 ตัว มีระบบโรงเรือนเลี้ยงขุนแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย โดยนำลูกไก่มาจากตาก(พันธุ์แท้) ต้นทุนลูกไก่อายุ 1 วัน (ตัวละ 15 บาท) มาทำการกก เป็นเวลา 15 วัน เลี้ยงขุนเป็นเวลา 75 วัน ใช้อาหารสำเร็จรูป (Full Feed) นน.ไก่ขุนเฉลี่ย 1.1-1.2 กก. จำหน่ายไก่มีชีวิต 100 -120 บาท/กก.ให้แก่กลุ่ม จำหน่าย ณ จุดจำหน่ายไก่ขุน บ้านทุ่งยาว อำเภอ ปาย

ภาพที่ 35 โรงเรือนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำขุน 500-800 ตัว /รุ่น (4 รุ่น/ปี)

จากการรวบรวมข้อมูล บัญชีฟาร์มเกษตรกร เพื่อการวิเคราะห์ โครงสร้างต้นทุนการผลิตไก่ขุนของเกษตรกร ในระบบ Full feed (ค่าเฉลี่ยตัวเลขของ 3 รอบการผลิต) ต้นทุนการเลี้ยงไก่ขุน (อายุ 75 วัน)

1.ต้นทุน ลูกไก่ (800 ตัวๆละ 15 บาท)	12,000	บาท
2.ต้นทุนอาหารสำเร็จรูป (600 กก.ๆละ 15 บาท)	9,000	บาท
3.ต้นทุนแรงงาน (75 วันๆละ 150บาท)	11,250	บาท
4.ต้นทุนค่าเวชภัณฑ์	500	บาท

การจัดการพืชอาหารและการบริหารความเสี่ยงของเกษตรกรแม่ฮ่องสอน

กลุ่มเกษตรกรมีอาชีพในการทำการเกษตรผสมผสานเป็นหลัก จะมีการปลูก ข้าวโพด/มันสำปะหลัง ซึ่งขยายเป็นพืชอาหารสัตว์ได้ ผลตอบแทนต่ำ (ข้าวโพด 4บาท/กก.) สูตรอาหารไก่พื้นเมือง ยังไม่นิ่ง สูตรที่ควรจะมีการกำหนด ควรมีความร่วมมือของเกษตรกรในการจัดการอาหาร ดังนี้

1.ผสมทำอาหาร Protein 32% มาผสม พืชพลังงาน เช่น ข้าวโพด/ปลายข้าว /รำ

2.เกษตรกรควรมี การผสมอาหารไกร่วมกัน จากการสำรวจการดำเนินงานของศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชนและศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน ที่จะมีกิจกรรมการดำเนินการเป็นปฏิทินอย่างต่อเนื่องตามประเภท/ พืชอาหารท้องถิ่น (ข้าวโพด /มันสำปะหลัง/ข้าว)ที่สามารถเป็นพืชอาหารคุณภาพดี และมีราคาโดยเปรียบเทียบที่ต่ำกว่า การซื้ออาหารสำเร็จรูปจากบริษัท

3. การใช้ประโยชน์: พืชอาหารที่เหมาะสม เพื่อการผลิตอาหารไก่พื้นเมือง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มอาหารผสม จากการใช้หัวอาหารผสมกับข้าวป่น/มันสำปะหลังป่น/รำและปลายข้าว เพื่อทดแทนอาหารสำเร็จรูป โดยการรวมกลุ่มกัน ผสมอาหารแล้วกระจายให้สมาชิก กลุ่มอาหารหยาบหมัก (หยวกกล้วย/มันสำปะหลังหมัก จุลินทรีย์) เพื่อการใช้เป็นอาหารเสริมในการเลี้ยงไก่รุ่นและไก่ขุน

- การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านวัตถุดิบพืชอาหาร ด้วยการสร้างความร่วมมือกับเกษตรกรที่ปลูกพืชอาหาร/เกษตรกรสมาชิกที่มีพื้นที่ในการปลูกพืชอาหารสัตว์ควร สร้างปฏิทินการปลูกพืช เพื่อบริหารความเสี่ยง การขาดพืชอาหารสัตว์ในบางฤดูกาล

ภาพที่ 36 โรงเรือนเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำพันธุ์แท้ (นายอานนท์)

กิจกรรมด้านการตลาดของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เกษตรกรมีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตลาดชุมชน ตลาดไก่มีชีวิต ที่ท้องถิ่น/ชุมชน มีความต้องการไก่ประดู่หางดำ จากการมีลักษณะเด่น คือ แข็ง ขนและ ปากดำ เพื่อใช้ในพิธีกรรมที่ ชนเผ่าต่างๆ ในพื้นที่ จากการสำรวจของนักวิจัย รวบรวมข้อมูลการสำรวจด้านการตลาด นำเสนอเพื่อระดมความเห็นในการพัฒนาด้านการตลาดร่วมกัน ดังนี้

1. ความต้องการใช้ไก่มีชีวิต ยังมีความต้องการสูง /ตลอดทั้งปี และตลาดไก่สดชำแหละ(ไก่ชำกอุ่น) ที่ผู้ประกอบการเจียง จำนวน 2 ราย ปริมาณความต้องการเฉลี่ยสัปดาห์ ละ 500 ตัว ตลาดท้องถิ่นจุดจำหน่ายไก่มีชีวิต ไก่ชำแหละ/ผู้ประกอบการจำหน่ายไก่สด 3 ราย (อ.ปาย)

2. กลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นเครือข่ายผู้ประกอบการ/บริการอาหาร (ร้านลาบไก่ย่างสมุนไพร (best / beer / ถนนคนเดิน) ร้าน Nock down Resort โรงแรมที่มีอาหารร้านอาหารบริการแขก ที่มีศักยภาพจะเชื่อมความร่วมมือกับผู้ประกอบ (CSR; [Corporate Social Responsibility])

3. เป้าหมายตามการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาตลาด/เพิ่มมูลค่า และใช้ประโยชน์โรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ของกลุ่ม จึงควรขยายโอกาส ทางการตลาด ร่วมกับ กลุ่มผู้ประกอบการ โรงแรม โดยการใช้ ไก่ประดู่หางดำ โดย chief

มีอาชีพ ด้วยเมนูอาหารต่างๆ รองรับการท่องเที่ยว ของ อำเภอปายและ อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน ประกอบอาหาร

4.การประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อท้องถิ่น เช่น วิทยุท้องถิ่น จัด การจัด event เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้; ร้านอาหาร โรงแรม ที่ใช้ไก่สดฆ่าและจากเกษตรกร การเชื่อมโยงสถานีวิทยุท้องถิ่นด้วย spot วิทยุ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้เครือข่าย ผู้บริโภคท้องถิ่น ได้รู้จักและทราบการเคลื่อนไหวของกลุ่ม

5.การออกแบบสอบถาม ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม นักเรียน (เด็กนักเรียน) นักท่องเที่ยว / ต่างชาติ และผู้บริโภคท้องถิ่น

6.การทดสอบเมนูอาหาร เปรียบเทียบ รสชาติ ความแตกต่างรสสัมผัส(กล้ามเนื้อ ไชมัน สีสรร ของ 4 เมนู - (เมนูอาหารประกอบ ด้วย ฮังเลไก่/ ต้มส้มไก่พื้นเมืองยอดมะขาม/ไก่ย่าง/ไก่นึ่งสมุนไพร)

ภาพที่ 37 การทดสอบเมนูอาหาร เพื่อเปรียบเทียบรสชาติ จากเนื้อไก่กลุ่มต่างๆ(ไก่ซี ไก่เนื้อกับไก่ประดู่หางดำ) ด้วยเมนูอาหารพื้นบ้าน

ผลการดำเนินงาน จากกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ

จากแผนการดำเนินงาน และ กิจกรรมโครงการ ตามตัวชี้วัด/ผลผลิต โครงการพื้นที่ดำเนินการ อ. ปาย / อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน ผลการดำเนินงาน 6 เดือน ดังนี้

1.ด้านการผลิตของโครงการ

1. การพัฒนาให้เกิด 3 ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน (นายจรัส/ นายอานนท์/ นายธงชัย) ตรงตามเป้าหมาย วัด จากกิจกรรมและจำนวนค่าเป้าหมาย ที่ระบุตามแผนงาน

2. เกษตรกรรวมกลุ่มกันในการพัฒนาระบบการผลิต/ปลูกพืชอาหารสัตว์ชุมชน เพื่อสนับสนุนให้เกิด ศูนย์ผลิตอาหารสัตว์ชุมชน

3. เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มและจัดกิจกรรมการผลิตเป็นปฏิทินการผลิตที่เป็นระบบ ตัวตัวชี้วัด เพื่อ สร้างผลผลิตไก่ขุน ป้อนสู่ตลาดเป้าหมาย และมีผลผลิตออกสู่ตลาด

2.ปัญหาด้านการผลิต ในอดีตเกษตรกรผู้นำ (นายจรัส) เคยผสมอาหารใช้เองก็ประสบปัญหา

1. มีทุนหมุนเวียนเพื่อ stock วัตถุดิบ (ข้าวโพด รำ)

2. การผลิตอาหารเองจะลดต้นทุนไม่ได้จริงและคุณภาพไม่ได้ดีพอ

3. การซื้อทำอาหาร (Protein 32-33%)

4. ขาดความต่อเนื่อง ต้องมีวัตถุดิบพืชอาหารที่จะต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและลด ต้นทุนได้จริง ภูมิปัญญานี้ใช้ในการลดต้นทุน- การหมักจุลินทรีย์/ เชื้อราขาว นี้สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สัตว์/ลดการ ใช้จ่ายปุ๋ยชีวระ ลดการสูญเสียจากการป่วย ควบคุมโรค

3.หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพันธุ์ เพื่อการพัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชนที่ยั่งยืน

1. การคัดเลือกพันธุ์เน้นให้มีการคัดเลือกตรงตามพันธุกรรม (ประคูหางคำพันธุ์แท้) เช่นศักยภาพในการ ถ่ายทอดพันธุกรรม การประสิทธิภาพการผลิต มากกว่าการเลือกที่สีขน(สีประคู้) จึงควรรหาที่มาของสายพันธุ์ จากโครงการเครือข่าย และจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. จำนวนพ่อแม่พันธุ์ให้มีจำนวน 120 แม่ และพ่อพันธุ์ ใช้สัดส่วน 8:1(ปัจจุบันกลุ่มเลี้ยงแม่โรค/เชียงใหม่ 300 ตัว (คุณจรัส 250 ตัว+ คุณอานนท์ 20 ตัว + คุณธงชัย 20 ตัว)

3. ประมาณการผลิตลูกไก่ 60000 ตัว/ปี จึงจะสอดคล้องกับแผนการผลิตไก่ขุนของกลุ่มเพื่อป้อนตลาด จ.แม่ฮ่องสอน

4. ราคาจำหน่าย เพื่อสนับสนุนเกษตรกรเครือข่ายให้มีแรงจูงใจในการผลิต (จำหน่ายในราคาที่ต่ำกว่า ตลาด 2บาท/ตัว) ซึ่งควรมีการกักและทำโปรแกรมวัคซีนให้เป็นราย เพื่อให้ลูกไก่แข็งแรง ลดอัตราการสูญเสีย ของลูกไก่

5. เกษตรกรมีการบันทึก นน. แม่พันธุ์ ณ สัปดาห์กว่า เทียบกับ เกณฑ์มาตรฐาน (ซึ่ง/นน.เฉพาะแม่พันธุ์)

6. ตู้ฟักไข่ ปัจจุบันมี 1 ตู้ 4800 ฟอง (นายจำรัสมีแล้ว แต่ควรจะเพิ่มอีก 2 ตู้สำหรับ นายอานนท์/ นายธงชัย) (หัวหน้าโครงการได้แก้ไขปัญหาและนำตู้ฟักไข่ไปให้เกษตรกรทั้ง 2 รายแล้ว ในเดือน มิ.ย 2561)

4.ระบบการผลิตไก่ขุน และปัญหาที่พบ (นางพวงสร้อย สมานทรัพย์)

- อัตราการตายสูง จากลูกไก่เดินทางไกลและมีสัตว์ทำร้าย/การสู้กันของลูกไก่
- อัตราการเจริญเติบโต ADG = 17.9 กรัม/วัน (ได้ตามมาตรฐาน)
- อัตราแลกเนื้อ (FCR) = 2.2 กก. (ใช้อาหารชั้น โปรตีน 16 %)
- ต้นทุนค่าอาหาร ควรจะ ตรวจสอบ การสูญเสียอาหารสูง สังเกตมีอาหารเหลือหรือไม่

4.การดำเนินงานด้านการตลาดและแผนการตลาด

4.1การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ เพื่อกระจายผลผลิตไก่ขุนไปสู่เครือข่ายผู้ประกอบการ ร้านอาหาร โรงแรม ภัตตาคาร (เครือข่ายสื่อวิทยุท้องถิ่น)

4.2 การสร้างความร่วมมือทางด้านการจำหน่ายไก่สดชำแหละกับกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มรีสอร์ท ภัตตาคาร ที่ต้องการไก่พื้นเมืองไปประกอบอาหารเมนูต่างๆ ที่สะท้อนวิถีชุมชน สร้างจุดขายได้

4.3การสร้างความร่วมมือทางด้านการจำหน่ายไก่สดชำแหละกลุ่มผู้ประกอบการเชิงไก่สดชำแหละ มีปริมาณธุรกิจ (ป้าศรี ป้าเข็ม ป้าแสง ป้าปรีญา) 200-300 ตัว /สัปดาห์ เดือนละ 1200-1500 ตัว

แนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาจากการแลกเปลี่ยนความเห็นที่ประชุม

1. การจัดการฟาร์มยังไม่ได้มาตรฐาน การสูญเสียสูงย่อมทำให้ต้นทุนเพิ่ม
2. การจัดกิจกรรม (event) เกษตรกร พบผู้บริโภค ซึ่งจังหวัดมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรรายย่อย หน่วยงานท้องถิ่น จึงมีความพร้อม
3. ควรหาลักษณะเด่นของไก่พื้นเมืองสร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภคท้องถิ่น
 - ฝ่ายผู้ประกอบการ/หน่วยงานในจังหวัดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในจังหวัด
 - ท้องถิ่น (พาณิชย์/ท่องเที่ยว/องค์กร) ควรมีส่วนร่วมจริงจังในการสร้างแรงจูงใจ เช่น การลดภาษี

4. การเลือก สเปค และแบ่งเกรด คุณภาพไก่ขุนที่จะต้องมียุทธศาสตร์ น้ำหนักที่สม่ำเสมอ เพื่อสร้างเครือข่ายตลาดที่มั่นใจในคุณภาพ

5. จุดจำหน่ายเป็นการออกแบบร้านจำหน่ายแบบ Knock down จำหน่ายไก่ย่าง-ส้มตำ (ต้นทุน ประมาณ 3,100 บาท/จุด) วางแผนจะไปตั้งจุดขายที่ อำเภอ ปาย 2 จุด และ อำเภอเมือง 2 จุด ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนขายเป็นผู้ที่กลุ่มประเมินว่า มีทักษะในการปรุงอาหาร ย่างไก่ และตำส้มตำ และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำ

ร้านอาหาร จุดจำหน่ายประสบปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ ราคาไก่ชำแหละค่อนข้างสูง 160 บาท/กก. (ไม่ควรเกิน 140 บาท/ตัว นน.เฉลี่ย 0.8-0.9 กก.ราคาถึงจะแข่งขันได้)และการขาดทักษะความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สรสรของการย่างไก่ ต้องสืบสว

6. ไก่มีชีวิต ชนเผ่ามีความต้องการไก่แข่งดำเพื่อพิธีกรรมกว่าตลอดทั้งปี แผนการผลิตยังไม่เป็นปฏิทินที่สม่ำเสมอ

7. แผนการผลิต และแผนการตลาด ยังไม่เป็นระบบ การจัดการร่วมกันอย่างเป็นระบบ

6.โครงการ แนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงรย

โครงการ แนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงรย มีการขยายตัวของจำนวนเกษตรกรและปริมาณธุรกิจของกลุ่ม ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา โดยอาศัย ตลาดเป็นตัวนำ ทำให้เพิ่มกิจกรรมเครือข่ายด้านการตลาด โดยมีคุณประยूर เกษตรกรกลุ่ม อ.ฟาน จ.เชียงรย เป็นเกษตรกรผู้นำด้านการตลาด ซึ่งมีประสบการณ์การเลี้ยงไก่ประมาณ 20 ปี เริ่มจากการเลี้ยงสุกร และเปลี่ยนมาเลี้ยงไก่พื้นเมือง เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูง ปัจจุบัน อ.ฟาน จ.เชียงรย มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเข้าโครงการ จำนวน 41 ราย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มคุณประยूर 29 ราย และกลุ่มคุณยุพิน 12 ราย ปัจจุบันคุณประยूरมีโรงฆ่ามาตรฐานที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ จังหวัดเชียงรย ส่งลูกค้าเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ (พม่า ลาว) เดิมแม่ค้าจะมาซื้อไก่เป็นจากคุณประยूरครั้งละประมาณ 100 ตัวและเชือดขายเอง แต่ปัจจุบันคุณประยूरมีโรงฆ่ามาตรฐาน และเชือดไก่ส่งแม่ค้าแทน ซึ่งไก่มีชีวิต ขายในราคา 90 บาท/กก. ไก่เชือดถอนขน ราคา 95 บาท/กก. โดยคุณประยूरคิดค่าดำเนินการ กิโลกรัมละ 5 บาท โดยคิดจากน้ำหนักไก่มีชีวิต ส่งเชิขเครือข่าย วันละ 300-500 ตัว/วัน (30 ราย) และมีลูกค้าใน อ.แม่สลายมารับไก่มีชีวิตไปเชือดในโรงฆ่ามาตรฐานอีกอำเภอ เพื่อส่งขายในอำเภอใกล้เคียง และส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า ลาว)

ภาพที่ 38 การประชุมหารือกับนักวิจัย เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร อำเภอฟาน จังหวัดเชียงรย นักวิชาการและสำนักประสานงาน

การรับฟังปัญหาจากการดำเนินงาน/ทบทวนสภาพปัญหา จากเกษตรกร เพื่อวางแผนการพัฒนาโครงการ

นักวิจัย เกษตรกรผู้นำและเกษตรกรสมาชิกโครงการ ได้ทำความเข้าใจเป้าหมายของโครงการ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการขับเคลื่อนโครงการ ที่ผ่านมา พบว่า

1.พื้นที่ดำเนินการ ประสบปัญหา โรคระบาดรุนแรงเมื่อปลายปี 2560 ทำให้ฝูงไก่พ่อแม่พันธุ์ต้อง ทำลายทิ้งทั้งหมด แล้วเริ่มต้นตั้งฝูงใหม่(จำนวนแม่พันธุ์ 750 ตัว)

2.เกษตรกรประสบปัญหาขาด ทุน จากการเกิดโรคระบาด และ การทุ่มตลาด ของบริษัทใหญ่ ที่ทำ ระบบเกษตรพันธะสัญญา ในราคาค้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า

3.เกษตรกรที่เป็นสมาชิกหลายราย เลิกกิจการไป อันเนื่องจาก สภาพเศรษฐกิจเกษตร

4.การลงทุนเพิ่มเพื่อขับเคลื่อน ระบบการผลิตไก่พื้นเมืองในรูปแบบธุรกิจชุมชน ต้องการการลงทุน เพิ่มเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่ง คอขวดสำคัญ คือการมีโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน เพื่อดึงเอา ผู้ประกอบการในพื้นที่ ร่วมเป็นเครือข่ายด้านการตลาด

5.เกษตรกรเครือข่ายการผลิต จะต้องมีปฏิทินการผลิต และขนาดการผลิต ที่แข่งขันได้ กับ ผู้ประกอบการบริษัท ซึ่งต้องการเกษตรกรผู้นำ ที่จะทำหน้าที่ในการผลิตลูกไก่(ลูกผสม) ในราคาลูกไก่/คุณภาพ ลูกไก่ ที่ต่ำกว่าพื้นที่การผลิตอื่น (ไม่ควรเกินกว่า 18 บาท/ตัว)

6.การผลิตที่ต้องเป็นรูปแบบการเลี้ยงที่เหมาะสมในการสร้างคำสั่งซื้อขนาดใหญ่ เดือนละไม่ต่ำกว่า 30000 ตัว(ปีละ1-150,000 ตัว) รูปแบบการเลี้ยงจึงควรเป็นการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ ในระบบโรงเรือนแบบ Full feed

ตารางที่ 7 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โครงการแนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (ในระยะที่ 4)

ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 860,000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (22 ราย/ เครือข่าย 20 คน) ค.การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะ ที่ผ่านมา - ตู้ฟักไข่ 2 ตู้ (4,800 ฟอง) - ฟุ้งพ่อแม่พันธุ์ 750 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสม ต่างๆ	ก.การนำปัญหา มาทบทวนสร้าง ความเข้าใจและ การมีส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการ ดำเนินงานและ แนวทางความ เข้มแข็ง พึ่งพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์ / ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 20,000 ตัว/ปี - ลูกไก่(ลูกผสม) 140,000 ตัว/ปี) - ไก่ขุน 155,000 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (1ศูนย์) ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร ทำหน้าศูนย์ คัดเลือกพันธุ์ชุมชน 1ราย)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (60,000 – 80,000บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้าน สายพันธุ์ (พ่อแม่พันธุ์/แม่ พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้)/การ พึ่งพาตนเองของการผลิต อาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่น้อย กว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) ค.การขยายโอกาส การตลาด การเพิ่มขึ้นของ มูลค่า/ผลิตภัณฑ์ที่มี ศักยภาพในการตลาด (2 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 20 ของผลผลิตไก่ขุน)	-ชุมชนมีความมั่นคง ทางด้านอาหาร “กิน ดี” -ชุมชนมีอาชีพจาก รายได้เสริม/รายได้ หลักที่ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกรราย ย่อยมีการรวมกลุ่ม สร้างความมั่นคงใน อาชีพเกษตรกรรวม “มีภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG6120016

การวางแผนการผลิตและการตลาด ตามกระบวนการ(Process) ของโครงการ จากการดำเนินงานตาม
ตัวชี้วัด ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

การแบ่งกลุ่มเกษตรกร ในโครงการ เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.เกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่ เกษตรกรผู้ผลิตลูกไก่(พันธุ์แท้และลูกผสม) จำนวน 1 ราย ที่มีกำลังการ
ผลิตลูกไก่ สัปดาห์ละ 2000 ตัว(เดือนละ8000 ตัว-10000 ตัว) ทั้งนี้ กลุ่มยังต้องอาศัยการนำเข้าลูกไก่จากภายนอก

ชุมชน และเกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่การตลาด เนื่องจากกลุ่มมีศักยภาพการผลิตสูง ตลาดรองรับจึงต้องมีคำสั่งซื้อที่แน่นอนและบริหารความเสี่ยงแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ขุน

2.เกษตรกรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่ขุน จำนวน 22 ราย(จำหน่ายผ่านกลุ่มและมีการกำหนดราคา ด้วยกลุ่ม)เกษตรกรเครือข่ายจำนวน 20 ราย(ที่สามารถจำหน่ายผ่านกลุ่ม/หรือสร้างเครือข่ายการตลาดกับผู้ประกอบการเชิงเอง /กำหนดราคาให้มีชีวิตตามราคาตลาดโดยผู้ประกอบการ)

การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาด และกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดในปี 2561 -2562

การกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดที่ชัดเจน นักวิจัยและเกษตรกรได้ร่วมกันวางแผนการผลิตและการตลาด และกำหนดแผนการผลิต/แผนการตลาดในปี 2561 -2562

2.1ด้านการผลิต แผนการผลิต/เครือข่ายการผลิตมี นาง ยุพิน จุ่มปาเกียง ผู้นำกลุ่มเกษตรกร ทำหน้าที่ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน ผลิตลูกไก่(พันธุ์แท้/ลูกผสม)

1. เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์รวม 750แม่ (แท้/ลูกผสม) แยกเป็น แม่พันธุ์ประดู่หางดำพันธุ์แท้ จำนวน 200 ตัว แม่พันธุ์โรดไอส์แลนด์เรด จำนวน 550 ตัว พ่อประดู่หางดำพันธุ์แท้ 120 -145 ตัว(สำรองพ่อพันธุ์แท้เพื่อทดแทน พ่อพันธุ์เดิม40 ตัว)

2. ตู้ฟักขนาด 4800/2500 ฟอง กำลังการผลิตลูกไก่ 2000-2500 ตัว/สัปดาห์

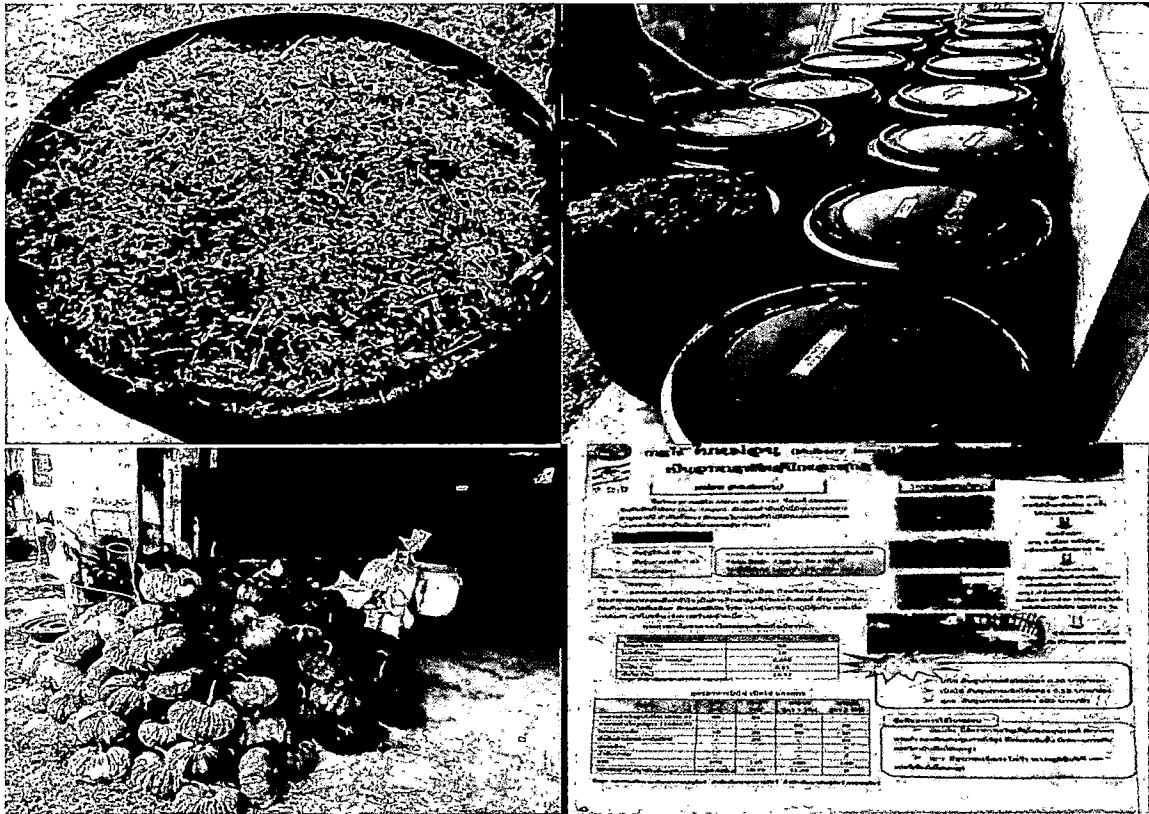
3. การส่งเสริมเครือข่าย (ประจำ 17 ราย/เกษตรกรทั่วไป 20 ราย)

4. อาหารที่ใช้เลี้ยงใช้อาหารสำเร็จรูป เสริมด้วยพืชอาหารหมักในพื้นที่ เพื่อลดต้นทุนโดยไม่กระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตไข่ และลูกไก่ตามปฏิทินการผลิต พืชอาหารหมักที่ใช้เลี้ยงเสริม ประกอบด้วย

การจัดการพืชอาหารเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน

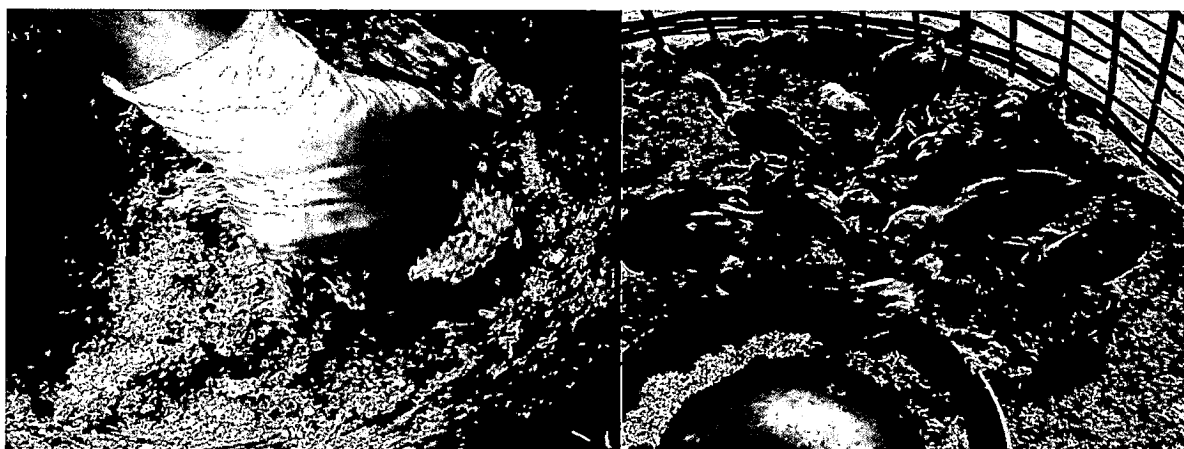
เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน และได้รับองค์ความรู้ในการผสมอาหารสัตว์ และใช้ประโยชน์พืชอาหารที่มีอยู่ในพื้นที่ ทั้งข้าวโพด และพืชอาหารพลังงานอื่นๆ ที่มีอยู่เพื่อการเลี้ยงเสริมในไก่ขุน ปฏิทินการใช้พืชอาหารสำคัญๆ ได้แก่ ; ฟักทอง (ก.พ.-พ.ค.)/ข้าวโพด (เม.ย.-มิ.ย.)/ลำปะหลัง (ก.พ.-พ.ค.)/และ หญ้าเนเปียร์ (ตลอดทั้งปี)

ทั้งนี้กลุ่มยังมีการใช้อาหารสำเร็จรูปสำหรับการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่ และใช้พืชอาหารท้องถิ่นในการเลี้ยงเสริม เพื่อให้ผลผลิตไก่ขุน ที่เลี้ยงในรูปแบบAll in All out ทั้งนี้เพื่อให้น้ำหนัก คุณภาพไก่ขุนที่ได้ มีความสม่ำเสมอ เพื่อรักษาตลาด ที่มีความต้องการเป็นปฏิทินการจำหน่ายที่แน่นอน จึงจะรักษาฐานตลาดไว้ได้

ภาพที่ 39 การใช้ใบหม่อนหมัก เพื่อใช้เลี้ยงเสริมเสริมภูมิคุ้มกัน และ โปรตีนพืชอาหาร เสริม จากฟักทอง

ภาพที่ 40 หมักด้วยหัวเชื้อจุลินทรีย์ นาน 2 สัปดาห์ผสม รำ ข้าวโพดบด ใช้เลี้ยงไก่ขุน อายุเดือนขึ้นไป จนถึงระยะขาย

5. การบันทึกข้อมูลการเก็บไข่/การนำไข่เข้าสู่ฟัก/การผลิตลูกไก่ต่อสัปดาห์อย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพและปัญหาการผลิตลูกไก่ การผลิตที่มีความสอดคล้องกับแผนการตลาด กลุ่มเกษตรกรมีระบบการบันทึกบัญชีฟาร์มที่ดี และนำไปสู่การคาดการณ์ผลผลิต (ทั้งลูกไก่และไก่ขุน) การแก้ไขปัญหาการผลิต ที่อาจจะเกิดจากหลายๆ ปัจจัย ที่นำไปสู่การวิเคราะห์ทั้งโครงสร้างต้นทุน และผลตอบแทนที่เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับ พร้อมๆกับการบริหารความเสี่ยงด้านการผลิตและการตลาด ร่วมกัน

แผนการตลาด/เครือข่ายการตลาด คุณประยูร เป็นเกษตรกรผู้นำที่ทำหน้าที่การตลาด ให้แก่กลุ่ม มีแผนการตลาด ดังนี้

1. จำหน่ายเป็นไก่มีชีวิต ร้อยละ 40 -50 ให้แก่ผู้ประกอบการท้องถิ่นและจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการลาว /พม่า(ที่ซื้อไก่ขุนไปทำการฆ่าชำแหละในฝั่งลาว/พม่า)บางส่วนรับซื้อจาก แพร์ และลำปางมาป้อนตลาด (ในเชียงราย และ พม่า ลาว)

2. การจำหน่ายไก่สดชำแหละ โดยการการฆ่าชำแหละ ในโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ที่ลงทุนก่อสร้าง(500 ตัว/วัน) เพื่อบริการเครือข่ายเจียงประกอบการในพื้นที่เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการบริษัท (โดยทำการฆ่าชำแหละ ทั้งไก่พื้นเมืองและไก่ไข่มุข หรือ ไก่ซี) ที่จะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มประมาณร้อยละ 5-10 เมื่อเทียบกับการจำหน่ายไก่ขุนมีชีวิต

3. สำหรับเกษตรกรเครือข่ายที่มีพฤติกรรมการผลิตที่ไม่ชัดเจน อาจร่วมเป็นเครือข่ายการตลาด ร่วมกับกลุ่มและดำเนิน

การติดตาม ผลการดำเนินงานของโครงการ สำนักประสานงานได้มีการลงพื้นที่ ติดตาม ประเมินผลตามตัวชี้วัด โครงการ มีประเด็นการหารือและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ความเข้มแข็งของกลุ่ม มี ตลาดเป็นตัวนำ ปริมาณไก่ขุนผลผลิต 15,000-20,000ตัว/เดือน

2. ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน ที่มีขนาดการเลี้ยงแม่พันธุ์ 750 ตัว (โรค 550 ตัว ประดู๋หาลำพันธุ์แท้ 200 ตัว)

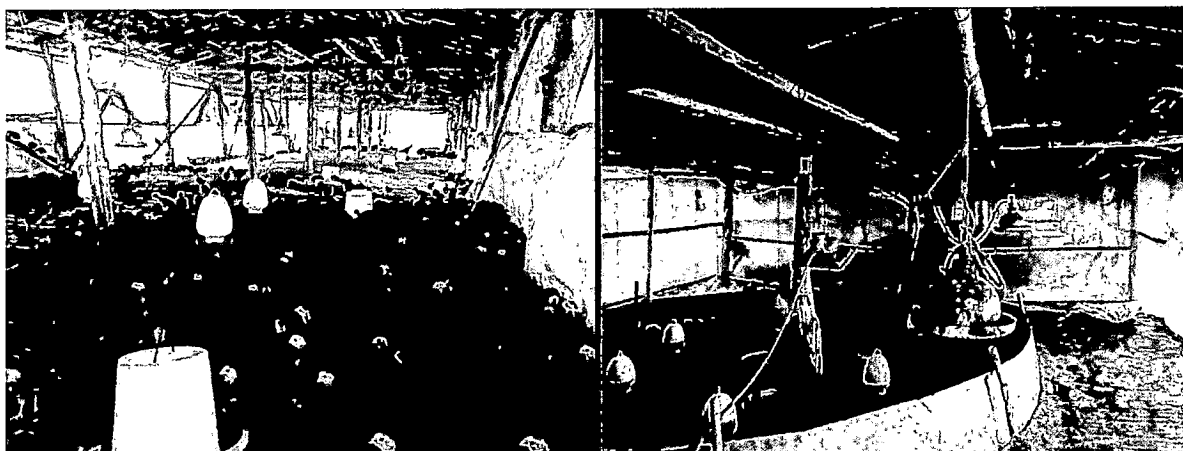
3. การวางระบบการเลี้ยงร่วมกันระหว่างเกษตรกรผู้นำ ที่วางปฏิทินการเลี้ยงขุนแก่เกษตรกรในโครงการ และเกษตรกรเครือข่าย

2. การสร้างเครือข่ายการผลิตลูกไก่และเครือข่ายการเลี้ยงไก่ขุนเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการผลิตไก่พื้นเมืองตอบสนองความต้องการของตลาด(ภายในจังหวัดและส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน) โดยฟาร์มของนางยุพิน จุ่มปาเกียะใช้พ่อประดู๋หาลำพันธุ์แท้ ที่คัดมาจากกลุ่มเกษตรกร. เวียงเชียงรุ้ง

ภาพที่ 41 การเลี้ยงไก่พ่อประดู๋หาลำพันธุ์แท้ และไก่แม่พันธุ์(โรคไอร์แลนด์เรด) (นางยุพิน จุ่มปาเกียะ)

4. รูปแบบการเลี้ยง เป็นการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ ในระบบAll in all out ในโรงเรือนปิด เลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูปเป็นหลักและเลี้ยงเสริมด้วยพืชพลังงานสูงในพื้นที่อื่นๆ เพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูปโดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเจริญเติบโตของไก่ในแต่ละระยะ

ภาพที่ 42 โรงเรือนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำขุน

5. ผลการดำเนินการด้านการตลาด

5.1 กลุ่มมีการวางแผนการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตไก่ขุน(พันธุ์และลูกผสม) โดยการกำหนดราคาไก่ขุนพันธุ์ไว้สูงกว่าไก่ขุนลูกผสม ในราคา 5-10 บาท(ขึ้นอยู่กับราคาตลาดและคุณภาพผลผลิตของเกษตรกรเอง)

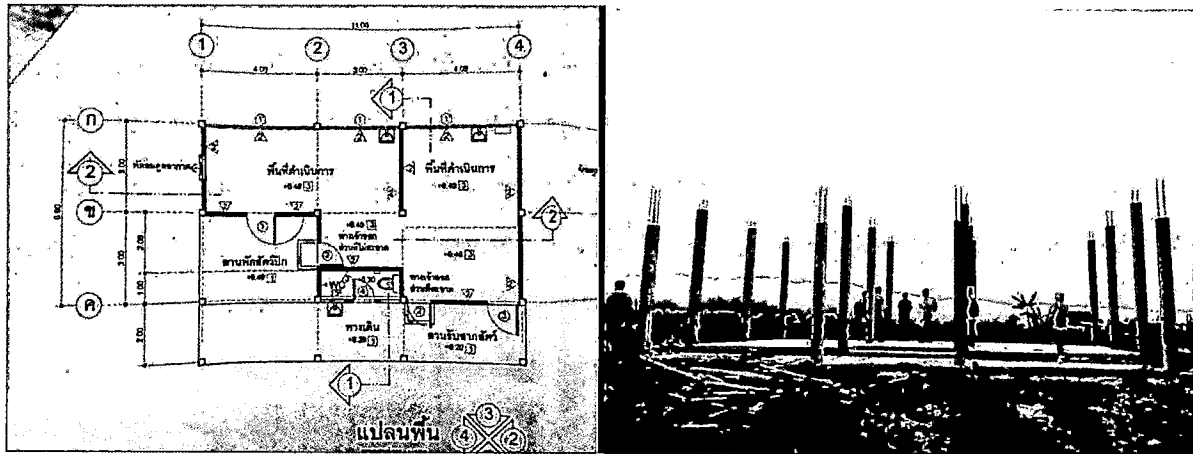
5.2 กลุ่มมีเกษตรกรผู้นำ(คุณประยูร) เป็นผู้ลงทุนในโรงฆ่าสัตว์ปีก เพื่อการขยายโอกาสทางการตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อที่ ที่มีการแข่งขันสูง จากการหลุดตลาด ของบริษัทขนาดใหญ่ที่มีความได้เปรียบจากขนาดการผลิต และเป็นผู้นำตลาดในพื้นที่ โรงฆ่าสัตว์ปีก ได้ดำเนินการก่อสร้างและจะแล้วเสร็จ เพื่อเปิดดำเนินการในเดือนมิถุนายน 2561

ภาพที่ 43 การประเมินศักยภาพ ความคุ้มค่าในการลงทุนโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน อำเภอพาน จ.เชียงราย(นายประยูร)

5.3 ปัจจุบันการขยายโอกาสทางการตลาดของกลุ่มซึ่งได้เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการเชิงจังหวัดในอำเภอพาน ที่ได้รับการสนับสนุนการพัฒนาการตลาดโดยผ่านกระบวนการอาหารปลอดภัย (Food safety) ซึ่ง

อดีตกลุ่มจำหน่ายไถ่มีชีวิตให้ผู้ประกอบการดำเนินการเชือดที่บ้าน ซึ่งได้ถูกสุขลักษณะ ปศุสัตว์จังหวัดได้อนุเคราะห์แบบแปลนโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน(مجس.2) ขนาด 500ตัว/วัน เพื่อให้ผู้นำเกษตรกรลงทุนก่อสร้างและขยายเครือข่ายร่วมกับผู้ประกอบการ ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ขุนได้มีตลาดและผู้บริโภค

ภาพที่ 44 แบบแปลนโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน (مجس.2) ขนาด 500 ตัว/วัน

ภาพที่ 45 สถานที่ก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (นายประยูร)

7.โครงการ การบริหารจัดการเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดไก่ประดู่หางดำแบบ Zero waste ของชุมชนแพะป่าห้า อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรในโครงการ 7 ราย ทำหน้าที่เกษตรกรผู้นำ 1 ราย(ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ จำนวน 100 แม่ พ่อพันธุ์ 20.ตัว เพื่อผลิตลูกไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ กระจายให้แก่เกษตรกรเครือข่าย ใน ตำบลต่างๆ ของอำเภอสันทราย ในโครงการสร้างอาชีพ ประชากรรักสามัคคี) นอกจากนี้ เครือข่ายเกษตรกรชุมชนแพะป่าห้า ยังเป็นชุมชนต้นแบบที่ เป็นศูนย์สาธิต ร่วมกับ ศูนย์เรียนรู้เกษตรล้านนา(35 ไร่) ที่นำนักศึกษาจากคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 8 ราย(ภายใต้โครงการปลูกผักแลกค่าเทอม)ทำกิจกรรมเพื่อนำความรู้ภาคทฤษฎีสู่การ

ปฏิบัติงานจริง ให้ นักศึกษา ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนแพะป่าห้า โดยใช้พื้นที่ ศูนย์เรียนรู้เกษตรล้านนา วางแผนการทำกิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ)เพื่อการผลิตไก่ขุน และไก่พ่อแม่พันธุ์(จำนวน 100 แม่ พ่อ 20 ตัว)

การรับฟังปัญหาจากการดำเนินงาน/ทบทวนสภาพปัญหา จากเกษตรกร เพื่อวางแผนการพัฒนา

โครงการ

นักวิจัย เกษตรกรผู้นำและเกษตรกรสมาชิกโครงการ ได้ทำความเข้าใจเป้าหมายของโครงการ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการขับเคลื่อนโครงการ ที่ผ่านมา พบว่า

1.พื้นที่ดำเนินการที่อยู่ในอำเภอสันทรายโดยทั่ว ประสบปัญหา โรคระบาดรุนแรงเมื่อปลายปี 2560 ทำให้ฝูงไก่พ่อแม่พันธุ์และไก่ขุนที่อยู่ในระยะที่จะออกสู่ตลาดตายทั้งหมด(กว่า 2000 ตัว) แล้วเริ่มต้นตั้งฝูงใหม่ ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนใหม่

2.เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน จากการเกิดโรคระบาดและไม่มั่นใจว่าพื้นที่ที่เลี้ยงจะปลอดภัย โรคจริง (อาจจะต้องใช้เวลา จึงจะเริ่มต้นใหม่)

3.เกษตรกรที่เป็นสมาชิกหลายราย เลิกกิจการไป อันเนื่องจาก สภาพเศรษฐกิจเกษตร/และคิดว่าการเลี้ยงไก่ เป็นสัตว์ที่เกิดโรคระบาดได้ง่าย

4.การลงทุนเพิ่มเพื่อขับเคลื่อน ระบบการผลิตไก่พื้นเมืองในรูปแบบธุรกิจชุมชน ต้องการการลงทุน ร่วมกัน ถ้าพึ่งเกษตรกร จำนวน ไม่มากพอ(ไม่ถึง 10 คน)อาจจะไม่พลังในการรวมตัวกันเพื่อทำการผลิตที่มีอำนาจทางการตลาด

5.เกษตรกรเครือข่ายการจะต้องมีหน่วยงานที่เข้มแข็งมาร่วมสร้างปฏิทินการผลิต และขนาดการผลิต ที่แข่งขันได้ และต้องการเกษตรกรผู้นำ ที่จะทำหน้าที่ในการผลิตลูกไก่(ลูกผสม) ในราคาลูกไก่/คุณภาพลูกไก่ ที่ต่ำกว่าพื้นที่การผลิตอื่น (ไม่ควรเกินกว่า 18 บาท/ตัว)

6.การผลิตที่ต้องเป็นรูปแบบการเลี้ยงที่เหมาะสมในการสร้างคำสั่งซื้อและมีรูปแบบการเลี้ยงที่เหมาะสม ในการสร้างรายได้จริง สมำเสมอ ไม่ควรเป็นการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ ในระบบโรงเรือนแบบ Full feed

7.เกษตรกรควรได้รับความรู้ จากการใช้วัสดุเกษตรที่เหลือจากการผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่เป็นจุดขาย ของชุมชนแพะป่าห้า มาทำการผลิตไก่พื้นเมืองที่ลดต้นทุนได้จริง

8.ชุมชนแพะป่าห้า เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยแต่ยังขาดการบูรณาการกับ หน่วยงาน ภายในอย่างชัดเจน ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการจัดการระบบการผลิตเกษตรและระบบการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

9.ชุมชนแพะป่าห้าว มีแรงงานในชุมชนไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงควรมีการนำนักศึกษามาทำกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความรู้ทักษะให้ นศ. และให้กระบวนการทำงานภาคปฏิบัติของนักศึกษาได้มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 8 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ การบริหารจัดการเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดไก่ประดู่หางดำแบบ Zero waste ของชุมชนแพะป่าห้าว อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ (ในระยะที่ 4)

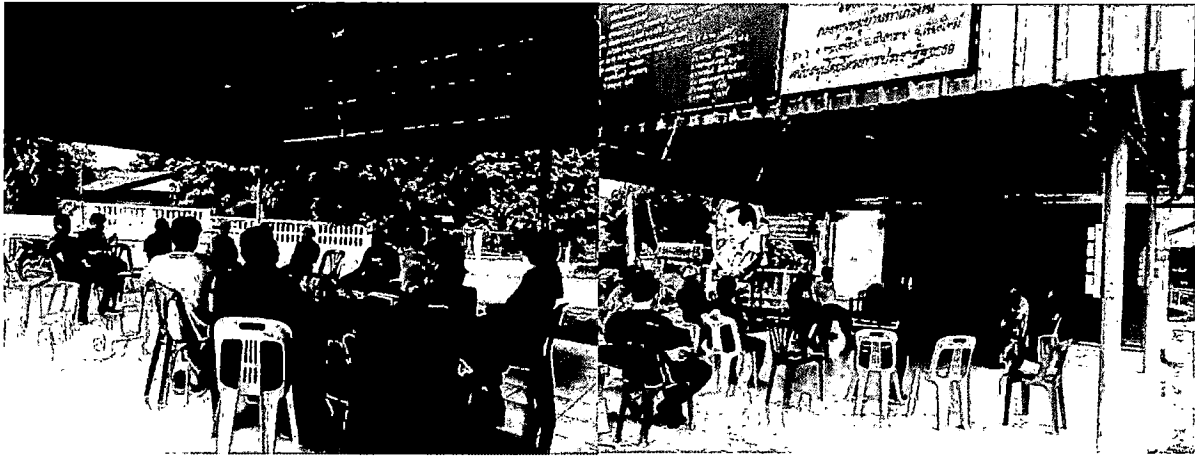
ปัจจัย (Inputs)	กระบวนการ (Process)	ตัวชี้วัด		ผลกระทบ/ ผลประโยชน์ (Impacts)
		การผลิตโครงการ (Outputs)	ผลลัพธ์โครงการ (Outcomes)	
ก.เงินงบประมาณ 660,000 บาท ข.นักวิจัย 3 คน/ เกษตรกร (10 ราย/ เครือข่าย 18 คน) ค.การลงทุนใน ความพร้อม 3 ระยะ ที่ผ่านมา - ตู้ฟักไข่ 2 ตู้ (1,600 ฟอง) - ฟุ้งพ่อแม่พันธุ์ 250 ตัว - องค์ความรู้/ชุด เทคโนโลยีที่ เหมาะสม ต่างๆ	ก.การนำปัญหา ทบทวนสร้าง ความเข้าใจและ การมีส่วนร่วม ข.การกำหนด แผนการผลิต/ แผนการตลาดที่ ชัดเจน ค.ผลการ ดำเนินงานและ แนวทางความ เข้มแข็ง ฟังพา ตนเอง สร้าง/หา เครือข่ายการผลิต/ ตลาดใหม่ที่มีกลุ่ม ลูกค้าเป้าหมาย	ก.แผนการผลิต (พ่อแม่พันธุ์ / ลูกไก่/ไก่ขุน) - ลูกไก่ (พันธุ์แท้) 20,000 ตัว/ปี - ไก่ขุน 15,000 ตัว/ปี ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ชุมชน (1ศูนย์) ศูนย์ฟักอาหารสัตว์ชุมชน 1 ศูนย์ ข.แผนการตลาด/Brand ชุมชน (1 แผน/ 1 Brand) เครือข่ายการผลิต (1 เครือข่าย) ค.อื่น ๆ (ต้นแบบธุรกิจ/ผู้นำ เกษตรกร ทำหน้าศูนย์ คัดเลือกพันธุ์ชุมชน 1ราย)	ก.การเพิ่มขึ้นของรายได้ เกษตรกรจากการจำหน่าย ผลผลิต (3-5 %) (60,000 – 80,000บาท/ครัวเรือน/ปี) ข.การพึ่งพาตนเองด้าน สายพันธุ์ (พ่อพันธุ์/แม่ พันธุ์ (ลูกไก่พันธุ์แท้)/การ พึ่งพาตนเองของการผลิต อาหารที่ใช้เลี้ยง (ไม่น้อย กว่า 30% ของการใช้ อาหารรวม) ค.การขยายโอกาส การตลาด การเพิ่มขึ้นของ มูลค่า/ผลิตภัณฑ์ที่มี ศักยภาพในการตลาด (1 ผลิตภัณฑ์) (ร้อยละ 10 ของผลผลิตไก่ขุน)	-ชุมชนมีความมั่นคง ทางด้านอาหาร “กิน ดี” -ชุมชนมีอาชีพจาก รายได้เสริม/รายได้ หลักที่ยั่งยืน ตาม แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง “อยู่ดี” -ชุมชนเกษตรกรราย ย่อยมีการรวมกลุ่ม สร้างความมั่นคงใน อาชีพเกษตรกรรม “มีภูมิคุ้มกัน”

หมายเหตุ สรุปลจากข้อเสนอโครงการและสัญญาขอรับทุน RDG6120013

1.การวางระบบการผลิต การให้ความรู้และการอบรมเชิงวิชาการ

สำนักประสานงานร่วมกับนักวิจัยในโครงการได้ ทำการประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการแผนการดำเนินงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ

ต่อเนื่องมาเป็นปี ที่ 3 ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ผู้นำเกษตรกร ที่ปีนี้ จะมีการบูรณาการทำงานกับ คณะสัตวศาสตร์ และศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมล้านนา(35 ไร่) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืน ในการขยายเครือข่ายทั้งด้านการผลิตและการตลาด

ภาพที่ 46 . การประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและเกษตรกรที่ร่วมโครงการ และสำนักประสานงาน ในชุมชนแพะป่าห้า

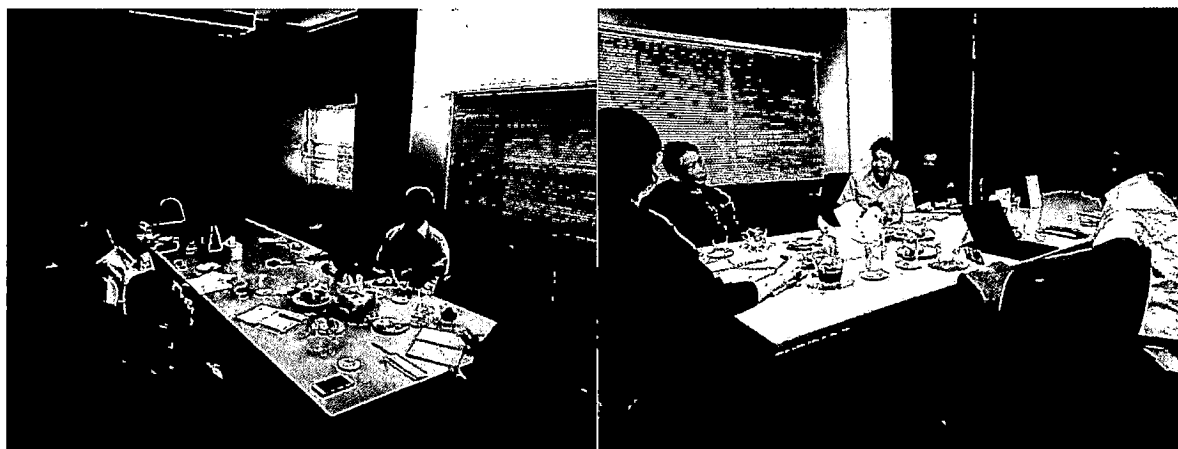

ภาพที่ 47 การวางแผนแนวทางการปฏิบัติงานตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ

การติดตามผลการดำเนินงาน

สรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1.แนวทางการจัดทำกิจกรรมตามแผนโครงการ ตามเป้าหมาย ผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการ
- 2.การเตรียมการในการผลิต/พัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ 2 ศูนย์(พื้นที่ 35 ไร่และผู้นำชุมชนแพะป่าห้า)จากการประชุมหารือกับนักวิจัย นักวิชาการและผู้นำชุมชนประกอบด้วย

ภาพที่ 48 การประชุมวางแผนการเตรียมการในการผลิต/พัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ 2 ศูนย์

แนวทางการจัดทำกิจกรรมตามแผนโครงการ ตามเป้าหมาย ผลผลิตและตัวชี้วัดโครงการ

1.1 จำนวนเกษตรกร/นศ.ที่เข้าร่วมโครงการ รวม 15 คน(เกษตรกร 7 /นักศึกษา 8 คน) โดยมีนายอำนวยการอื่นคำ ทำหน้าที่เกษตรกรผู้นำ(นักวิจัยร่วมของโครงการ) ทำหน้าที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ เพื่อเป็นศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน

1.2 เป้าหมายโครงการ ในการพัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน 2 ศูนย์ ในชุมชนแพะป่าห้ำ 1 แห่ง(แม่พันธุ์ประมาณ 100 ตัว พ่อพันธุ์ประมาณ 20 ตัว) ปัจจุบันสร้างฝูงพ่อแม่พันธุ์ จำนวน 200ตัว มีเป้าหมายกระจายไปสร้างฝูงพันธุ์ ที่ ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมล้านนา 100 ตัว/ชุมชนแพะป่าห้ำ 100 ตัว)

ภาพที่ 49 การประเมินศักยภาพเชิงพื้นที่ การจัดการฟาร์ม (นายอำนวยการอื่นแก้ว)

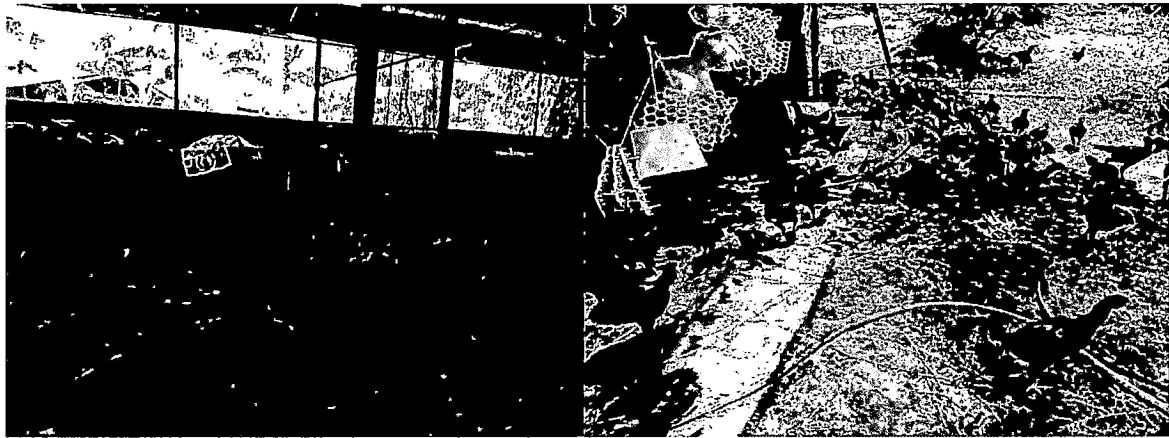
1.3 การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนแพะป่าห้ำ(อ.ดร ภาณุภูมิ เสาภาภักย์)วางแผน ในการปรับปรุงฟาร์มเกษตรกรผู้นำ(นายอำนวยการอื่นแก้ว)ให้เข้าสู่มาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง โดยมีกิจกรรม

ก.การปรับปรุงพื้นที่ในโรงเรือน 3 โรงเรือน ให้เรียบ และกัน ดาข่าย เพื่อการแบ่งเล้า พ่อแม่พันธุ์ ในระบบ กึ่งขังกึ่งปล่อย ให้ไก่ได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ ควบคุมระบบการจัดการด้านอาหาร ในระยะการเติบโตสู่ การเป็นพ่อแม่พันธุ์

ข.การใช้เกลบหยาบเทพื้น เพื่อการจัดการโรงเรือน ที่เหมาะสม

ค.การจัดการอุปกรณ์และระบบน้ำ และอุปกรณ์การให้น้ำและอาหารที่สอดคล้องกับปริมาณการเลี้ยง ไก่ รุ่น 200ตัวอายุ 4เดือนครึ่ง และไก่เล็ก 480ตัว ตลอดจน การทำรังวางไข่ ให้สอดคล้องกับ จำนวนแม่พันธุ์

ง.การจัดการรั้วรอบขอบชิด โรงเรือน สำหรับ ตู้ฟักไข่ เก็บไข่ และ โรงเก็บอาหาร

ภาพที่ 50 ฟุงพ่อแม่พันธุ์ประดู่พันธุ์แท้ (นายอำนวย อินแก้ว)

จ. การจัดการอาหาร ในการเลี้ยงไก่เล็กและไก่รุ่น เพื่อการสร้างฟุงพ่อแม่พันธุ์ ใช้อาหารไก่ไข่ เสริมด้วย น้ำหมักชีวภาพ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนการทำโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรค

การเตรียมการในการผลิต/พัฒนาศูนย์คัดเลือกพันธุ์ 2 ศูนย์(บ้านแพะป่าห้ำและ ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมเกษตร ล้านนา มหาวิทยาลัยแม่โจ้)

เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานของต้นแบบชุมชน(บ้านแพะป่าห้ำ)และ การมีส่วนร่วมของ นักศึกษาและศูนย์เรียนรู้ มีการทำการเกษตรผสมผสาน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชีววิถี ที่พื้นที่บางส่วน ได้รับการรับรองให้เป็นพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ มีเป้าหมายเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การวิจัยและบริการวิชาการ ให้แก่เยาวชน เกษตรกร ชุมชนเกษตร ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป จากการประเมินพื้นที่ และศักยภาพในการบูรณา การกับโครงการปลูกผักแลกค่าเทอม ร่วมกับคณะสัตวศาสตร์ และเทคโนโลยี จึงมีแผนการดำเนินงาน เพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย ของการสร้างรายได้ให้แก่นักศึกษา(ค่าเทอม รายได้จากกิจกรรมการผลิตไก่ขุนของนักศึกษา จำนวน 8 ราย) และการสร้างเป็นศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ขนาดฟุง 100 แม่ พ่อพันธุ์ 20 ตัว

มีแนวทางการเตรียมการในการผลิต/พัฒนาศูนย์คัดเลือกของศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมเกษตรล้านนา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังต่อไปนี้

1.การเลี้ยงไก่ขุน 4 เล้า (ขนาดเล้า 2*4 เมตร) เล้าละ 100 ตัว รวม 400 ตัวโดยซื้อลูกไก่ จากฟาร์ม นายสมนึก(อำเภอพร้าว เครือข่ายเกษตรกรในโครงการย่อย) สัปดาห์ละ 200 ตัว นำลูกไก่เข้าเล้า ห่างกัน 15 วัน

2.ซื้อไก่รุ่น อายุ10 สัปดาห์แยกเพศได้ จาก ฟาร์มคุณประพันธ์(อำเภอฝาง)

3.การปรับปรุงเล้าขุน เทพื้น ในระบบการเลี้ยงไก่หลุม(ปรับวัสดุพื้นเล้า ด้วยดินแดง ขี้วัว ถ่านรองก้นป่อ เปลือกและ T.M.O. ลาดด้วยน้ำหมักจุลินทรีย์ ก่อนนำลูกไก่/ไก่รุ่นเข้าเลี้ยง)

4.การเตรียมด้านอาหารที่ใช้เลี้ยง(ระบบเกษตรปลอดภัย)เลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูปเสริมด้วยอาหารหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ใช้บจากงব্যุทธศาสตร์ (โครงการปลูกผักแลกค่าเทอม)

5.การเตรียมพื้นที่สำหรับ การทำโรงเรือนแม่พันธุ์ /ปรับพื้นที่ และของบจาก โครงการปลูกผักแลกค่าเทอม เพื่อใช้ในการลงทุน อุปกรณ์ และสิ่งก่อสร้าง

6.การเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อใช้ในการเป็นพืชอาหารเสริม ในการลดต้นทุนการใช้ อาหารสำเร็จรูป ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำเกษตรเชิงพอเพียง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 51 การจัดการโรงเรือนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมเกษตรล้านนา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์แนวทาง/โอกาสในการพัฒนาระบบในภาพรวมของสำนักประสานงาน ด้วย โซ่
อุปทานการผลิต(Supply chain)/โซ่คุณค่า(Value chain) ด้วยผลผลิต ผลลัพธ์เพื่อให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชน
ทั้งระบบ

สำนักประสานงาน ได้ลงพื้นที่ทำการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหา ตลอดจนการดำเนินการของโครงการย่อยที่ได้รับการสนับสนุน โครงการในระยะที่4 (phase ที่ 4)และดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา 6 เดือน สำนักประสานงานนำข้อมูลจากการสำรวจ และข้อมูลผลการดำเนินงาน มาวิเคราะห์ระบบ และกลไกของการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย และเสนอแนะแนวทาง/โอกาสในการพัฒนาระบบด้วยการบริหารจัดการ โซ่อุปทานการผลิต(Supply chain)/โซ่คุณค่า(Value chain) ให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชน แก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ต่างๆ

เป้าหมายของโครงการ เพื่อการพัฒนาธุรกิจชุมชน การสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง เพื่อให้โครงการและเครือข่ายมีขีดความสามารถในการแข่งขันและยั่งยืนเชิงระบบ แนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ทุกภาคส่วนการขับเคลื่อน ระบบการสร้างอาชีพ ด้วยห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่า จึงอาศัยการตลาดเป็นตัวนำ ให้สอดคล้องกับแผนการผลิต พัฒนาสร้างเครือข่าย ด้านความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และตระหนักถึงการรู้คุณค่าการใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้เกิดความร่วมมือและสร้างเกษตรกรผู้นำในการพัฒนา เช่น ศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน เป็นต้น) ผลผลิต และผลลัพธ์ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อสำนักประสานงาน ได้ร่วมกับโครงการย่อยต่างๆ ระดมความเห็น และสร้างการมีส่วนร่วมดังแสดง ในตารางที่ 8

ขอบเขตการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากโครงการย่อยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อยอด โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำแก่เกษตรกรรายย่อย ที่อยู่ในระยะที่ 4 จำนวน 7 โครงการ (จาก 9 โครงการ) ใน 7 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน (นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับ กลุ่ม จ.แม่ฮ่องสอน) แม่ฮ่องสอน แพร่ (นำกลุ่มเดิมเชื่อมโยงกับเครือข่าย กับ กลุ่ม จ. น่าน) น่าน และเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

1. โครงการส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำของเกษตรกรรายย่อยจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน
2. โครงการ การพัฒนาศักยภาพการผลิต และตลาดไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี
3. โครงการ การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำและระบบห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษา “น่านโมเดล”
4. โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและกลยุทธ์การขับเคลื่อนทางการตลาดเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการและการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
5. โครงการ การศึกษาการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาดไก่ประดู่หางดำของกลุ่มเกษตรกร อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
6. โครงการ แนวทางการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
7. โครงการ การบริหารจัดการเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิต การตลาดไก่ประดู่หางดำแบบ Zero waste ของชุมชนแพะป่าห้า

ตารางที่ ๑ ผลผลิตที่คาดว่าจะโครงการย่อยจะพัฒนาเป็นเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ

โครงการ	เกษตรกรในโครงการ	เกษตรกรเครือข่าย	รวม
1.น.สพ. สุพล ปานพาน	30	250	280
2.น.สพ. ชีระยุทธ ชาวุฒิ	56	200	256
3.ผศ.น.สพ.ดร.สุวิทย์ โชตินันท์	41	258	299
4.น.สพ.นพพร วายุโชติ	24	150	174
5.นาย ณรงค์ วีรารักษ์	10	210	220
6.นาย ชัยณรงค์ วงศ์สรสรี	30	121	151
7.ผศ.ดร.กชพร ศิริโกคากิจ	10	18	28
รวม	200	1,207	1,407

2.ศักยภาพการผลิต/การเลี้ยง ของโครงการย่อยที่จะเป็นเครือข่ายการผลิตร่วมกัน เพื่อการขยายโอกาสทางการตลาดและการสร้างฟองพ้อแม่พันธุ์ทดแทน

แนวทาง การพึ่งพาตนเองด้วยสายพันธุ์ จากศูนย์คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ชุมชน

1.เป้าหมาย ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ชุมชน มีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกร ผู้นำมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์กรรมกรเลี้ยงและแลกเปลี่ยนพ่อแม่พันธุ์ให้เกิดการใช้ประโยชน์ของชุมชน

2.ตัวชี้วัด 1.จำนวนศูนย์ จำนวนพ่อแม่พันธุ์ จำนวนตู้ฟักไข่อัตโนมัติที่รองรับขนาดการผลิต
2.ปฏิทินเกษตรกรเครือข่ายที่จะรับลูกไก่ไปเลี้ยงขุนต่อ

แนวทางการพึ่งพาตนเองในด้านการใช้พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่เพื่อลดการใช้อาหารสำเร็จรูป/การลดต้นทุนการผลิต

สรุปภาพรวมการดำเนินโครงการของโครงการย่อยคาดว่าจะส่งมอบผลผลิตและผลลัพธ์ ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างกระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่งมอบผลผลิต และผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ระหว่างทาง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผลผลิต และผลลัพธ์ ดังนี้

ความสัมพันธ์ของการเชื่อมต่อ(Linkage) จากจุดเริ่มต้นใช้การผลิต ที่สร้างทางเลือกการผลิตผลักดันให้เกษตรกรลงทุนพัฒนาระบบ ปฏิทินการผลิตที่ได้มาตรฐานทั้งปริมาณ และคุณภาพ ไปสู่ระยะกลาง

ของการลงทุนเพิ่ม สร้างการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การร่วมลงทุนของกลุ่มเกษตรกร และองค์กรท้องถิ่น ผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาด Modern trade และซูเปอร์มาร์เก็ต และระยะยาวของผลลัพธ์ ของโครงการนำไปสู่ ต้นแบบธุรกิจชุมชนที่เกษตรกรเป็นเจ้าของพึ่งพาตนเองได้ และสร้างเครือข่ายธุรกิจ เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management) สะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ที่นำไปสู่ผลผลิต (Outputs) และเส้นทางผลลัพธ์ (Outcome mapping) ขับเคลื่อนให้กลไกของอาชีพ เป็นธุรกิจชุมชน รักษาความเข้มแข็ง ให้เกิดการเกื้อกูลกันอย่างสอดคล้องกับบริบทที่นำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainable)

ปัจจัยนำเข้า (inputs)	กิจกรรม (Activity)	ผลผลิต (outputs)	ผลลัพธ์ (outcome)	ผลกระทบ (Impacts)
- เกษตรกร/เครือข่ายเกษตรกร - นักวิจัย - ทุนการผลิต	- การรวมกลุ่มเกษตรกร - การประชุม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ - แผนการผลิต/แผนการตลาด - การติดตามประเมินผล	- จำนวนเกษตรกรเพิ่มขึ้น - จำนวนเครือข่ายการผลิตและการตลาดเพิ่ม	- การยอมรับเทคโนโลยี/ความสามารถประยุกต์ปรับใช้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาธุรกิจ	- การตัดสินใจที่ดีขึ้นลงทุน - การเลือกบริโภคของผู้บริโภคตลาดใหม่

ภาพที่ 52 ความสัมพันธ์เชื่อมโยง (linkage) กระบวนการจุดเริ่มต้น ระยะกลางและระยะยาว เส้นทางผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงโซ่อุปทานการผลิตไก่ประดู่หางดำ

จากภาพที่ 52 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยง (linkage) กระบวนการจุดเริ่มต้น ระยะกลางและระยะยาว เส้นทางผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงโซ่อุปทานการผลิตไก่ประดู่หางดำ ที่เกษตรกรในโครงการย่อยต่างๆ เกิดการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดต้นแบบธุรกิจชุมชน เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่มีประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิต ด้วยกระบวนการ/องค์ความรู้ เพื่อการส่งมอบผลผลิต ผลลัพธ์ที่นำไปสู่ผลกระทบที่เกิดการสร้างอาชีพด้วยไก่ประดู่หางดำ ดังต่อไปนี้

- ผลผลิต (Outputs) ของโครงการย่อยในภาพรวม ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเลี้ยงที่หลากหลาย (มากกว่า 3 ทางเลือก) ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร
2. การดำรงของฝูงพ่อแม่พันธุ์ (Stock ที่มีคุณภาพเกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย) ในชุมชน 8 จังหวัด
3. การเติบโตของอุตสาหกรรมไก่พื้นเมืองของประเทศ ปีละกว่า 0.5 ล้านตัว อัตราการขยายตัวของการผลิต ร้อยละ 15 (มูลค่าประมาณ 75 ล้านบาทต่อปี)

4. การสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ด้วยเครือข่ายการผลิต 7 เครือข่าย(ที่รวม 11 เครือข่ายย่อยไว้ด้วยกัน) และเกษตรกรเครือข่าย (Boundary Partners) จำนวนกว่า 1,200 ราย ที่เห็นผลสำเร็จจากเกษตรกรในโครงการ ในการเลี้ยงที่สร้างรายได้จนเป็นอาชีพหลัก (หลัก/รอง) ได้จริง

5. การพัฒนาสูตรอาหารไก่พื้นเมืองด้วยพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ ไก่เล็ก และไก่ขุนด้วยสูตรอาหารที่เหมาะสมจำนวน 7 สูตร ใน 8 จังหวัด ตามศักยภาพการผลิตวัตถุดิบพืชอาหารสัตว์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความสมบูรณ์ที่แตกต่างกัน เกษตรกรลดการนำเข้าอาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยง

6. การลงทุนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากไก่ประดู่หางดำ ของกลุ่มเกษตรกร 8 จังหวัด

7. ต้นแบบ และเครือข่ายการตลาดสีเขียว/ ตลาดชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ รองรับผลผลิตที่มีแนวโน้มขยายตัวตามจำนวนเกษตรกรและผู้บริโภคเป้าหมายของกลุ่มเกษตรกร 4 จังหวัด(เชียงใหม่ เชียงราย น่าน และแม่ฮ่องสอน)

8. คู่มือจากการถอดบทเรียน ของเกษตรกร และชุมชนต้นแบบ จำนวน 6 เรื่อง (พิมพ์เผยแพร่ และขยายโอกาสไปสู่เกษตรกร และชุมชนที่สนใจ)

- **ผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการย่อยในภาพรวม ประกอบด้วย**

1. การอนุรักษ์/ รักษา สายพันธุ์ไก่พื้นเมืองด้วยชุมชน ให้เป็นมรดกชาติแก่อนุชนรุ่นหลัง และประหยัดงบประมาณภาครัฐ

2. ความเข้มแข็ง ฟังพาดตนเองในปัจจัยการผลิตสำคัญ ได้แก่ ศูนย์คัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมืองเพื่อการใช้ประโยชน์ จำนวน 15 ศูนย์ และ ศูนย์อาหารสัตว์ชุมชน (Community Feed Center) จำนวน 6 ศูนย์

3. เกิดการขยายตัวของธุรกิจชุมชนด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) ใน 8 จังหวัดภาคเหนือ

4. อื่นๆ เช่น สร้างการรับรู้ต่อสาธารณะชนในระดับประเทศ จากความภาคภูมิใจในอาชีพของเกษตรกร ที่มีความมั่นคงในอาชีพ ต้นแบบธุรกิจชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือได้รับรางวัลกลุ่มเกษตรกรสร้างอาชีพด้านปศุสัตว์ ในระดับชาติ ปี 2560 (กลุ่มเกษตรกรอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการติดตามและธำรงรักษาพัฒนาการของต้นแบบธุรกิจด้วยโซ่อุปทานที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ต่อไป

การพัฒนาระบบ กลไก ธุรกิจชุมชน (Community Business) จากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ประดู่หางดำ) ที่เกิดขึ้นใช้เวลานาน 7 ปี เพื่อการขับเคลื่อนโซ่อุปทานเป็นห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) ที่สร้างรายได้อย่างสม่ำเสมอ ยึดเป็นอาชีพให้แก่เกษตรกรรายย่อยและชุมชน บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้นแบบธุรกิจชุมชนนี้ มีลักษณะการบริหารจัดการที่เกิดจากการร่วมมือ (บางพื้นที่เกิดการร่วมลงทุนจากองค์กรท้องถิ่น) แต่ความยั่งยืน

หรือการชำร่วยของระบบ และกลไกธุรกิจชุมชน ยังมีความจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างให้ธุรกิจชุมชนต่างๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ (ในทุกห่วงโซ่อุปทาน) โดยแต่ละระดับควรมีแนวทางดังนี้

ในระดับชุมชน เกษตรกร/ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพึ่งพาตนเอง พัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงพื้นที่ให้เกษตรกร/ชุมชนพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะปัจจัยแห่งความสำเร็จในปัจจัยสำเร็จ 3 ประการ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้นำ (Mentors) เกษตรกรในพื้นที่ การรู้คุณค่า และการใช้ประโยชน์ทุนธรรมชาติ (พันธุ์ พืชอาหาร) และองค์ความรู้/เทคโนโลยี/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในแต่ละโซ่อุปทานในธุรกิจชุมชน ควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะ และทักษะ (Skill) การใช้ประโยชน์ การลงทุนในระบบการสนับสนุนต่างๆ (Facilities) ที่ได้รับการลงทุนจากแหล่งทุน/ร่วมทุน (เช่น โรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน ครัวภัณฑ์อุปกรณ์ต่างๆ ร้านค้าชุมชน) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่ม Productivity และ Efficiency ทั้งด้านการผลิตและการตลาด

3. พัฒนาแนวทางการขยายเครือข่ายธุรกิจ (Network) ทั้งด้านการผลิต ให้มีความสำคัญกับเครือข่ายชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ปริมาณ และคุณภาพผลผลิต) และสร้างความร่วมมือด้านการตลาดกับผู้ประกอบการ

ในระดับนโยบาย

1. พัฒนาหน่วยติดตามประเมินผล แก้ไขปัญหาร่วมกันโดยมีหน่วย หรือโปรแกรม ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา/พี่เลี้ยง ทำงานร่วมกับหน่วยธุรกิจชุมชนเหล่านั้นให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่อง

2. เกิดทำงาน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในลักษณะ PPP (Public Private Partnership) ภายใต้การค้าที่เป็นธรรม (Fair trade) โดยการสร้างความเป็นเจ้าของ พึ่งพาตนเองให้แก่เกษตรกร และชุมชน ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม

3. การพัฒนาความร่วมมือธุรกิจชุมชนกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน คัดเลือกและขยายผลธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพ ส่งการขยายผลเชื่อมโยงนโยบายภาครัฐ (เช่น ประชารัฐ เกษตรแปลงใหญ่) ทั้งนี้ธุรกิจชุมชน กรณีใกล้พื้นเมือง (ประจักษ์พยาน) อาจนับว่าเป็นต้นแบบธุรกิจหนึ่งที่น่าไปสู่กลไก การการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แก้ไขความยากจน ในพื้นที่ชนบท และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ที่สนองตอบต่อยุทธศาสตร์ประเทศ (ประเทศไทย 4.0)

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. 2557. โรงฆ่าสัตว์ปีก. [แหล่งข้อมูลออนไลน์] ที่มา: http://region5.dld.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=633:2014-11-06-07-00-53&catid=40:2010-10-27-06-48-13&Itemid

กรมปศุสัตว์. 2545. คู่มือโครงการเนื้อสัตว์อนามัย โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด หน้า 1-15

ชุมพล นาคนรินทร์และชาญชัย จุลโกลล. 2555. การสำรวจและการวิเคราะห์สภาพโรงฆ่าสัตว์ในจังหวัดชัยภูมิเพื่อปรับปรุงให้เป็นโรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน. สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์. [แหล่งข้อมูลออนไลน์] ที่มา www.dld.go.th/certify/certify/page/article/data2/data003.doc

บัญญัติ เหล่าไพฑูริย์ และ มนต์ชัย ดวงจินดา. 2555. ไก่พื้นเมืองไทย: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต. [แหล่งข้อมูลออนไลน์] ที่มา: <http://ags.kku.ac.th/kaj/PDF.cfm?filename=01-Banyat.pdf&id=819&keeptrack=7>
 ปรีชา สมบูรณ์ประเสริฐ. มปป. การพัฒนารูปแบบการเลี้ยงและการจัดการฟาร์มไก่ที่ลดความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก และโรคระบาดอื่นในไก่พื้นเมือง. [แหล่งข้อมูลออนไลน์] ที่มา <http://www.nicaonline.com/webboard/index.php?topic=19968.0;wap2>

ศิริพร กิตติการกุล, สุขสถิตย์ พวงมาลัย และบัณฑิต กิตติการกุล. 2554. การรับรู้และการสร้างคุณค่าของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

ศิริพร กิตติการกุล. 2558. โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ สำหรับเกษตรกรรายย่อย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

ศิริพร กิตติการกุล. 2560. โครงการการบริหารจัดการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ สำหรับเกษตรกรรายย่อย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

สัญญา จัตุรสีทรา, ศุภฤกษ์ สายทอง, ทศนีย์ อภิชาติสรางกูร, อังคณา ผ่องแผ้ว และอำนาจ เลี้ยวธารากุล. 2554. คุณภาพซากและเนื้อของไก่พื้นเมืองและสายพันธุ์ผสม 4 สายพันธุ์. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

อำนาจ เลี้ยวธารากุล. 2552. ระบบการผลิตและระบบการรับรองพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1 ของฟาร์มเครือข่าย. [แหล่งข้อมูลออนไลน์] ที่มา: http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?

อำนาจ เลี้ยวธารากุล และอรอนงค์ เลี้ยวธารากุล. 2550. การสร้างฝูงไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก ที่ 1

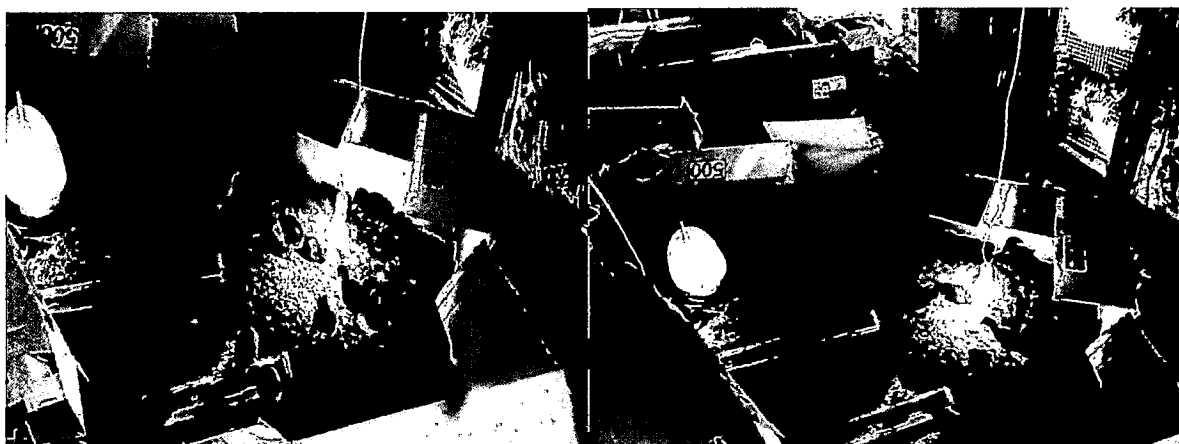
โครงการ การส่งเสริมการตลาดไก่ประดู่หางดำของเกษตรกรรายย่อยจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างอาชีพและรายได้
อย่างยั่งยืน

ภาพกิจกรรมการผลิต การประเมินมาตรฐานฟาร์ม การจัดการฟาร์ม ของเกษตรกร

เกษตรกรที่ทำหน้าที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เพื่อการผลิตลูกไก่ และพันธุ์จำหน่ายแก่สมาชิกเกษตรกรและ
เกษตรกรที่สนใจทั่วไป จำนวน 3 ราย ที่ได้รับการสนับสนุนให้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ขนาด 230 แม่ และใช้ตู้ฟักไข่
อัตโนมัติ ขนาด 800 / 1000 ฟอง 2 ตู้ ตู้เกิดขนาด 200 ตัว จำนวน 1 ตู้

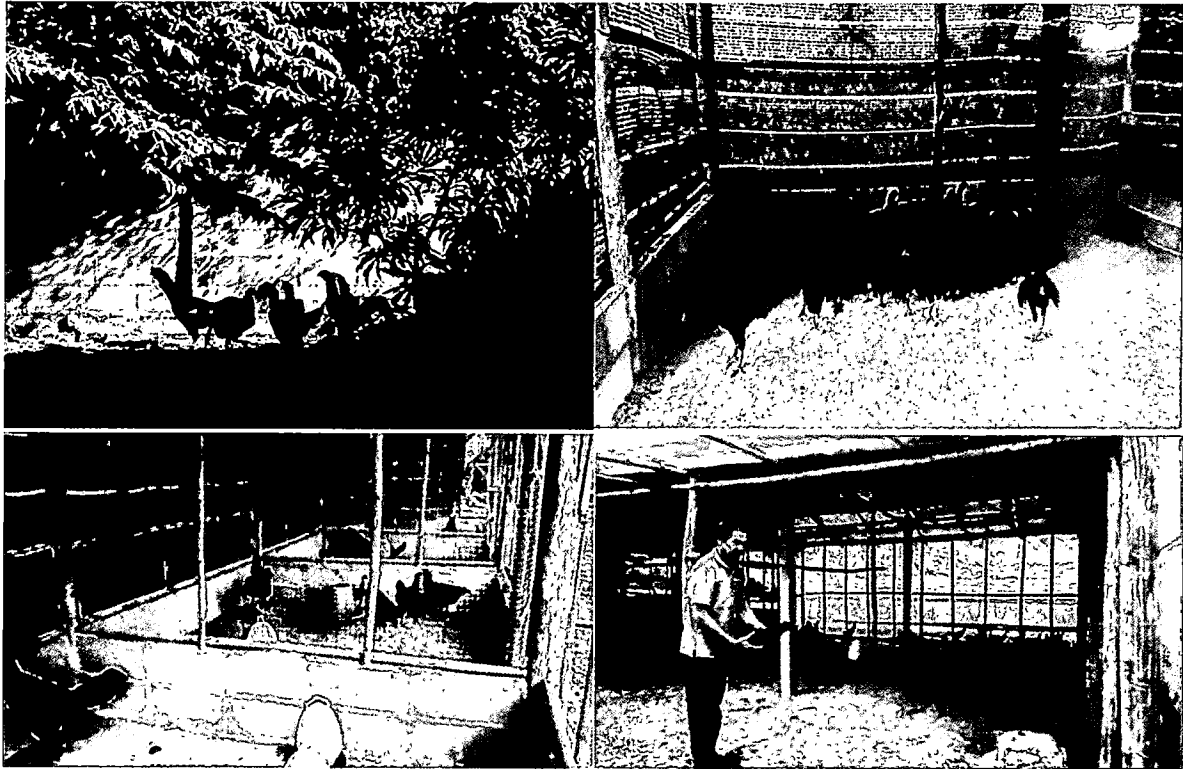

ภาพที่ 1 โรงเรือนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำ และตู้ฟักไข่อัตโนมัติ ขนาด 800 ฟอง

ภาพที่ 2 โรงเรือนและการกกลูกไก่แบบไฟฟ้า

การสร้าง ฟองพ่อแม่พันธุ์ เพื่อกระจายให้เกิดการใช้ประโยชน์ (พันธุ์/ลูกผสม) และรักษาสายพันธุ์(แท้)ใน
พื้นที่ในการสร้างปฏิทินการผลิตเพื่อการตลาด ลดต้นทุนลูกไก่/เพิ่มปริมาณการเลี้ยงเพื่อสร้างตลาด พัฒนาศูนย์
ผลิตลูกไก่ ด้วยไก่ไข่และใช้ตู้ฟักไข่

ภาพที่ 3 โรงเรียนเลียงฟอแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ของเกษตรกร

ภาพที่ 4 แม่พันธุ์ไก่ไข่ เพื่อผลิตลูกไก่ลูกผสม

กิจกรรมการเตรียมพื้นที่ปลูกพืชอาหารเสริม(มันสำปะหลัง หญ้าเนเปียร์) และการผสมอาหารหมัก ของกลุ่มเกษตรกร

เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ในการใช้พืชอาหารในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ มีการรวมกลุ่มในการทำอาหารหมักจุลินทรีย์ ด้วยกากน้ำตาลและเกลือ หมักในถัง มีเทคนิควิธีในการอัดอาหารให้แน่น ปราศจากอากาศเพื่อการเก็บไม่ให้น่าเสีย หมักเป็นเวลา 7 วัน จะสามารถนำมาเลี้ยงไก่ขุนที่มีอายุ 2 เดือนขึ้นไป

ภาพที่ 5 เกษตรกรรวมกลุ่มกันช่วยกันทำอาหารหมักจุลินทรีย์ โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่(มันสำปะหลัง/ หยวกกล้วย)เพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป

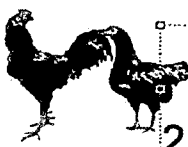

ภาพที่ 6 เกษตรกรร่วมกันทำอาหารหมักเพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป

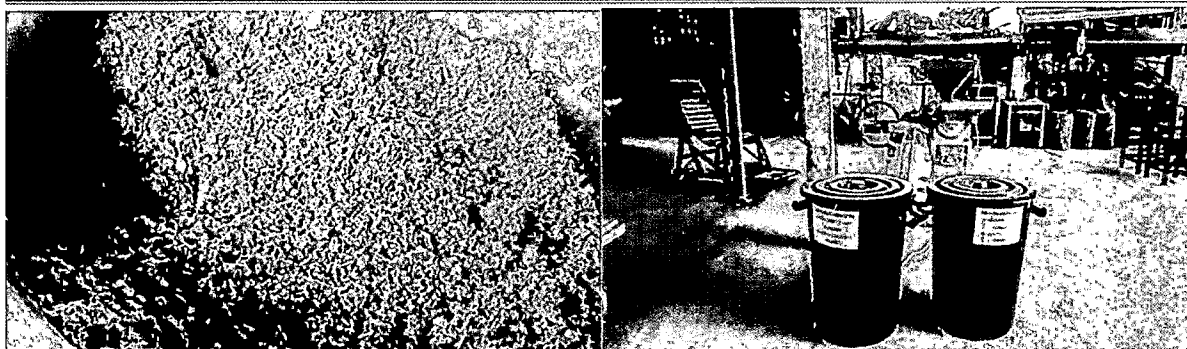

ศูนย์ผลิตอาหารสัตว์ชุมชน

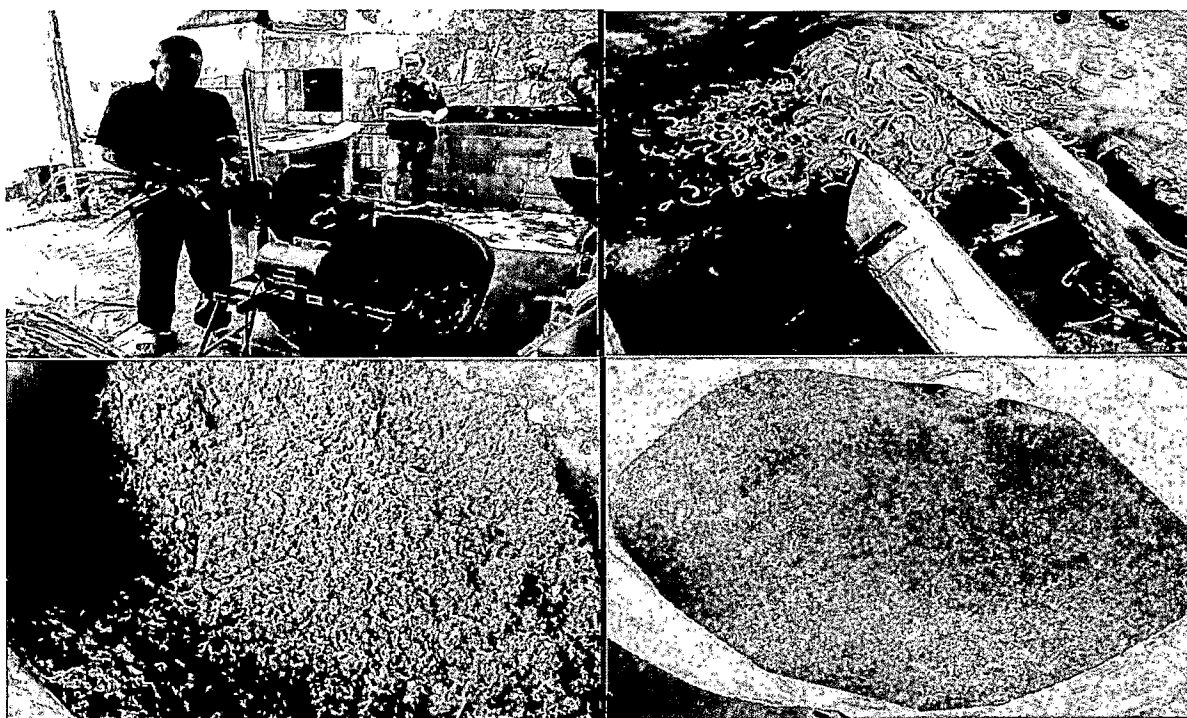

นายเจียม กาวิน
(เจียม 089-9511281)
211 ม.2 ต. กุ้งก๋อ อ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย

ภาพที่ 7 วัตถุดิบที่เตรียมสำหรับการหมักอาหารสัตว์และใช้ถังในการหมัก เพื่อลดต้นทุนการใช้อาหารสำเร็จรูป

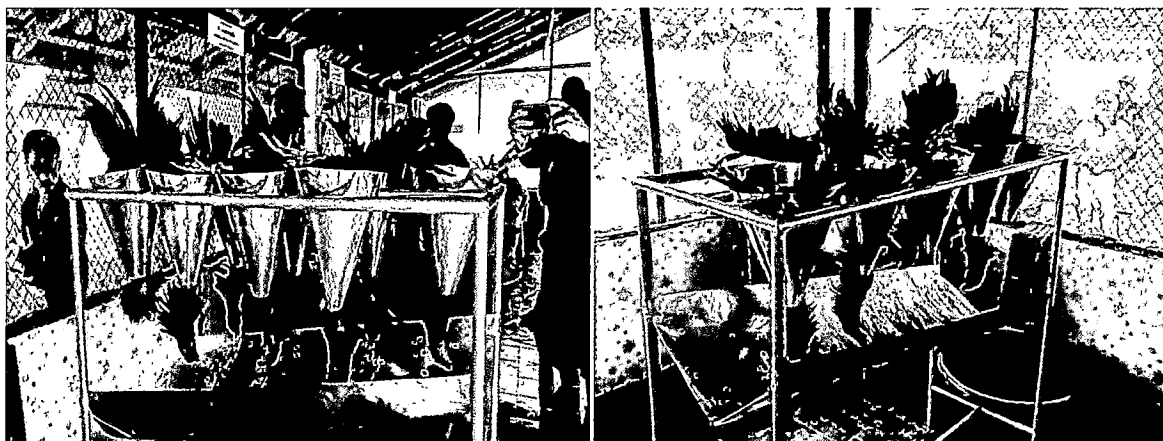

ภาพที่ 8 วัตถุดิบ การสับหญ้าและวัตถุดิบที่ให้ทำสูตรอาหาร

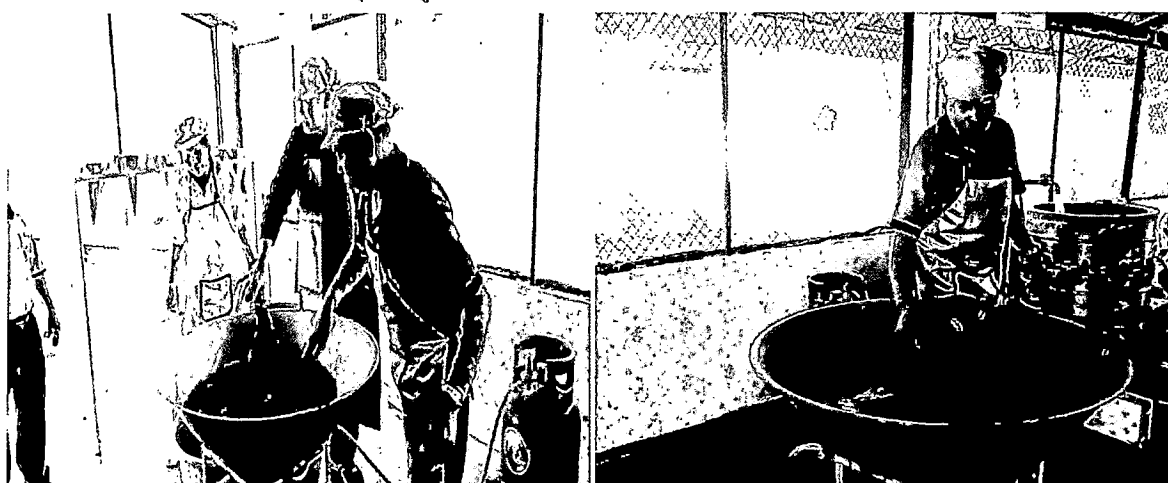
กิจกรรมการแปรรูปในโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน เวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

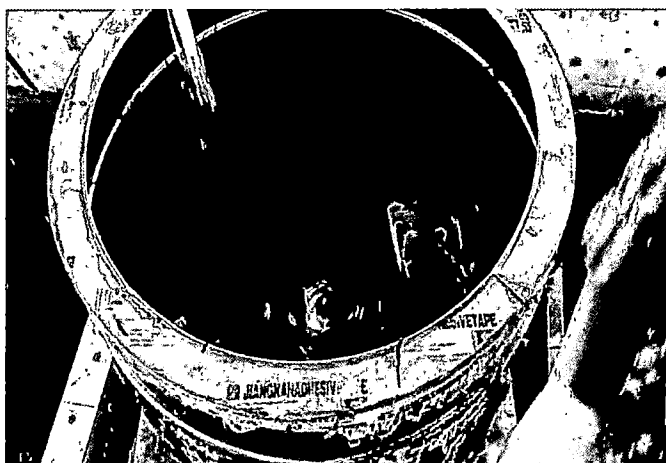
ภาพที่ 9 การชั่งน้ำหนักไก่ขุน การพักและตรวจสุขภาพความผิดปกติ/ความสมบูรณ์ ในโรงพักสัตว์

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการเชือด ไก่ขุนจะถูกนำแขวนในกรวย/ราวแขวน

ภาพที่ 11 การลวกในน้ำร้อน (อุณหภูมิประมาณ 65-80 องศา) ก่อนการถอนขนในถังปั่น

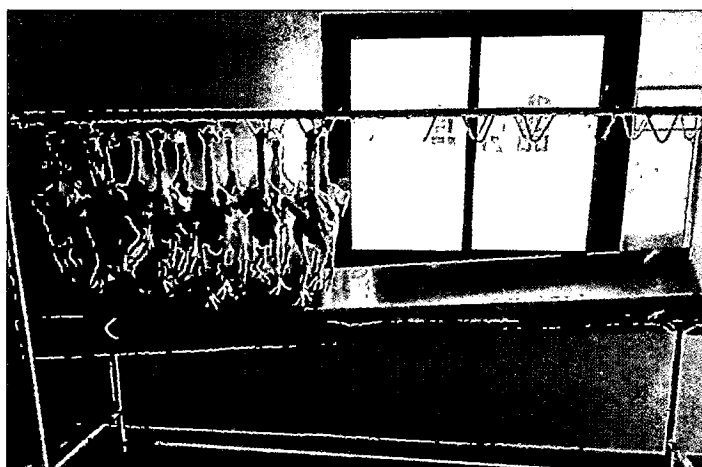
ภาพที่ 12 การปั่นขนในถังปั่น(ขนาด 8-10 ตัว/รอบ)

ภาพที่ 13 การลดอุณหภูมิซากไก่สดในถังน้ำแข็ง อุณหภูมิประมาณ 4 องศา

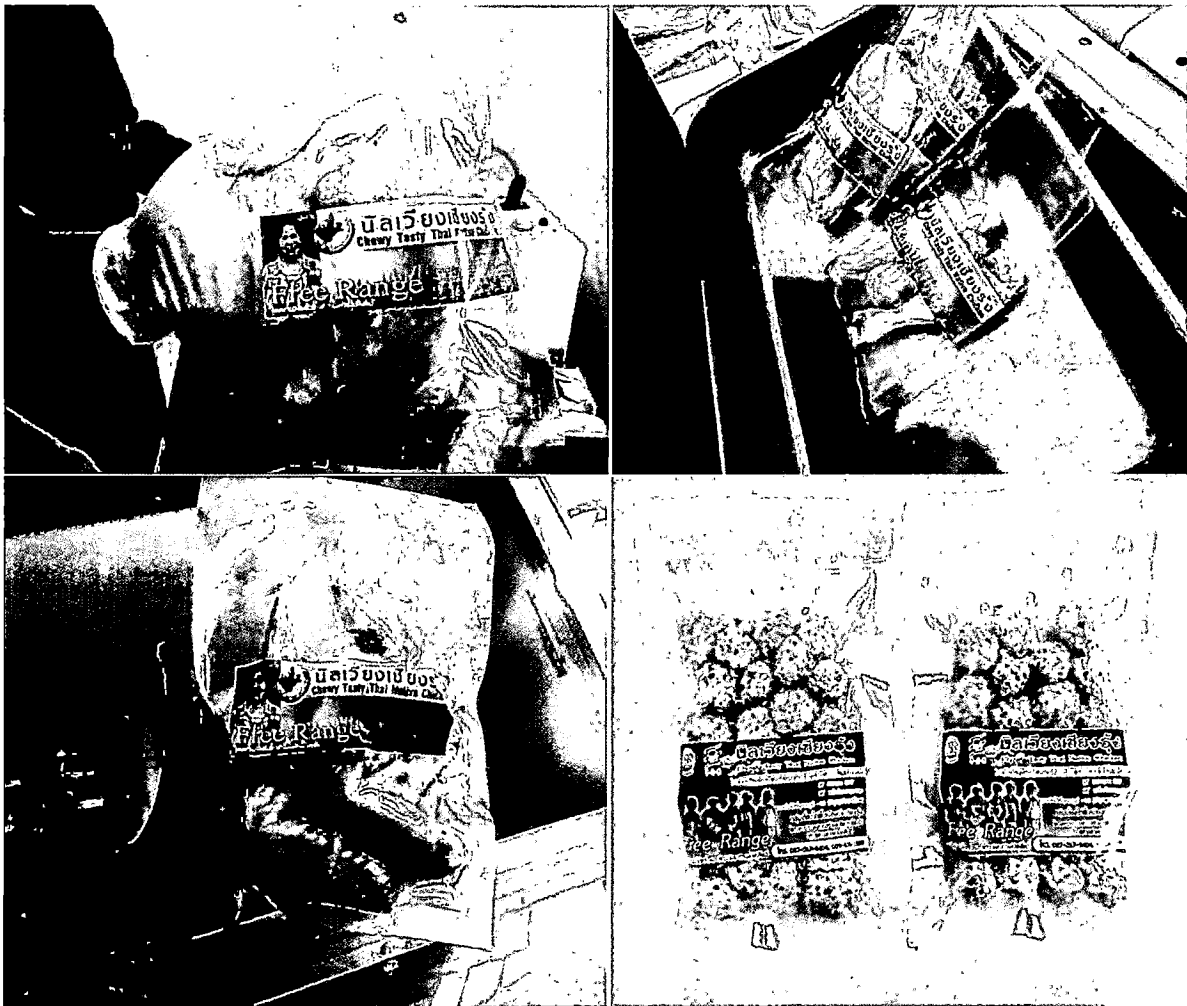
ภาพที่ 14 การถอนขนที่ตกค้าง(หลังจากการปั่นขนในถังปั่น)ด้วยแรงงานคน ก่อนการทำความสะอาด

ภาพที่ 15 การแขวนซากไก่ เพื่อการกำจัดน้ำ ให้ซากไก่แห้ง ก่อนการชำแหละ การบรรจุถุงใส่สดแช่แข็งทั้งตัว

ภาพที่ 16 การชำแหละเป็นชิ้นส่วนย่อย (8 ชิ้นส่วน แยกออกเป็น ส่วน น่อง สะโพก ปีก และส่วนอก)

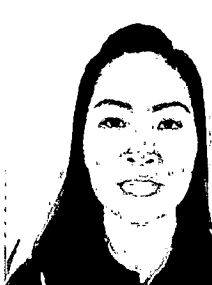
ภาพที่ 17 การบรรจุในบรรจุภัณฑ์ในระบบสุญญากาศ

ภาพที่ 18 การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ ในตู้แช่แข็ง(อุณหภูมิ ลบ 18 องศา)

ภาพที่ 19 กระบวนการ ขั้นตอน การชำแหละ การตัดแต่ง นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์

นิลเวียงเชียงรุ่ง

Chewy Tasty Thai Native Chicken

ไก่พื้นเมืองไทย พันธุ์แท้ ไก่ประดู่หางดำ เนื้อนุ่ม นุ่ม

นางท่าโลทิพย์ สิริชัยแก้ว

Free Range

ฟาร์มบ้านวังจันทน์ อ.ท่าวาสุกรี จ.บึงกาฬ

มาตรฐาน GMP
เครื่องไมโครเวฟ
อุณหภูมิแช่เย็น -18°C (ปลอดภัยก่อนบริโภค)

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ่ง
โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำอย่างยั่งยืน

โทร.087-2675404 089-8381597

นิลเวียงเชียงรุ่ง

Chewy Tasty Thai Native Chicken

ไก่พื้นเมืองไทย พันธุ์แท้ ไก่ประดู่หางดำ เนื้อนุ่ม นุ่ม

นายสุขแก้ว มนต์จิตรศรี

Free Range

ฟาร์มบ้านวังจันทน์ อ.ท่าวาสุกรี จ.บึงกาฬ

มาตรฐาน GMP
เครื่องไมโครเวฟ
อุณหภูมิแช่เย็น -18°C (ปลอดภัยก่อนบริโภค)

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ่ง
โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำอย่างยั่งยืน

โทร.087-2675404 089-8381597

นิลเวียงเชียงรุ่ง

Chewy Tasty Thai Native Chicken

ไก่พื้นเมืองไทย พันธุ์แท้ ไก่ประดู่หางดำ เนื้อนุ่ม นุ่ม

นายแก้ว กาจัน

Free Range

ฟาร์มบ้านวังจันทน์ อ.ท่าวาสุกรี จ.บึงกาฬ

มาตรฐาน GMP
เครื่องไมโครเวฟ
อุณหภูมิแช่เย็น -18°C (ปลอดภัยก่อนบริโภค)

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ่ง
โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำอย่างยั่งยืน

โทร.087-2675404 089-8381597

นิลเวียงเชียงรุ่ง

Chewy Tasty Thai Native Chicken

ไก่พื้นเมืองไทย พันธุ์แท้ ไก่ประดู่หางดำ เนื้อนุ่ม นุ่ม

นายสาริน กาแก้ว

Free Range

ฟาร์มบ้านวังจันทน์ อ.ท่าวาสุกรี จ.บึงกาฬ

มาตรฐาน GMP
เครื่องไมโครเวฟ
อุณหภูมิแช่เย็น -18°C (ปลอดภัยก่อนบริโภค)

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ่ง
โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำอย่างยั่งยืน

โทร.087-2675404 089-8381597

นิลเวียงเชียงรุ่ง
Chewy Tasty Thai Native Chicken

ไก่พื้นเมืองไทย พันธุ์แท้ ไก่ประดู่หางดำ เนื้อนุ่ม แน่น

มาตรฐาน GMP
เครื่องในบรรจุแยกถุง
ควบคุมอุณหภูมิคงที่ -18°C (บรรจุสุญญากาศ)

นายธนภัทร วนิด์

Free Range

เพลงบ้านเวียงร่วมสง่าและศรีบึงคลี

กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเวียงเชียงรุ่ง
โครงการรณรงค์สร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอย่างยั่งยืน
โทร. 087-2675404 089-8381597

ภาพที่ 20 สติ๊กเกอร์ไก่ประดู่หางดำแท้แข็งแรงของเกษตรกรแต่ละราย ที่มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ

กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน ตัวต้นแบบธุรกิจชุมชน

ต้นแบบธุรกิจชุมชนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำที่สร้างรายได้ ความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง ของกลุ่มเกษตรกรอำเภอเวียงเชียงรุ่ง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 21 การทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการเผยแพร่ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

ภาพที่ 22 การทำสื่อประชาสัมพันธ์ ความเข้มแข็งและองค์ความรู้การจัดการอาหารท้องถิ่นเพื่อการผลิตไก่ขุน
คุณภาพที่ปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก 2

นิทรรศการ ประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเนื้อสัตว์ครั้งที่ 6

ณ โรงแรมรามการ์เด้นท์ วันที่ 18-19 มิถุนายน 2561

ภาคผนวก 3

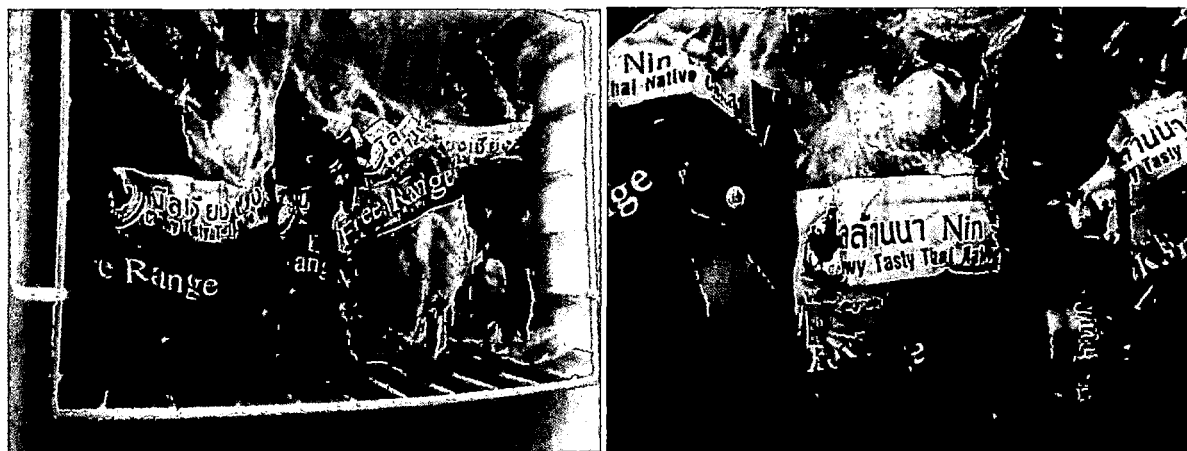
การประชุมหารือแนวทางสร้างเครือข่ายการตลาด กับตัวแทนผู้ประกอบการ ในModern Trade

วันที่ 19 มิถุนายน 2561 ณ โรงแรม รามการ์เดน

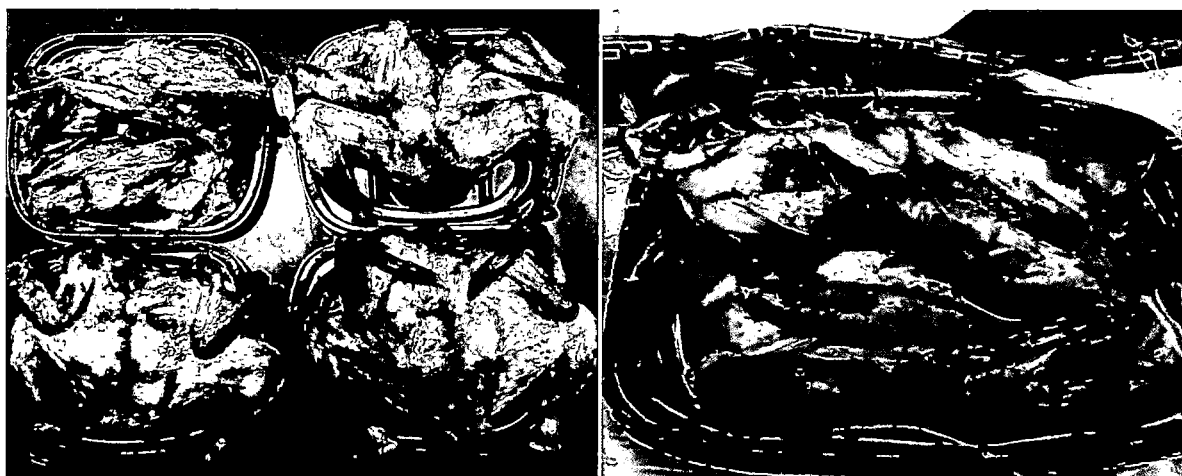
จากการหารือกับผู้แทนฝ่ายจัดซื้อแผนกเนื้อสัตว์ ห้างMacro การตลาด แบ่งเป็น 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยใช้เงื่อนไข/สัญญาเดิม ที่สำนักประสานงานได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2555 ประกอบด้วยชื่อโครงการ เลขที่บัญชี ธนาคารในการโอนรายได้จำหน่าย/ การตรวจประเมินระบบการผลิต/การเติมเต็มสินค้าและการขนส่ง ลักษณะบรรจุภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย

1. ไก่สดแช่แข็งทั้งตัว (ล้างเครื่องใน) นน.เฉลี่ย 1.3-1.5 กก./ตัว สามารถทำการตลาดทั้งในระดับจังหวัด และ ส่วนกลาง (กทม.) กลุ่มเกษตรกรสามารถทำแผนการตลาดใน กทม.40 สาขา จะรวมกลุ่มกันผลิต 1-2 ตัน/เดือน ด้วยรถห้องเย็นส่งมอบไปที่ศูนย์กระจายสินค้ามหาชัย หรือวังน้อย จ.อยุธยา เพื่อที่แม่โคโรจะทำหน้าที่กระจายไปสาขาต่างๆ ต่อไป

2. ไก่ย่าง (หมักสำเร็จ ดิบ/half cooked แช่แข็ง สามารถนำไปอุ่นสุกด้วยเตาไมโครเวฟ) ขนาด น้ำหนักเฉลี่ย 700-800 กรัม/ตัว ฝ่ายการตลาด ให้คำแนะนำถึงคุณภาพ รสชาติที่ต้องอร่อย สม่่าเสมอในแต่ละLot ปริมาณธุรกิจ/ตลาดยังมีความต้องการอีกมาก กลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาสูตรให้คุณภาพผลิตภัณฑ์แข่งขันได้

เพื่อการเตรียมการทำแผนการตลาด ประกอบด้วยจำนวนพ่อแม่พันธุ์ ศักยภาพ กำลังการผลิตไก่ขุน จำนวนสมาชิก ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จำนวนโรงฆ่า ฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน(หรือกำลังอยู่ในระหว่างการขอยื่นขอรับการรับรอง) ของกลุ่มต่างๆ

ภาคผนวก 4

การประชุมระดมความเห็น เรื่อง เครือข่ายความร่วมมือด้านการตลาด

วันที่ 4 มิถุนายน 2561

ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

โครงการระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ประสานงานกับโครงการย่อย 7 โครงการ เป้าหมาย เพื่อการบริหารจัดการตลาดเป็นเครือข่ายร่วมกัน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการ ย่อย มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต 8 จังหวัด ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรมีระบบการผลิตเกษตรกรที่ดี(GAP) แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ที่มีศักยภาพในการขยายโอกาสทางการตลาดไปสู่ ตลาดระดับบน และตลาดส่งออก โดยศักยภาพการผลิตที่มีฐานความมั่นคงของการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ การเลี้ยงไก่ขุนทั้งพันธุ์แท้และลูกผสมที่ปลอดภัย มีการลงทุนในโรงฆ่าสัตว์ปีกชุมชน และ มีการรวมตัวในการสร้างแบรนด์เพื่อการทำการตลาดร่วมกัน ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ผลการประชุม

1.การขยายโอกาสไปยังตลาด Modern trade ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า

1.1 นิยาม ความหมายของไก่พื้นเมือง กรมปศุสัตว์ ได้นิยามและกำหนดไว้ชัดเจนว่าหมายถึงไก่พื้นเมืองพันธุ์ และลูกผสม เครือข่าย ควรนำความหมายนั้น มาสู่ข้อตกลงทางการค้า

1.2 เครือข่ายจะร่วมมือทำตลาดบนร่วมกัน หมอนพพร จะรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เพื่อให้เกิดแผนการผลิต (ให้ทุกโครงการ/พื้นที่ กำหนดแผนการเลี้ยง และต้นทุน) ผชช.จรัสจะประสานงานตัวแทน Modern trade (นัดประชุม ที่ กทม.วันที่ 19 หรือ 20 มิถุนายน นี้)

1.3 เพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าออกสู่ตลาด อย่างเป็น Mass production ที่คุณภาพ มีความสม่ำเสมอ ควรจะจัดการฝึกอบรมที่ ศูนย์ห้วยแก้ว ที่คุณ เอื้องพร ปัจจุบันเป็น ผอ.อยู่(คุณชัยณรงค์ จะเป็นผู้ประสาน)

2 ตลาดส่งออก ไก่สดแปรรูปแช่แข็ง ซึ่งจะช่วย ขยายฐานการผลิต คุณภาพและเครือข่ายมีเครือข่าย การส่งออก กับประเทศมาเลเซีย ที่ จะต้อง(นกระบวนการฆ่าชำแหละ ฮาラル และ รักษาอุณหภูมิ ที่-40 องศา จะมีการทดสอบระบบ การมีเป้าหมาย การผลิต ที่ 4500 ตัว/สัปดาห์ ขอให้ เครือข่าย ไปทำการบ้านวางแผนการผลิต และกำหนดราคา นัดหมายการหารือ เป้าหมาย แบ่งโควต้าการผลิต อีกครั้ง วันที่ 14 สิงหาคม 2561 เวลา 9.30 น ที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3.การร่วมเชิงวิชาการ

3.1เสวนา และจัดนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และ มหาวิทยาลัยสุรนารี วันที่ 19 มิถุนายน 2561

3.2การร่วมเป็นเจ้าภาพร่วมการประชุมวิชาการไก่อื่นเมือง นานาชาติ ที่ มหาวิทยาลัยสุรนารีเป็นเจ้าภาพ ในปี 2562 ทุกโครงการมีความเห็นและความพร้อม และคาดว่าจะส่งบทความวิชาการจากผลงานวิจัยที่พัฒนาจากโครงการ วิจัยนี้ ประมาณ 10 บทความ

ภาพที่ ๑การประชุมระดมความเห็น เรื่อง เครือข่ายความร่วมมือด้านการตลาด โครงการย่อย (วันที่ 4 มิ.ย.61)